VANDAAG

KEIZER
...schadeclaims...

107E JAARGANG — NO.: 131 ZATERDAG 9 JUNI 1990

AMIGOE

Preke
De nieuwe ~~kleren~~ kranten van de Keizer

WAARNEMERS VOORZIEN INSTABIELE REGERING

Nieuwe Shamir-ploeg: migratie SU-joden

PLO: Israël heeft nu oorlogskabinet

TUNIS/JERUZALEM - De nieuwe Israelische regering is een "oorlogskabinet" dat de onderdrukking van de Palestijnen zal opvoeren. Dit heeft een vooraanstaande PLO-leider zaterdag gezegd. Israel heeft inderdaad eindelijk een kabinet, dat behalve uit het rechtse Likudblok verder nog bestaat uit een verbond van zeven rechtse en religieuze partijen en dat ook nog steunt op drie onafhankelijke parlementsleden. In Washington is men bereid met deze regering samen te werken bij het zoeken naar een vredesuitweg.

"Het is een oorlogskabinet, het slechtste in de geschiedenis van de staat Israel. Het belichaamt het toppunt van fanatisme, onverzoenlijkheid en extremisme", aldus Salah Khalaf die beter bekend is onder de naam Abu Iyad. "Wij verwachten van deze regering nieuwe bloedbaden onder het Palestijnse volk", aldus de tweede man van Al Fatah, de belangrijkste groep binnen de PLO Van Yasir Arafat.

Abu Iyad reageert op de vorming vrijdag van de rechtse coalitieregering onder premier Yitzhak Shamir, waarbinnen haviken de toon aangeven die meer joodse nederzettingen willen in de bezette gebieden. Daar is al dertig maanden een opstand aan de gang tegen het Israelische bestuur. In de loop van deze Intifada heeft Israel 674 Palestijnen gedood en zijn 46 joden omgekomen. In de Gazastrook en op de westelijke oever van de Jordaan ligt het economisch leven vandaag (zaterdag) vrijwel volledig stil na een oproep tot staking door de "Verenigde leiding" van de Intifada. Het is vandaag precies 31 maanden geleden dat de Palestijnen in de sinds 1967 door Israel bezette gebieden in opstand kwamen tegen het voortdurende Israelische bestuur.

IMMIGRATIE

De belangrijkste taak van het nieuw gevormde Israelische kabinet is de joodse immigratie uit de Sovjetunie, zo blijkt uit het akkoord, dat onder meer voorziet in uitbreiding van het aantal joodse nederzettingen in de bezette gebieden. De knesset zal maandag stemmen over de nieuwe regering onder premier Yitzhak Shamir, de meest rechtse die Israel ooit heeft gekend. Volgens de wegbereiders van het nieuwe kabinet kan het rekenen op 62 van de 120 parlementsleden. Politieke analisten noemden de nieuwe regering echter uiterst onstabiel en noemden het onwaarschijnlijk dat zij lang in het zadel kan blijven.

De ondertekeningsceremonie, die door de Israelische televisiecommentator werden omschreven als "een gekkenhuis", moest op het laatste moment tot drie maal toe worden uitgesteld wegens problemen tussen de religieuze partijen over kabinetsposten en het programma. Na de coalitie-onderhandelingen kon een uitgeput ogende, 74-jarige Shamir toasten op de nieuwe coalitie als een "nationale regering die de staatszaken zal behartigen gedurende zware periode met veel gevaren". Maar zelfs na het ondertekenen van het akkoord waren de religieuze partijen nog aan het bekvechten over het binnen halen van de ministeries van Religieuze zaken en van Onderwijs.

HARDE LIJN

Het beleid van de nieuwe coalitie bevestigt eerdere besluiten van de regering, waaronder het Israelische initiatief verkiezingen in de bezette gebieden te houden om onderhandelaars te kiezen die moeten gaan praten over zelfbestuur voor de Palestijnen. De meerderheid in het kabinet is echter tegenstander van vredesgesprekken met de Palestijnen en voorstander van het opvoeren van het aantal nederzettingen in de bezette gebieden. De kans is dan ook groot dat een dergelijke regering in aanvaring zal komen met Washington, Israels beschermende bondgenoot. "Zonder een wonder, zal Shamir in direct conflict komen met de VS, de Sovjetunie, met Europa, de Palestijnen en de Arabische wereld", schreef de diplomatieke commentator Akiva Eldar in het dagblad Haaretz.

Een van de meest fervente voorstanders van de harde lijn binnen de Likud-partij, David Levy, wordt minister van Buitenlandse zaken. Hij zorgde onlangs nog voor opschudding door de VS ervan te beschuldigen in het geheim joodse nederzettingen in het christelijk deel van Jeruzalem te financieren. De huidige minister van Buitenlandse zaken, Moshe Arens, schuift door naar Defensie, waar hij onder meer wordt belast met de strijd tegen de inmiddels dertig maanden durende Palestijnse opstand in de bezette gebieden, de Intifadah. Ariel Sharon, de havik binnen Likud, wordt minister van Huisvesting en krijgt de verantwoordelijkheid voor de afhandeling van de immigratie van de Sovjetjoden.

De Amerikaanse president George Bush verklaarde vrijdag bereid te zijn samen te werken met de nieuwe regering-Shamir, maar Bush herinnerde er aan dat de VS willen dat vredesonderhandelingen beginnen. "Israel kan doen wat het wil met deze regering; ik zal samenwerken met wie er ook aan het hoofd van het land staat. Maar (de Israeliers) kennen het Amerikaanse standpunt over vredesonderhandelingen: wij willen dat zij beginnen", aldus de Amerikaanse president.

OTTAWA - De Canadese leiders zijn er zaterdag in geslaagd uit de impasse te komen, waarin de onderhandelingen over de status van de Franstalige provincie Quebec was geraakt. Zij hebben in Ottawa een principeakkoord bereikt waarbij Quebec de Canadese grondwet erkent, zo werd officieel in Ottawa meegedeeld.

De Canadezen twistten al weken over de speciale status van de Franstalige provincie. Quebec stelde zich op het standpunt dat het de Canadese grondwet van 1982 alleen zou aanvaarden als de rest van het land de 6,2 Frans-sprekende bevolking als een "aparte samenleving" erkent. De leiders van Que-

Havel stemt

■ *PRAAG - President Vaclav Havel van Tsjechoslowakije heeft vrijdag zijn stem uitgebracht voor de parlements-verkiezingen. Dit deed hij in een basisschool in Praag. (AFP-satellietfoto)*

Gewelddadigheden in Kirgizië

■ *OSH - Een beeld van de verwoestingen welke zijn aangericht tijdens het al dagenlang aanhoudende geweld in de Sovjet-republiek Kirgizie. In Moskou houdt men zijn hart vast voor het overslaan van deze onrust en dit etnische geweld naar de andere Centraalaziatische republieken. (AFP-satellietfoto)*

BONN - De militaire structuur van het Warschau pact zal voor het einde van het jaar worden afgeschaft. Dit heeft de Oostduitse minister van Defensie Rainer Eppelmann verklaard in een zaterdag gepubliceerd interview in de Westduitse Berliner Morgenpost. Eppelmann keerde vrijdag terug uit Moskou waar de landen van het Warschau pact voor een top bijeen waren.

Openingsceremonie WK voetbal

■ *MILAAN - In het Meazza stadion in Milaan gaven uit Cameroun ingevlogen folkloristische dansers een demonstratie van hun kunnen tijdens de openings-ceremonie van de Wereldkampioenschappen Voetbal. De dans werkte inspirerend want Cameroun zag zelfs kans Argentinie te verslaan. (AFP-satellietfoto)*

■ *ASUNCION - De zaal waarin de Organisatie van Amerikaanse Staten (OAS) in Asuncion vergaderde deze dagen lag er vrijdag in het begin van de middag min of meer verlaten bij. De diplomaten bemerkten zo wat hen verbond: de liefde voor het voetbal. De diplomatie kon wel even wachten, zo vond men. (AFP-satellietfoto)*

Afspraak wegens vermoeidheid met Rode Kruis niet doorgegaan

Mandela vraagt Zwitserland sancties tegen Zuidafrika

GENEVE - ANC-voorman Nelson Mandela heeft de industrielanden opgeroepen hun economische sancties tegen Zuidafrika te handhaven totdat de apartheid in zijn land helemaal afgeschaft is. Hij deed deze oproep vrijdag voor de jaarvergadering van de Internationale Arbeidsorganisatie van de Verenigde Naties, de ILO.

Mandela kondigde ook aan dat hij de VN zal vragen te helpen met het repatrieren van de naar schatting twintigduizend ANC-aanhangers die uit Zuidafrika gevlucht waren. Vandaag (zaterdag) zou hij met VN-commissaris Thorvald Stoltenberg een plan over de terugkeer van de ANC-ers naar Zuidafrika bespreken.

In gesprekken met de Zwitserse regering vroeg Mandela de regering ook economische maatregelen in te stellen tegen Zuidafrika. Zwitserland heeft nog nooit economische druk op Zuidafrika uitgeoefend. Aan het olie- en wapenembargo van de VN heeft Zwitserland zich ook nooit gebonden gevoeld. Zwitserland importeerde alleen al het afgelopen jaar voor meer dan anderhalf miljard gulden aan goederen uit Zuidafrika en exporteerde voor meer dan 770 miljoen gulden naar het land. Zwitserland liet drie weken geleden bij het bezoek van president Frerik de Klerk al weten niets te voelen voor economische strafmaatregelen.

Vrijdagochtend bezocht Nelson Mandela de Wereldraad van Kerken die ook in Geneve zetelt. In het kader van haar anti-racisme-programma heeft de Wereldraad zich de afgelopen twintig jaar ingezet voor de vrijlating van Mandela. Voorzitter van de raad, Emilio Castro, wees er met trots op dat de raad Mandela al steunde toen de meeste regeringen die hem nu ontvangen, hem nog voor 'communist' uitmaakten.

AFGEZEGD

Mandela (71) heeft vrijdag een ontmoeting met het Internationale Comite van het Rode Kruis (ICRC) afgezegd omdat hij zich niet goed voelde. Een woordvoerster van de Zwitserse hulporganisatie deelde mee dat hij met zijn dokter naar zijn hotel is teruggekeerd. Hij negeerde eerder het advies van zijn arts om het wat rustiger aan te doen. Nadat hij even gerust had in zijn hotelkamer vervolgde Mandela vrijdag zijn hectische reisprogramma. "Ik voel mij heel goed", verklaarde de zwarte leider toen hij zijn hotel verliet om een lunch van de Internationale Arbeidsorganisatie (ILO) bij te wonen.

MEXICOSTAD - De langdurige droogte en de hittegolf die Mexico teisteren en waarbij de temperatuur op sommige plaatsen tot 42 graden stijgt, hebben aan driehonderd mensen het leven gekost.

Nederland-Suriname coca-connectie

Rotterdamse politie acht man aangehouden

ROTTERDAM - In samenwerking met de gemeentepolitie Amsterdam, de douane en de Rijkspolitie dienst Luchtvaart op Schiphol heeft de afdeling Verdovende middelen van de gemeentepolitie Rotterdam deze week acht mensen aangehouden die worden verdacht van cocainesmokkel van Suriname naar Nederland.

Op Schiphol werden zondag 3 juni twee mannen aangehouden die drie koffers en een aantal tassen bij zich hadden, waarin 187 kilo cocaine verpakt zat. De beide koeriers uit Amsterdam waren volgens een woordvoerster van de Rotterdamse politie per vliegtuig uit Paramaribo aangekomen. Dinsdag 5 juni werden in Amsterdam nog eens zes verdachten aangehouden.

Bij huiszoekingen in Amsterdam en Rotterdam nam de politie onder meer een vuurwapen en een geldbedrag van 135.000 gulden in beslag. De twee hoofdverdachten, allebei uit Amsterdam, maakten op Schiphol gebruik van de diensten van een 31-jarige douane-ambtenaar, die eveneens is aangehouden. De verdachten zijn in verzekerde bewaring gesteld en voorgeleid aan de officier van justitie in Rotterdam.

Naar aanleiding van de inbeslagneming van de partij cocaine afgelopen zondag zijn volgens de woordvoerster van de Rotterdamse politie ook in Suriname aanhoudingen verricht. Hoeveel arrestaties er zijn geweest, is echter niet bekend. De aanhoudingen in Amsterdam en Rotterdam vloeien voort uit een groot onderzoek, waar de Rotterdamse politie al sinds een half jaar mee bezig is. Aanleiding voor het onderzoek was het aantreffen van een partij cocaine van 330 kilo, op 6 december 1989 in de Rotterdamse haven. De cocaine was verborgen in een container in de haven en werd destijds aangemerkt als de grootste cocainevangst aller tijden in Rotterdam.

Volgens de Rotterdamse politie bleek een Surinaamse organisatie verantwoordelijk voor de zending, die afkomstig was uit Suriname. De woordvoerster van de Rotterdamse politie spreekt van een hechte organisatie' die onder meer gebruik maakte van verschillende verblijfsadressen,huurauto's en luxe hotels. De totaal inbeslag genomen hoeveelheid cocaine, waarvoor de organisatie verantwoordelijk kan worden gesteld, bedraagt 572 kilo. De handelswaarde daarvan is ruim 35 miljoen gulden. Het rechercheteam heeft in deze cocainezaak al ruim twaalfduizend manuren geinvesteerd.

Knoppel op drugscongres: liever hulp dan vingerwijzerij

Loze witwas-beschuldigingen slecht voor imago Curaçao als financieel centrum

WILLEMSTAD —"Wees ervan verzekerd dat wij de ontwikkelingen in de gaten houden opdat wij de nodige maatregelen kunnen nemen en corrigerende acties kunnen ondernemen om onze goede naam te behouden."

KNOPPEL ...bewaking...

Dat zei de Antilliaanse minister van Jusitie Ivo Knoppel gisteren bij de aanvang van de Drug Money Laundering Conference die gehouden wordt op het status aparte-eiland Aruba. De witwasserij van drugsgelden is duidelijk een pijnlijk probleem omdat de Antillen en in het bijzonder Curaçao alle moeite moeten doen om de reputatie van bonafide internationaal financieel centrum te conserveren.

De bewindsman: "Ondanks onze pogingen daartoe blijkt een negatieve indruk die men internationaal van ons heeft verschrikkelijk moeilijk te bestrijden, waarbij ik overigens wel wil opmerken dat deze negatieve indruk niet alleen de Nederlandse Antillen maar het gehele Caribisch gebied betreft."

KWADE OPZET

Knoppel: "Het lijkt er op dat als je een klein landje bent 'derden' zich makkelijker de vrijheid veroorloven ongefundeerde beschuldigingen te uiten die natuurlijk de heersende negatieve indruk versterken. Vanzelfsprekend zijn niet alle beschuldigingen tegen de Antillen gebaseerd op kwade opzet, maar het negatieve effect voor onze naam is hoe dan ook hetzelfde."

De minister herinnerde zijn gehoor er aan dat de Antillen verdragen hebben ondertekend om illegale drugs-transacties inclusief het witwassen van geld tegen te gaan. Hij kritiseerde de meer ontwikkelde en welvarende landen die dan wel de Caribische landen technische assistentie geven, maar eigenlijk ook financiële bijstand zouden moeten leveren.

De Antilliaanse afgevaardigde stelde dat het niet zo van belang is te discussiëren over de vraag wie verantwoordelijk zijn voor het voortbestaan van de 'drugs-gezel' die de wereld treft. Evenmin is het een futile bezigheid een dergelijk dispuut te voeren over wie de veerantwoordelijkheid draagt voor het witwas-probleem.

VINGERWIJZERIJ

"Dat is namelijk niets ander dan een vervolg op de huidige vingerwijzerij tussen drugs-producerende en -consumerende landen."

Belangrijker is het dat de welvarende landen meewerken aan het bestrijden van een ontrechte negatieve indruk die de wereld van het Caribisch gebied heeft en die een bedreiging vormt voor de kwetsbare economie van de (ei)landen. Het internationale vertrouwen in de regionale en lokale bekwaamheid om een effectieve strijd te voeren tegen witwasserij zal daardoor nog eens extra afnemen.

VOLDOENDE RAPPORTEN

Knoppel vond aan de ene kant een studie op zijn plaats om na te gaan in hoeverre de regio beschikt over een infrastructuur om de strijd tegen money-laundering te voeren. Aan de andere kan gaf hij aan dat er nu wel voldoende rapporten, conferenties en studies zijn gewijd aan het narcoticaprobleem en dat het nu tijd wordt dat men serieus gaat werken aan de implementatie van diverse aanbevelingen. Om vaart achter de ontwikkelingen te zetten zou men moeten werken met tijdschema's. Tevens moet samengewerkt worden tussen staten. Individuele acties zullen anders al gauw de bijsmaak krijgen van eenzijdige escapades buiten het eigen territoriale gebied.

Vragen Johnson werkzaamheden bij Chance-pier

WILLEMSTAD/THE BOTTOM — Het Sabaanse Statenlid Will Johnson (WIPM) heeft aan de minister van Financiën (Gilbert de Paula) vragen gesteld over de werkzaamheden die momenteel plaats vinden bij de L.A.I. pier op Saba.

De werkzaamheden worden uitgevoerd door de maatschappij De Antillen NV. Weet de minister dit, vraagt Johnson. De parlementariër uit The Bottom wil ook vernemen of de procedures die gebruikelijk zijn bij openbare aanbesteding gevolgd zijn in de gunning van het project en welke rol de zogenaamde interne deskundige speelt in de uitvoering van projecten die gefinancierd worden met gelden uit Nederland.

Johnson wil weten of er toezicht is op het doen en laten van de betrokkene of dat hij autonoom te werk kan gaan zonder dat er controle mogelijk is door de minister van Financiën.

Johnson wenst van de minister te horen welke andere maatschappijen aan de gunning hebben deelgenomen en op welke datum het uit te voeren project op Saba bezichtigd werd door de geïnteresseerde aannemers.

Het statenlid vraagt tot slot aan de bewindsman van Financiën hoeveel er met het pier-project gemoeid is en welke firma de studie c.q. het projectdossier heeft ontworpen. De vragen gingen 5 juni de deur uit.

Paritaire commissie krijgt extra tijd

BC en Sitek verlengen de afkoelingsperiode

WILLEMSTAD — De cooling off-periode naar aanleiding van het onderwijsconflict van de afgelopen maanden is op grond van een voorstel van het BC en met goedkeuring van de leden van de vakbond Sitek verlengd met twee weken. De paritaire commissie heeft tot 22 juni de tijd definitieve voorstellen in te dienen omtrent de herinvoering van de periodieke salarisverhogingen in het onderwijs per 1 augustus.

Als dit onderdeel rond is zal de commissie bestaande uit overheidsvertegenwoordigers, vakbondsleden en onpartijdige adviseurs zich buigen over een uiteindelijk nieuw bezoldigingssysteem voor leerkrachten.

Tot en met de derde week van juni zullen alle partijen tegenover de media de mond houden over de voortgang en de feitelijke inhoud van de onderhandelingen die nu plaatsvinden. Maandag wordt de verlenging van het 'staakt-het-vuren-bestand' van Scherpenheuvel geformaliseerd in een vergadering tussen het BC en de Sitek.

Zoals bronnen eerder deze week aangaven, hebben de overheid en de vakbond nog geen overeenstemming bereikt over de opheffing van de bevriezing van de periodieke salarisverhoging en de wijze waarop deze eliminatie moet plaats vinden.

Flaring bij opstarten cat-cracker

WILLEMSTAD — Vandaag zal bij de Isla raffinaderij het proces beginnen voor het opstarten van de cat cracker. Deze installatie is enige tijd buiten werking geweest voor een grote onderhoudsbeurt.

Het opstarten zal gepaard gaan met toegenomen 'flaring': de vlammen uit de Isla- schoorstenen zullen vijf dagen lang groter zijn dan normaal. De Isla raffinaderij geeft in een persbericht te kennen dat er geen reden voor paniek is, omdat 'flaring' normaal is bij een dergelijke situatie.

Zondagdienst

WILLEMSTAD — De Sitek maakt bekend dat in verband met het overlijden van pater Boex zondagavond omstreeks 18.00 uur een rouwdienst wordt gehouden in het gebouw van de SSK. Dit gebeurt op initiatief van de Sitek, de CBV en de overkoepelende vakbondsorganisatie Kamara Sindikal.

Pater Streefkerk en enkele vakbondsleiders zullen het woord voeren.

Verkeerspark

WILLEMSTAD — Zondag viert het verkeerspark 'Broeder Piet Smetsers' haar vijfde lustrum door die dag geopend te zijn voor kinderen onder de acht jaar. De toegang is gratis. Het park is gedurende de grote vakantie gesloten wegens onderhoudswerkzaamheden.

Maria Liberia op senior citizens party

■ *WILLEMSTAD — Zondag hield de Kiwanis Club van Piscadera hun jaarlijks terugkerende feest dat speciaal wordt opgedragen aan de oude van dagen. Dit was het vijfde jaar dat zij de zogenaamde 'Senior Citizen Party' vierden.*

De Kiwanis club had vijfhonderd mensen van diverse instituten uitgenodigd. De stemming werd gemaakt door de groepen 'Harmonia i Kueru' en 'Grupo Folkloriko Nos Progreso' en het Kaj Orgel di Ivo.

Foto: Een enthousiast dansende Maria Liberia-Peters tussen alle andere energievolle dansers.

'Gelijke bezoldiging' per eind van de maand

WILLEMSTAD — Gehuwde vrouwen en ongehuwde vrouwen met een kind die werkzaam zijn als leerkracht zullen vanaf eind deze maand hetzelfde salaris krijgen als hun gehuwde mannelijke collega's. Ongehuwde onderwijzers zonder onderhoudsplicht zullen met terugwerkende kracht vanaf 1 januari vijf procent meer gaan verdienen. Dit percentage is voor de ongehuwden-groep het begin van de gefaseerde salarisgelijktrekking. Over vijf jaar zullen zij evenveel verdienen als hun gehuwde collega's.

Deze beslissing heeft het BC genomen op grond van de rechterlijke uitspraken van de afgelopen maanden in het conflict met Sitek. De salarismaatregel die de eilandelijke overheid genomen heeft, werd vanochtend bekend gemaakt door een woordvoerder van de onderwijzersvakbond.

INHOUDING

Hij bevestigde verder het bericht dat de overheid nog niet is overgegaan tot het inhouden van geld op het salaris van leerkrachten die in de afgelopen maanden het werk hebben neergelegd om kracht bij te zetten aan hun eisen. Het BC had indertijd aangekondigd dat overeenkomstig het 'No work no pay'-principe in mei geen salaris uitgekeerd zou worden voor dagen waarop niet gewerkt was.

DEFINITIEF

In verband met de cooling off periode die vorige maand inging, is toen afgesproken enkele rechtszaken niet door te laten gaan. Kennelijk is toen ook door het BC besloten de beslissing tot het inhouden van salaris uit te stellen en op een later tijdstip definitief te regelen.

Opening Pieters Jewelers

WILLEMSTAD — Op vrijdag 15 juni zal Curaçao een juwelierszaak rijker zijn. Het gaat om Pieters jewelers in het winkelcentrum Promenade, dat gevestigd is in het lokaal waar voorheen het Spritzer & Fuhrmann- filiaal ondergebracht was.

Zoals bekend heeft de Arubaanse zakenman Lacle een groot deel van de Spritzer en Fuhrmann zaken gekocht, waaronder het hoofdkantoor in de Breedestraat op Curaçao. De opening van die winkel, die de originele naam behoudt, kon nog niet plaats vinden omdat niet alle spullen tijdig arriveerden. De opening moest derhalve uitgesteld worden.

De Promenade vestiging van Spritzer werd niet door Lacle overgenomen. Het lokaal zal gehuurd worden door de zakenman Walfried Pieters, die samen met een deel van de voormalige Spritzer- werknemers, een nieuwe juwelierszaak opent. Pieters heeft in het verleden jarenlang bij Spritzer & Fuhrmann gewerkt.

De feestelijke opening van Pieters Jewelers vindt plaats op 15 juni.

Inventarisatie leermethoden

WILLEMSTAD — De stichting leermiddelen ontwikkeling (Fundason Material pa Skol) begint volgende week met een inventarisatie van alle onderwijsmethodes die momenteel toegepast worden in het lager en voortgezet onderwijs. Dat gebeurt in het kader van het streven nieuwe middelen te ontwikkelen en die bekendheid te geven bij de scholen.

In een persbericht van de eilandelijke overheid wordt geproken van het grote belang van een dergelijke inventarisatie.

Vooruitlopende hierop werd het Centrum van Leermiddelen Studie in Utrecht benaderd met het verzoek didactische analyse en onderzoek te maken van de Zonnig Nederlands-metnode. Dat centrum maakt deel uit van de Rijks Universiteit Utrecht en houdt zich onder meer bezig met wetenschappelijk onderzoek.

De Curaçaose stichting verwacht in de loop van deze week het eindrapport van het Nederlandse centrum te ontvangen.

AGENDA CURAÇAO

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

NACHTDIENST ARTSEN

Patiënten van de artsen van Bandabao (3e district) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren. De patiënten van de andere medische districten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen; het antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

****

VERENIGING VAN TANDARTSEN

voor de dienstdoende arts gedurende het weekeinde en op feestdagen gelieve tel.: 82222 op te bellen.

****

WIJKVERPLEGING

WIT GELE KRUIS

voor wijkverpleging 'Prinses Margriet': consultatiebureaus te Sta Maria: tel.: 82344, 82412 en 82947; Montagne Abao: tel.: 673711 en Kaya Fensu (Koraal Specht): tel.: 618577; hoofdkantoor te Sta Maria 17, kantooruren van 07.00-12.30/13.00-17.00 uur. Na 17.00 uur bereikbaar: zuster Bernadina, tel.: 85853.

NEUTRALE WIJKVERPLEGING

kantoor Gosieweg 15, tel.: 44231/44232; geopend van 07.00-17.00 uur; de wacht heeft zuster Concencion, tel.: 85381, pageboy 027-053 b.g.g. 43838.
kantoor Bandabao, Groot Sta Martha 141, tel.: 642555; geopend van 14.00-17.00 uur; de wacht heeft zuster Concencion, tel.: 85381.

KRAAMKLINIEK RIO CANARIO

Schottegatweg Noord 43, tel.: 43838/44510; voor informatie over prenatale zorg en zorg gedurende en na de bevalling.
Consultatiebureau zuigelingen: iedere woensdagmiddag van 13.30-16.00 uur.
Consultatiebureau peuters: iedere dinsdagmiddag van 12.30-14.45 uur.

STICHTING WIJKVERPLEGING BANDABAO

(Fontein 35, tel.: 648077): open van maandag t/m vrijdag van 07.00-17.00 uur; na 17.00 uur bereikbaar: zuster Willems, tel.: 641327 b.g.g. 601760.

****

GENEESK. DIENST

STADS- EN 2DE DISTRICT OOST

9 juni 1990 vanaf 08.00 uur tot 10 juni 1990 om 07.00 uur:
Dokter Tseng, Spreekkamer: Cassandraweg 72, tel.: 76464; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 76464 b.g.g. 89266/89337.
10 juni 1990 vanaf 08.00 uur tot 11 juni 1990 om 07.00 uur:
Dokter Winklaar, Sentro Mediko Sta Rosa, tel.: 671101; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 371418 b.g.g. 89266/89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgene artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy-Tseng, Nassy, Tseng, Winklaar, Braakman, Doran en Guerrero-Bakmeyer)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST

8 juni 1990 vanaf 17 00 uur tot 11 juni 1990 om 07.00 uur:
Dokter Rosales-Concession, Spreekkamer: Brievengat, tel.: 77244; spreekuren: 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 75611 b.g.g. 89266/89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Swart, Goilo-Henry, Roose, Braakman-Bonder, Gerstenbluth, Davelaar, Elhage, Pablo, Heerenveen, Nivillac en Rosales-Concession)

DERDE DISTRICT BANDABAO

8 juni 1990 vanaf 17.00 uur tot 11 juni 1990 om 07.00 uur.
Dokter Tweed, Sentro Mediko Tera Kora, tel.: 648079; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 86294 b.g.g. 89266/89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Schellens, Sommer, Lucacius, Spong en Tweed).

■ **Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen [illegible] informeren wie voor deze de [illegible] waarneemt.**

Het verdient te allen tijde aanb[illegible] een huisarts te kiezen die in avond[illegible] weekeinden bereikbaarheid ge[illegible] heeft. Vraag er naar bij uw eerstvo[illegible] bezoek!

****

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST

zaterdag
Otrobanda
Groot Piscadera, Jan Noorduynweg [illegible] tel.: 85022/85023.
Punda
Brievengat, Corrieweg 32, tel.: [illegible] 79567.
zondag
Otrobanda
Muizenberg, Muizenberg z/n, tel.: [illegible] 44391.
Punda
Banda Ariba, Herst 31, tel.: 676822.

DIVERSEN

VERLOF BEGRAFENIS

9 juni: R.A. de Windt, Uteweg 53.
10 juni: S. Jennie-Kleinmoedig, A[illegible]weg 76.

****

HEEFT U hulp nodig bel SO[illegible] 127.

****

LUCHTPOSTSLUITING

(Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: [illegible]dag, dinsdag, donderdag en vrijdag [illegible] 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. [illegible] aangetekende stukken één uur van[illegible]ren.
Suriname: voor gewone stukken: di[illegible] en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag [illegible] 10.45 en 17.00 uur.

****

THORAX CENTRUM

(Jan Noorduynweg naast UNA, tel.: 8554[illegible] openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestda[illegible]gen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 85917.

****

DIERENASIEL

kantooruren maandag t/m vrijdag 10.0[illegible] 12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 10.[illegible] 13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

****

DIERENARTS

voor spoedgevallen gelieve te bellen 614000 (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.

ZONDAG

RUTH'S PRODUCTION
14.00 uur verkieizng Mini Miss en M[illegible] Barbie - Ballroom Caribbean Hotel.

****

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lan[illegible]bergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned[illegible] en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur, zond.: 06.00 en 09 00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 17.00 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Ber[illegible] Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned[illegible] en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur, zon.: 08.00 uur
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes); zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned[illegible]
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11 00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08 00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06 00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur, zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07 00, 09 00 en 18 30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.3[illegible] 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO; zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (chrismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
TERA CORA: ZON.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur, zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 18.00 uur
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08 30 en 17.30 uur.

****

USA BANANA RICE PUDDING

1⅓	cups cooked USA rice	1	ripe banana
1⅓	cups milk	¼	cup whipping cream, whipped
1	teaspoon vanilla extract	2	pieces fresh fruit, sliced for garnish (kiwi, papaya, mango, passionfruit, etc.)
2	tablespoons sugar		

Cook rice and milk in 2-quart saucepan over medium heat untill thick and creamy (about 15 to 20 minutes), stirring frequently. Remove from heat; cool. Stir in vanilla and sugar. Just before serving, mash banana and fold in with whipped cream into pudding. Garnish with fresh fruit slices.

i.m.

Makes 4 servings

FELLE STRIJD ROND OCHTENDBLAD VAN SINT MAARTEN

'Ik krijg nu zeker aandelen Amigoe in mijn bezit'

Schadeclaims Keizer tegen directie en aandeelhouders van 'The Chronicle'

WILLEMSTAD — Maurice Keizer, directeur van Associated Media Corporation N.V., zal een schadeclaim indienen tegen de bij de verkoop van het op Sint Maarten verschijnende dagblad The Chronicle betrokken partijen: de aandeelhouders van de uitgeversmaatschappij en de directeur van de uitgeversmaatschappij, Roger Snow, die tevens hoofdredacteur is van het ochtendblad.

Maandag was tijdens een aandeelhoudersvergadering besloten dat de Keizer-groep de nieuwe eigenaar zou worden. Ook Snow had zijn medewerking bij de verkoop beloofd, aldus Keizer. Later spande Snow twee kortgedingen aan, waarin hij de verkoop van de krant aan Keizer aanvocht. Gisteren oordeelde de rechter dat de aandeelhouders (de meerderheid van de aandelen van de holding, die een meerderheid heeft van de aandelen van de uitgeversmaatschappij, berust bij de CITCO-Groep; red.) de krant vooralsnog niet mogen verkopen aan de Keizer-Groep.

Eenvoudig gesteld: Keizer stelt de aandeelhouders (CITCO) aansprakeljk voor de schade die hij heeft geleden en lijdt, omdat zij de verkoop niet hebben kunnen realiseren en Keizer dient een schadeclaim in tegen Snow, omdat hij obstructie heeft gepleegd en pleegt tegen de verkoop van The Chronicle aan Keizer.

Keizer, vanmorgen in een vraaggesprek met de Amigoe: 'Dit gaat CITCO véél geld kosten. Ik heb maandagavond de aandeelhouders - kortweg CITCO - én Snow formeel aansprakelijk gesteld voor de schade die ik lijd'.

'Laat ik duidelijk zijn: ik heb een gecombineerd bod uitgebracht toen mij gevraagd werd mij met de problemen rond The Chronicle te bemoeien. Een: op The Chronicle, althans de assets ervan - de schulden wil ik niet overnemen. Twee: op een deel van de aandelen van de Amigoe. Nu dit allemaal is geschied, ben ik ervan overtuigd, dat ik sneller dan verwacht in het bezit zal zijn van enkele aandelen van de Amigoe', aldus Keizer.

AMIGOE

Maar CITCO-topman Louis Bergman heeft toch duidelijk gezegd dat CITCO (de groep heeft de meerderheid van de Amigoe-aandelen in handen; red.) *geen enkel Amigoe-aandeel zal verkopen?*

Keizer: 'Ja, ja, we zullen zien. Na de gebeurtenissen op Sint Maarten - er zijn daar door alle partijen fouten gemaakt - heb ik ook nog een morele claim op CITCO om aan mij Amigoe-aandelen te verkopen. Ik zei: 'alle partijen'; daar hoor ik niet bij. Met de verkoop had ik niets te maken. Ik was slechts een belangstellende die een bod heeft uitgebracht. Ná de verkoop ben ik wél belanghebbende'.

Had u deze uitspraak verwacht?

Ja en nee, zo luidt zijn antwoord kort samengevat. Keizer: 'Een niet-ontvankelijkheidsverklaring had er ook ingezeten. Dus dat er een gerechtsprocedure gevoerd zou moeten worden. Want de rechter had al aan Snow gevraagd of deze zaak zo'n spoedeisend karakter had. Ja, had Snow geantwoord, want de krant ziet er niet uit. Toen antwoordde de rechter: Ik heb de krant van de afgelopen dagen gezien, waaraan u niet heeft kunnen meewerken, en ik zag geen enkel verschil! Dus ik dacht ook: het kan weleens géén kortgeding worden, maar dat er een bodem-procedure zou komen'.

PERSVRIJHEID

'Het is slim gespeeld door Snow, dat wel ja. Hij gooide het op het in het geding zijn van de persvrijheid; voor ons was het slechts een financieel geding. Beknotting van de persvrijheid is natuurlijk onzin. Ik heb eerder gesteld, dat als de Keizer-Groep de krant overneemt dat dan álle politieke partijen aan het woord komen; dat de redactie een volledige onafhankelijkheid krijgt gegarandeerd, zij het op voorwaarde dat niet gekozen wordt voor één bepaalde politieke richting'.

'Waarin Snow groot gelijk had: hij stelde voorts dat er door de aandeelhouders - dus CITCO - niet zorgvuldig genoeg was omgesprongen met de belangen van de werknemers en van de hoofdredactie/directie. Nogmaals: groot gelijk heeft Snow, indien hij dat stelt! Zeker mag dat in de krant, want dan kan iedereen lezen dat ik niet onder één hoedje speel met CITCO', zo zei Keizer.

'Kijk, CITCO had ook gelijk als aandeelhouders, dat gesteld werd: we hebben genoeg verlies geleden, tot zo'n anderhalf miljoen dollar en daarom willen wij stoppen, liquideren die zaak. Maar daarbij zijn fouten gemaakt. Vormfouten. Vandaar dat de rechter bepaalde dat er 'afgekoeld' diende te worden'.

Keizer: 'Vorige week donderdag werd vastgesteld, dat op die dag het laatste bod op The Chronicle kon worden uitgebracht. Punt uit, donderdag laatste dag. Maandag is de aandeelhoudersvergadering. En wat wordt daarin naar voren gebracht?

Er wordt gevraagd aan de twee die een bod hadden uitgebracht of zij eventueel hun bod wilden verhógen! Niet te geloven! Knutselwerk, amateurswerk!'.

'Beide biedingen waren gelimiteerd. Dat wil zeggen: beide bieders (de andere is de Amerikaanse Fowler-Groep, die, volgens Keizer, een jaaromzet heeft van twee miljoen dollar - 'althans volgens de gerechtsstukken'; red.) wilden de schulden niet overnemen, slechts de assets. The Chronicle is uitsluitend wat waard zónder de schulden'.

Hij vervolgt: 'Ons bod was beter. Maar Snow bracht tijdens de aandeelhoudersvergadering naar voren, dat, indien het Keizer-bod zou worden geaccepteerd, dat hij dan procedures zou beginnen. Als het Fowler-bod zou worden geaccepteerd dan zou hij dat níet doen, omdat zijn eigen positie daarin beter was gegarandeerd. Dat noem ik morele chantage! Bovendien had hij vóór de stemming verklaard, dat hij met het personeel had gesproken en dat het personeel had verklaard te zullen opstappen indien het Kiezer-bod zou worden aanvaard. Werknemers-commissaris Richerdson zei later tegen mij, dat Snow het personeel had verteld, dat ik iedereen eruit zou gooien. Niet te geloven allemaal, want de avond tevoren had ik Richerdson een schriftelijke verklaring overhandigd dat ik al het personeel zou handhaven. Toen besloten de aandeelhouders dat The Chronicle aan Keizer zou worden verkocht'.

EXCUSES

'Na de lunch ben ik met Snow gaan praten. Hij bood zijn excuses aan voor al zijn vuilspuiterij met betrekking op mijn persoon - ik zou lid zijn van de Scientology Church; ik zou een boodschappenjongen zijn van CITCO en ga maar door - en zei hij mij dat ik een integer man was enzovoort enzovoort. Snow zei dat hij wel een claim wilde handhaven tegen CITCO en hij vroeg of hij later bij mij terug mocht komen. Heb ik 'ja' op geantwoord. Ik heb hem uitgelegd dat ik nog geen plaatsvervanger had en dat ik graag gebruik zou willen maken van zijn diensten. Er was een fiscaal jurist bij als getuige'.

Keizer: 'Tijdens de behandeling van het kortgeding zei Snow geheel andere dingen. Of hij loog? Laat ik het zo stellen: hij heeft aantoonbaar niet de waarheid gesproken. Maar in een kortgeding mag je dit soort zaken niet naar voren brengen. Wél in een bodem-procedure; dan worden getuigen onder ede gehoord. Of er een rechtsgeding komt, hangt af van de advocaten'.

FAILLISSEMENT

Even tussendoor: Wat gebeurt er nu met The Chronicle? Keizer: 'Snow kan niet verkopen zonder de aandeelhouders. De vennootschap heeft schulden. Er zijn nu al mensen die weigeren om The Chronicle diensten te verlenen. Het geld is op. Dus dreigt dan een faillissement; iedereen weg. Je kunt het vergelijken met een wereldoorlog, waarin Snow kleine veldslagen wint maar de totale oorlog verliest met de krant en de rest van het personeel als de grootste slachtoffers. Het gaat Snow, nogmaals, uitsluitend en alleen om zijn eigen afvloeiingsregeling. Nergens anders om'.

'Ik zal u wat vertellen, uit het blote hoofd, over hetgeen ik onder andere in de stukken heb gelezen. Er was een jaar, ik meen 1988, waarover vermeld staat dat er in dat jaar 700.000 kranten werden gedrukt en dat in datzelfde jaar slechts 300.000 kranten werden verkocht! Waar zijn die andere 400.000 kranten dan gebleven? Er werd 40.000 dollar opgevoerd, die gespecificeerd werden!'.

HELLMUND

Mevrouw Mary Jane Hellmund, de levenspartner van de heer Snow, is voornemens een rechtszaak tegen u te beginnen omdat u tegenover de Amigoe heeft gezegd dat het u onduidelijk is wat zij bij The Chronicle doet. U zou haar een 'correctrice' hebben genoemd. Dat pikt zij niet.

Keizer: 'Het kan natuurlijk zijn dat zij zich heeft blind gewerkt voor The Chronicle. Dat kan. Maar ik heb met feiten te maken. Feit is, dat ik aan Snow over elke functionaris heb gevraagd wat die bij de krant doet. Hij, Snow dus, antwoordde op de vraag wat mevrouw Hellmund deed: 'Zij doet de correctie en wat administratie'. Welnu, als de directeur dat zegt dan moet ik dat voor waarheid aannemen. Toen zag ik haar salaris: ik meen zo'n 60.000 dollar per jaar. Dat vind ik hoog betaald'.

'In 1989 heeft The Chronicle een verlies geleden tussen de 50.000 en 100.000 dollar. Als ik dan iemand met een salaris van 60.000 dollar kan laten afvloeien -iemand die volgens de directeur correctie pleegt en wat administratie doet - dan ben ik al een enorm deel van mijn verlies kwijt'.

Tot slot: 'Het wordt allemaal wat emotioneel gespeeld. Maar u dient het volgende te beseffen: mevrouw Hellmund kreeg een zeer goede afvloeiingsregeling aangeboden. Bovendien: de heer Snow en mevrouw Hellmund slokten beiden tweederde deel van het totale personeelsbudget op, van de hele krant; van een krant die per dag tussen 2.500 en 3.000 exemplaren verkoopt. Ik heb niets tegen mevrouw Hellmund. Ik wil over haar geen enkel kwaad spreken. Maar ik mag toch wel de feiten naar voren brengen?'

KEIZER

Comité voor de Mensenrechten:

Regering Antillen loopt weer achter feiten aan

WILLEMSTAD —Door het besluit van de Antilliaanse regering geen maatregelen te treffen tegen atleten die op de 'zwarte lijst' van de VN staan wegens deelname aan sportevenementen in Zuidafrika, tonen de lokale gezagdragers een gemakkelijkste weg te kiezen en weer eens achter de feiten aan te lopen.

Zo geeft het Comité voor de Mensenrechten Curaçao in een persbericht te kennen. De organisatie reageert daarmee op een bekendmaking, onlangs door de overheid in Willemstad, dat men tegen de bedoelde groep geen maatregelen zal treffen mede omdat die 'zwarte lijst' geen officieel document is. Ook werd gesteld dat de Antillen zich houden aan hetgeen Nederland besloten heeft: ook de regering van dat land treft geen maatregelen (boycot) tegen deze sporters.

Het Mensenrechten comité in Willemstad vindt die argumenten niet steekhoudend: de betrokken lijst is weliswaar geen lijst van de VN evenals documenten van VN- instellingen als Unesco, WHO en UNDP. Als het de Antilliaanse regering zo uitkomt, dan stelt men zich onafhankelijk op van de Nederlandse regering, zoals bijvoorbeeld in het geval van het ILO. In dit specifieke geval vergeet de regering in Willemstad dat Nederland er economische belangen bij heeft de banden met Zuidafrika te handhaven (en de sporters niet te boycotten).

'Wij (Antilliaanse regering,RED.) hadden best een onafhankelijker houding kunnen innemen, zoals bijvoorbeeld de gemeente Amsterdam. Amsterdam stelt geen sportfaciliteiten beschikbaar aan atleten die op de zwarte lijst voorkomen. Het comité geeft te kennen nooit gezegd te hebben dat dit soort atleten de toegang tot het eiland geweigerd moet worden. Ten aanzien van het argument dat alleen mensen die geweld gebruiken feitelijk als voorstander van de Apartheid beschouwd kunnen worden, zegt het Comite dat er veel mensen Apartheid propageren zonder ooit fysiek en direct geweld te hebben gebruikt.

Het Comite concludeert dat de regering in Willemstad de weg van de minste weerstand heeft gekozen. 'Maar veel klagen heeft geen zin. Zuidafrika zal de Apartheid overwinnen, ook zonder steun van de Antillen En in Zuidafrika zal men geen problemen maken, wanneer weer een gelukstelegram wordt ontvangen. Daar zijn ze al aan gewend,' aldus het persbericht, dat ondertekend is door sekretaris pater Cees Streefkerk.

Daaruit blijkt overigens ook, dat het comité in het bijzijn van verschillende andere instanties een gesprek heeft gehad met de windsurfers die onlangs op Curaçao aan de internationale windsurfwedstrijd hebben deelgenomen. Die brachten naar voren dat de vrijheid om aan wedstrijden deel te nemen niet moet worden beperkt en dat sportieve evenementen tot wederzijds begrip leiden. Een paar van hen zeiden dat zij in Zuidafrika kritiek hebben geleverd op het Apartheidssysteem.

Aan het einde van het gesprek werden de volgende conclusies getrokken: alle (individuele) protesten tegen Apartheid moeten gerespecteerd worden, een gezamenlijke actie zal meer effect sorteren, alle deelnemers veroordelen het Apartheidssysteem, het PBA zal een standpunt formuleren, Manon Services (de organisator van de windsurfkampioenschappen op Curaçao) zou nog een bijeenkomst organiseren met de individuele leden. Van Manon services werd nooit meer wat gehoord met betrekking tot de toegezegde ontmoeting.

Rode Kruis

WILLEMSTAD —Het Nederlandse Rode Kruis, afdeling Curacao, houdt zondag 10 juni een grootscheepse inzamelingsactie. Het Rode Kruis zal groepen met de Rode Kruis collectiebus de wijken insturen en hoopt van iedereen een bijdrage te ontvangen. Het Rode Kruis rekent erop dat men enthousiast zal reageren en met een grote of kleine bijdrage zal meedoen, aldus een persbericht van voorzitter John Rosiers.

WILLEMSTAD — Maandag om elf uur worden op alle MAVO-scholen de uitslagen bekend gemaakt van de eind-examens. Leerlingen kunnen op hun eigen school bericht krijgen over het al dan niet geslaagd zijn. Aldus een mededeling van de Dienst Onderwijs.

Simar bijeen over Ziekteverzekering

ORANJESTAD — De vakbond van leerkrachten, SIMAR, houdt vrijdag 22 juni om acht uur een algemene ledenvergadering in zijn gebouw te Sabana Blanco 36. De agenda vermeldt, naast de bekende punten, een discussie over de Algemene Ziektekosten Verzekering (AZV) en een lezing over de toekomstige standhoudige structuur.

DE ORDER-ontvangst van de Amerikaanse industrie is in april met 2,3 procent verminderd. Dat lag vooral aan een afneming van de vraag naar auto's en vliegtuigen. De toeneming van de orderontvangst in maart is herzien van 3,8 tot 4,0 procent.

Edgardo C. Flores, uit Aruba, behaalde aan het Amerikaanse Berklee College of music zijn diploma professional music. Bij de uitreiking van het diploma werd Edgardo Flores gefeliciteerd door pop-superster ... Benson - op Aruba ... kend door het Jazz ... music Festival - die ... fde dag van het Be... lege de 'honorary ... doctor of music' kre... reikt.

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE: 08.00-12.00/14.00-17.30 uur; zaterdag gesloten.

TELEFOON: 24333. Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. Pageboy 127-743.

TELEFAX: 22368.

BANKREK. nr 10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE: 100

ALARMCENTRALE: 115.

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

BIOSCOPEN
PRINCIPAL: 20.30 uur **Two moon junction** (drama, 18 jr).
DRIVE-IN: 20.30+24.00 uur **Shirley Valentine** (comedy, 18 jr).

******

BOTICA'S (nachtdienst)
Pabao brug: Sta Ana, tel.: 28181.
Pariba brug: San Nicolas, tel.: 45712.

******

WACHTREGELING DOKTOREN
(van 18.00-07.00 uur):
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta Cruz: dokter J.C Fredericks, Stadionweg 27, tel.: 24482.
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter D. Bislip via Centro Medico San Nicolas, tel.: 48833.

******

CENTRO MEDICO CARABOBO (Engelandstraat 7, tel.: 21777): de wacht heeft dra L.G. Beke-Martinez, tel.: 24696.

******

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE: tel.: 38989 (24 uur per dag).

******

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale op te bellen, tel.: 115)

******

FADA (Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999): voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

******

TELEARUBA
ZATERDAG: 17.00 Special: 'World's most spectacular stuntman'; 18.00 Spirit of adventure: 'Challenging China's Yantze' (deel 2); 18.45 The eleventh hour; 19.12 Life most embarrassing moments; 20.00 Nos ku nos; 21.00 CNN international news; 21.30 WK-wedstrijd: Verenigde Arabische Emiraten vs Colombia; 23.06 Red Foxx show; 23.30 Sports tonight; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 11.00 WK-voetbalwedstrijd: Verenigde Staten vs Tsjechoslowakije; 13.00 Movie: 15.00 WK-wedstrijd: 'Brazilië vs Zweden; 17.00 Matinee: 'Cimmaron'; 19.30 Showtime; 20.30 Quo Vadis/ 21.30 WK-voetbal: Bondsrepubliek Duitsland vs Joegoslavië; 23.00 CNN international news; 23.30 Sports tonight; 24.00 Sluiting.

MAANDAG: 11.00 Uitzending WK-voetbalwedstrijd; 13.00 Movie; 15.00 Groot-Brittannië vs Ierland.

******

DIVERSEN
FADA/PRIDE; tot 19.00 uur 'open house -Van Walbeeckstraat 25.

******

ZONDAG
DIVERSEN
MILITAIR TEHUIS: 10.00-15.00 uur rommelmarkt/bake sale - Savaneta.

SPORT
SOFTBALL (ASB): 10.00 uur Frank Party Service vs CHS Giants; 12.00 uur St John VI vs dames sel. Aruba; 14.00 uur St John VI vs Frisian Flag - Caribe-terrein.

******

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, [illegible] en 19.00 uur.
[illegible]RA: zat.: 19.00 uur; zon.: [illegible] uur.
[illegible] CHIQUITO: zon.: [illegible]
[illegible] NICOLAS: zon.: [illegible]
[illegible]: 19.30 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.

SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

******

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den [illegible] uur [illegible] van [illegible] de Hessen; [illegible] in het Jeugdcentrum.
SAN NICOLAS: 09.00 uur ds Hessen.

OOK SCHADE BIJ AANLEGGEN STRANDEN

Dringend beroep van Reef Divers Aruba op overheid:

Wees zuinig op een van grootste rijkdommen:rif

ORANJESTAD — Recente publicaties, zoals het persbericht van Simar, geven aan dat er onder velen van ons zorg bestaat over het leven op onze riffen. De kort geleden opgerichte duikvereniging Reef Divers Aruba sluit zich volledig bij deze zorg aan.

Voor grote aanslagen op het marine milieu zorgen ook zaken als het nog steeds ongelimiteerd speervissen. Veel speervissers jagen nog steeds voor hun 'plezier'. De geschoten vis wordt niet eens gebruikt. Niet zelden hebben we waargenomen dat vissen als trompetvissen, murenes en papegaaivissen met een stukgeschoten kop in het water rondzweefden.

Beroepsspeervissers, slechts een zeer klein aantal heeft geen andere inkomsten, zijn in elk geval nog in staat de soorten te onder kennen die goed zijn voor consumptie. Zij schieten voornamelijk barracuda's, snappers en groupers. Het is zeer aan te bevelen dat een vergunningstelsel voor het speervissen wordt ingevoerd en dat uiteraard alleen serieuze speervissers een vergunning mogen krijgen.

SLACHTOFFER

Ook mensen die 's avonds nog 'even' een maaltijdje bij elkaar gaan vangen, door met een bootje de zee op te gaan om een lijntje uit te gooien, kunnen bijdragen tot een sterke achteruitgang van het rif. Vaak ankeren zij in het rif. Zelfs professionele duikscholen maken zich hieraan soms nog schuldig. Dat uitgegooide anker kan enorme schade aan de koralen toebrengen, vooral als het anker dan ook nog wat te licht is en de boot van z'n anker getrokken wordt. Het kan jaren duren voordat het beschadigde koraal weer is hersteld. We hebben flinke schade aan het koraalbestand geconstateerd bij Mangel Halto, nabij de resten van een oude steiger. Een spoor van zo'n drie meter breed van omgevallen en afgebroken brandkoraal loopt minstens dertig meter door naar het westen. Hoe zou dit komen? Het kan een sleepnet zijn geweest; misschien zelfs wel een grote kanaster die door een boot naar een andere plaats gesleept werd. Het koraal is het slachtoffer.

Ook het overboord zetten en vanaf de kant dumpen van vuilnis en afval, zoals oude ijskasten, lege bierflesjes, batterijen, honderden plastic zakken etc., dragen sterk bij tot het afsterven van veel organismen. **Het is toe te juichen dat er zo nu en dan pogingen worden gedaan om met behulp van oude boten en vliegtuigen kunstmatige riffen te creëren; het zou evenwel bijzonder op prijs worden gesteld indien beter nagegaan wordt dat die wrakken niet op levende koraalformaties terechtkomen.**

Verder moet men bijzonder oppassen met het maken van kunstmatige stranden op het rif: als er veel zand in het water gaat zitten en uiteindelijk op levende koralen terechtkomt, zijn die koralen binnen de kortste keren niet meer levend, maar hartstikke dood. Hebben de heren die de opdracht gaven tot het maken van die stranden dit wel beseft.

BESCHERMD

Wettelijke regelingen voor het aanpakken van bovengenoemde problemen zijn er maar ten dele. De koralen en schildpadden zijn in principe beschermd. Sinds 1951 is het verboden tussen de zuidkust van Aruba en de daarvoor liggende riffen met sleepnetten te vissen en daarbuiten is het verboden met netten met een maaswijdte van minder dan twee centimeter te vissen. In 1980 werd de Marien-Milieuverordening Aruba afgekondigd. Deze wet heeft van onze territoriale wateren in principe beschermd gebied gemaakt. In artikel 5.1 maakt de wet melding van een verbod op 'het doden dan wel dood of levend in bezit hebben, onder zich te hebben, te koop aan te bieden, te vervreemden, af te leveren, te kopen, te vervoeren, te bewerken of te verwerken' van soorten die daartoe zijn aangewezen bij landsbesluit. In 1987 werd zulk een besluit afgekondigd. Uitsluitend de zeeschildpadden werden daarin genoemd. Nog hetzelfde jaar volgde een uitbreiding met vijf soorten schelpdieren die bekend zijn onder de verzamelnaam 'calco'. Nadien zijn er onder artikel 5.1 geen dieren meer aan de lijst toegevoegd.

Dezelfde wet van 1980 verbiedt in artikel 6.1 ook het speervissen, maar de soorten waarop niet gespeervist mag worden, moeten nog bij landsbesluit bekend gemaakt worden. Dat is tot op heden nog niet gebeurd. Onze indruk is dat de Marien-Milieuverordening te 'sophisticated' is voor zo'n kleine gemeenschap als de onze: wij beschikken namelijk niet over de expertise en het materiaal om de verspreiding van een bepaalde soort regelmatig te bestuderen.

Reed Divers Aruba roept de overheid op tot:

1. het publiceren van een aanvullend besluit als bedoeld in artikelen 5.1 en 6.1 van de Marien-Milieuverordening Aruba, waarin worden opgenomen: alle rifvissen, inktvissen, schaaldieren, schelpdieren, wormen, sponzen etc. met andere woorden de hele riffauna.
2. het tot stand brengen van een controlerende instantie, bijvoorbeeld een goed geëquipeerde milieu-politie, die bevoegd is tot het uitschrijven van forse bekeuringen of inbeslagname van apparatuur en boten waarmee dit verbod wordt overtreden. De wet geeft daarvoor de ruimte met een maximale boete van vijfduizend florin.
3. het instellen van een onderwaterpark. Dit park zou de zuidkust vanaf de Seroe Colorado tot Manchebobeach kunnen beslaan, alsmede een gebied van honderd meter rondom de wrakken ten noorden van Manchebobeach.

Reef Divers Aruba wenst tenslotte met dit artikel de mensen op te roepen zuinig met één van hun grootste rijkdommen om te gaan: het rif. Spaar het rif zodat ook uw kinderen ervan kunnen genieten., aldus een boodschap van **Reef Divers Aruba (p/a Spaans Lagoenweg 15, tel.: 41792).**

Internationale drugs-conferentie

■ *ORANJESTAD — In het Americana Aruba Hotel werd gistermorgen een aanvang gemaakt met de internationale conferentie over het witwassen van drugsgelden. De opening geschiedde met een toespraak door premier Nelson Oduber. De afgevaardigden van de verschillende landen krijgen gelegenheid hun opmerkingen te laten horen.*

Foto's: een overzicht van de ballroom waar de conferentie plaatsvindt en de delegatieleider van de Verenigde Staten, Peter Nuñez, die op het laatste ogenblik de Amerikaanse vice-minister van Financiën John Robson verving tijdens zijn opmerkingen.

Voor conferentie over witten drugsgeld:

Antillen met zware delegatie van partij

ORANJESTAD — Uit de lange lijst van vertegenwoordigers van ruim twintig landen, die de drugsconferentie op Aruba bijwonen, blijkt dat minister van Justitie mr Ivo Knoppel de Nederlands-Antilliaanse delegatie leidt. Voorts maken deel uit van deze delegatie Harold Henriquez, gevolmachtigd minister in Washington, en leden Heinz Davelaar (voor de gevolmachtigde minister van de Antillen in Den Haag), Rutsel Martha (counseler van de Nederlandse ambassade), Emsley Tromp (executive directeur van de Centrale Bank van de Nederlandse Antillen), Procureur Generaal mr Robert Pietersz en Niovis Winklaar.

Voorts zijn de volgende delegaties aanwezig, met achter het land de delegatieleider: Bahamas (Burton Hall, kanton Attorney General), Barbados (Marva Clarke, senior Crown counsel), Bermuda (assistentie minister Financiën), British Virgin Islands (Louis Walters, minister van Onderwijs en Welzijn), Canada (James Wall, directeur Economie en Handel), Cayman Islands (Brian Gibbs, inspecteur recherche), Colombia (Gerardo Hernandez, adviseur minister van Financiën), de Dominicaanse Republiek (consul Leopoldo Gomez), Frankrijk (Philippe Bernard, ambassadeur in Caracas), Honduras (Oswaldo Navarro, Openbaar Ministerie), Jamaica (Canute Miller, chairman [illegible]Board), Mexico (Anto[illegible] Magana, [illegible]), Nederland [illegible], ministerie Buitenlandse Zaken westelijk halfrond), Panamá (Victor Aldana, afdeling Narcotica), Trinidad & Tobago (Lionel Jones, directeur van Openbaar Ministerie), Groot-Brittannië (Peter Januaray, hoofd van West Indian and Atlantic departement Buitenlandse Zaken), de Verenigde Staten (Peter Nuñez, assistent Secretary of Treasury), Venezuela (Nouel Emilio, directeur ministerie van Financiën) en de internationale organisaties; CICA/OAS (Samuele Echalar, assistent secretaris).

In de Arubaanse delegatie treedt premier Oduber als leider op met als leden: gevolmachtigde minister mr R. Wever, Henry Baarh van Buitenlandse Betrekkingen, Hassanali Mehran (adviseur), PG mr Florencio Werner, mr Carel, Hélen Werleman-Lejuez (hoofd officier van Justitie), Eduard Creusen (tax lawyer), Johannes Driessen (waarnemend president Centrale Bank), Lambertus Clement (advocaat ministerie van Justitie), Peter Muyers (Centrale Bank) en Mildred Schwengle van het Openbaar Ministerie.

C.Kelly wint bierprijsvraag:naar WK

ORANJESTAD — Tijdens de trekking van de grote Heineken-campagne voor een verzorgde reis van twee personen naar het WK voetbal in Italië om zes finalewedstrijden bij te wonen, inclusief reisen verblijfkosten en twee mille zakgeld, bleek C.J. Kelly van Calabas 15 de gelukkige winnaar te zijn.

Er waren ruim zeventigduizend inzendingen gekomen van mensen die geraden hadden waar de bal zich op de foto bevond; 453 hadden het goed geraden. In tegenwoordigheid van Mercurius-directeur Edwin de Cuba en programmaleider Tico Kuiperi verrichtte waarnemend notaris mr Smit de trekking.

Edwin de Cuba sprak woorden van dank voor de enorme wijze waarop Aruba deelnam aan deze campagne. Ruim zeventigduizend kaarten betekende dat er tegen de negenhonderdduizend flessen Heineken werden leeggedronken om de doppen in te leveren. Een absoluut record.

Flying Vacations: voorlopig geen charters

Aruba blijft wel toerisme-bestemming

ORANJESTAD — De berichten dat de chartervluchten van Flying Vacations wegens gebrek aan belangstelling niet meer zullen plaatsvinden, blijken overdreven.

In een gesprek met de directeur voor Toerisme Wever met John Dieser, president van Flying Vacations, blijkt dat Flyiung Vacations wel degelijk met toeristen naar Aruba blijft komen. Verwacht wordt zelfs meer toeristen dan in 1989 te brengen. Wél is het zo dat Flying Vacations besloot niet meer met chartervliegtuigen maar met lijnvliegtuigen van American Airlines en Continental te gaan vliegen. Dit gebeurt omdat met lijnvliegtuigen de kosten lager zijn dan een charter en men niet een bepaald aantal stoelen moet verkopen.

Indien de lijnvliegtuigen niet aan de eisen van Flying Vacations kunnen voldoen, dan wordt mogelijk volgend seizoen weer [illegible] vliegtuigen n[illegible]gen. Flying Vacations brengt jaarlijks ruim vierduizend toeristen naar Aruba.

Verkoopdag

ORANJESTAD — Morgen wordt in het Militair Tehuis te Savaneta een rommelmarkt/bake sale gehouden vanaf tien uur 's ochtends tot drie uur 's middags.

CAO-overleg nog niet aangevangen

Coastal: heropening van raffinaderij iets later

ORANJESTAD — Bij Coastal Aruba Refining zijn de rehabilitatiewerkzaamheden reeds voor tien tot twintig procent gevorderd en is ook de verkoop van geraffineerde produkten gestart. De officiële heropening van de raffinaderij - aanvankelijk vastgesteld op 1 september aanstaande - zal vermoedelijk verschoven worden naar de tweede helft van die maand.

Administration manager Paul Gutknecht en PR-director Wellington Osterloh verklaarden donderdag dat Coastal op dit ogenblik 105 werknemers telt [illegible] Noordamerikanen zijn. De maatschappij is al begonnen met de levering van geïmporteerd bunkerolie aan schepen, stookolie aan het WEB, olieprodukten aan de winkels en zal deze maand nog asfalt gaan verkopen.

Levering van brandstof aan vliegtuigen zal niet eerder geschieden dan in september wanneer de raffinaderij in bedrijf is. Coastal levert bovendien gratis water aan het WEB, dat hiermee zijn voorraad met 25 procent kan verhogen. Elektriciteit wordt tegen betaling aan het WEB geleverd.

OLIEPRIJS

Paul Gutknecht verklaarde dat het voor een raffinaderij niets uitmaakt of de olieprijs op de wereldmarkt omhoog of omlaag gaat. Het belangrijkste voor Coastal is, dat de prijs voor ruwe olie tegen een vaste prijs voor een bepaalde periode verkregen wordt. Momenteel wordt met vier leveranciers van ruwe olie onderhandeld; een beslissing is nog niet genomen.

De onderhandelingen met de vakbond FTA, die overeenkomstig het resultaat van het referendum van vorige maand de Turkse en lokale werknemers vertegenwoordigt, zijn nog niet begonnen.

Gutknecht verklaarde dat Coastal zich verplicht heeft de lokale wetten te allen tijde te volgen. Mocht er van het departement van Arbeid bericht komen dat er discrepantie bestaat ten aanzien van de lonen, dan zal Coastal direct tot een compensatie overgaan, zo verzekerde Paul Gutknecht.

ERG VOLDAAN OVER VAKANTIE

Ina Stuivenberg (66) loopt "rondje Aruba"

Ik blijf wandelen zolang ik geen houten been heb

ORANJESTAD — Wie denkt dat de Aruba Hi-Winds alleen jong publiek trekt, heeft het mis. De 66-jarige Ina Stuivenberg uit Nederland bezoekt regelmatig het levendige Eaglebeach. Prachting vindt ze al die zeilen en sportieve jonge mensen.

'Dit is de eerste reis van mijn leven. Mijn kinderen vonden dat ik er eens uit moest en kochten een ticket voor me en gaven me wat zakgeld mee. Ik stapte uit het vliegtuig op de Reina Beatrix-luchthaven en voelde me meteen thuis'.

Stuivenberg is lid van de Koninklijke Nederlandse Bond Lichamelijke Opvoeding (KNBLO) en heeft als grote hobby wandelen. In Nederland liep ze zes keer de Nijmeegse Vierdaagse en vier keer 213 kilometer (dagelijks) tijdens de Wandel-Elfstedentocht. Toen ze 2 april op Aruba arriveerde, wist ze al waarmee ze haar tijd zou door brengen: wandelen. Ze traint elke dag, loopt bijvoorbeeld van Malmok naar Eaglebeach, zwemt even om af te koelen en loopt daarna 'zo ver als ze kan'. Meestal tot zonsondergang. Daarna neemt ze de bus naar het appartement van haar dochter Esmeralda die op Aruba woont.

JAMMER

Ze heeft inmiddels het hele eiland 'te voet' bekeken. De grootste afstand die ze op één dag heeft afgelegd is 76 kilometer.

Stuivenberg: 'Vorige week ben ik bij de Lighthouse gestart en dan gelopen tot de Lago. Daar heb ik even uitgerust en ben toen, via de andere kant van het eiland, teruggelopen. Prachtig zo'n rondje Aruba!'

Van de hitte heeft ze geen last: 'Wandelen vind ik zo fantastisch, je ziet zoveel en er waait hier een lekker windje. Ik vind Aruba een fantastisch eiland maar stoor me enorm aan al die lege groene bierflesjes. Overal liggen ze. Zelfs bij Seroe Blancoe (Kristalberg) liggen die dingen'. De wandelaarster vraagt zich af waarom er geen statiegeld op de flesjes zit. Ook het vele plastic is voor haar een doorn in het oog. 'Een bekertje met drank weegt ongeveer één ons. Drink je het leeg, dan hou je ongeveer twee gram over. Is het nou zoveel moeite om dat even te bewaren en het in een vuilnisbak te gooien of mee naar huis te nemen? Ik vind het jammer dat de Arubanen niet milieu- bewuster leven. Anders zou het eiland helemaal fantastisch zijn'.

AVONTUUR

Stuivenberg voelt zich absoluut geen 66. 'Ik voel me 22 en ben zo gezond als een vis. Ik loop ongeveer zeven kilometer per uur, beschouw elke dag als een nieuw avontuur en geniet van elke minuut en alle nieuwe dingen die ik zie. In Nederland heb ik een AOW-uitkering en ik kom daar redelijk mee rond. Mijn lidmaatschap van verenigingen en de wandelmars en kan ik gelukkig nog steeds betalen. Ik heb geen overbodig luxe nodig en gebakjes en dure kleren koop ik niet. Ik doe waar ik zin in heb en dat is een gezond en leerzaam leven; daar geniet ik van'.

Stuivenberg gaat 12 juni weer terug naar Nedelrand. Daar gaat ze weer fanatiek aan het wandelen en van haar kinderen genieten. Een tweede buitenlandse reis zit er voorlopig niet meer in. Daar heeft ze geen financiële middelen voor. 'Maar', zegt ze heel tevreden, 'het is nu mooi geweest. Ik vind alles prachtig hier, maar wil toch weer naar mijn eigen vertrouwde stekkie en mijn eigen spulletjes. Ik verheug me er alweer op om in Nederland te gaan trainen'.

Hoelang denkt Ina Stuivenberg dat wandelen haar grote hobby blijft? Lachend en heel resoluut antwoordt ze: 'Ik blijf lopen zolang ik geen houten benen heb'.

■ *Ina Stuivenberg (66) tijdens een korte rustpauze op Eaglebeach. In haar fotoboek staan haar belevenissen in dagboekvorm geschre[ven] veel foto's en plaatjes al[s illu]stratie- materiaal.*

Steun bij jeugdwerk

■*ORANJESTAD — De jeugdgroep Forza di Hubentud Uní ontving van Aruba Lionsclub een donatie welke bestemd is voor het bouwfonds voor een nieuw gebouw te Santa Cruz. Forza di Hubentud Uní is actief op cultureel, pastoraal en sociaal gebied.*

Foto: Lions-voorzitter Carlos Croes (midden) reikt de cheque uit aan de Forza Uní-voorzitter André Maduro in tegenwoordigheid van de Lions Rogelio Maldonado, Modesto Ruiz en Ronnie Nicolaas.

Leo-bestuur

ORANJESTAD — De onlangs opgerichte Leoclub of Aruba, de jongerenafdeling van de Arubaanse Lionsclub, heeft haar eerste bestuur gekozen. De samenstelling hiervan is: Humphrey Gomez. voorzitter; Daniel Clement, vice-voorzitter; Gilroy Tromp, penningmeester; Erica Giel, secretaris; Wlandi Jacobs, Jenny Winterdaal en Yahaira Steenen, directors. De Leoclub of Aruba is voor jongeren van zeventien tot 24 jaar.

Lezing prof. Schoordijk in universiteit:

Aansprakelijkhei[d] defecte producten

ORANJESTAD — Woensdagavond 13 juni om acht uur precies zal prof. mr H.C.F. Schoordijk, hoogleraar privaatrecht aan de Katholieke Universiteit Brabant en in het Anglo-Amerikaans recht aan de Universiteit van Amsterdam, in de aula van de Universiteit van Aruba (Irausquinplein 4) een voordracht houden over 'De aansprakelijkheid van een producent voor defecte produkten'.

Produkten kunnen schade toebrengen aan lijf of goederen van derden. Dit kan aanleiding geven tot aansprakelijkheid. In de Neder[landse] en Antilliaans-Arubaan[se lite]ratuur is nimmer de [vraag] gesteld of kopers va[n een] detaillist over de laatste [heen] springend de producent [van] een defect produkt ku[nnen] aanspreken voor verm[ogens]schade.

Prof. Schoordijk belich[t dit] vanuit rechtsvergelijkend[e per]spectief en beziet in hoev[erre] vooral Amerikaanse [en] Engelse jurisprudentie n[avol]ging verdient naar Aruba[anse en] Antilliaans recht. Belan[gstel]lenden zijn van harte [wel]kom.

Viering met triduum en processie

Savanetakerk negentig jaar

SAVANETA — In de parochie van Savaneta worden voorbereidingen getroffen om dit jaar het negentig-jarig bestaan van deze katholieke kerk te herdenken. Dit geschiedt vanaf deze maand tot eind van het jaar met verschillende activiteiten.

Voordat op 22 juni het parochiefeest van het Heilig Hart wordt gevierd, zal een triduüm worden gehouden, dat op 19, 20 en 21 juni voor de verschillende groeperingen in de parochie plaats vindt. Op die dagen wordt iedere avond om zeven uur een mis gecelebreerd. Het parochiefeest zal met een processie herdacht worden, welke om half zeven 's avonds begint, waarna mgr W. Ellis met de pastoors van Aruba en oud-pastoor Fick een pontificale mis zal opdragen. Onder leiding van pastoor René Villamora wordt door jong en oud aan de voorbereidingen voor deze viering gewerkt.

Onder meer wordt hard gewerkt om nieuwe zijingangen voor de kerk te maken. Na deze viering zal de parochieraad Savaneta iedere maand met een activiteit komen, waarbij niet alleen de parochianen maar geheel Aruba wordt uitgenodigd.

Nicolaas

ORANJESTAD — In het kort geding dat de geschorste luchthavenmeester Michael Nicolaas - bijgestaan door zijn advocaat mr Joe Maduro - heeft ingediend tegen de door minister Elio Nicolaas ingestelde onderzoekscommissie zal de rechter aanstaande donderdag uitspraak doen.

De rechter werd gevraagd deze commissie, die een onderzoek naar het beleid van de luchthavenmeester moet instellen, nog niet aan het werk te laten gaan. In deze commissie hebben zitting mr Johny Tchong en de directeuren van Financiën, Personeelszaken en de Accountantsdienst.

Het tweede kort geding, dat de luchthavenmeester indiende tegen het landsbesluit waarin hij geschorst wordt, zal volgende week vrijdag dienen.

STRAK LEIDENDE VAUTROT STROOIT MET KAARTEN

Blunderende Pumpido brengt Argentinië in mineur

Cameroun opent WK '90 met daverende verrassing

MILAAN - Het veertiende wereldkampioenschap is vrijdag in Milaan met een mirakel begonnen. Cameroun versloeg in de openingswedstrijd van de 'Mondiale' titelverdediger Argentinië met 1-0.

Het winnende doelpunt was een kopbal van Omam Biyik in de 66e minuut. Vijf minuten eerder was zijn broer Kana door de streng leidende Fransman Vautrot wegens natrappen uit het veld gestuurd.

De Argentijnse doelman Pumpido greep bij het slappe kopballetje van Omam Biyik totaal mis. Voor het oog van de wereld maakte de sluitpost van de wereldkampioen een blunder die nog slechts op de laagste voetbalniveaus wordt waargenomen.

Cameroun was in veel opzichten de betere van Argentinië. De ploeg speelde uitstekend gegroepeerd, verkeerde in uitstekende conditie en koppelde een groot loopvermogen aan zowel fysieke als mentale hardheid.

De Zuidamerikanen onderschatten de Afrikanen duidelijk. Zij waren kennelijk vergeten, dat hun tegenstander in 1982 bij het eerste optreden in een eindronde ongeslagen waren uitgeschakeld.

Met grof geweld wist Cameroun het gevaar Maradona in te dammen. De ster van 1986 in Mexico kon zijn goocheltrucs slechts voor de aftrap aan de 65.000 toeschouwers in het vernieuwde San Siro showen. 's Werelds beste voetballer hield een minuutje de bal hoog met zijn linker schouder.

MARADONA

In de wedstrijd kwam Maradona niet aan de bal. Voor hij controle over de bal had, schopte, duwde of trok een tegenstander hem omver. Voor een uur verstreken was, lag Maradona elf keer op de grond.

Vautrot, de meest geschikte fluiter om de nieuwe richtlijnen voor de scheidsrechters te demonstreren, greep voortdurend, soms tot vervelens toe, in.

Binnen een half uur deelde hij drie gele kaarten uit. De hardheid aan Camerounese kant bleef. In de eerste helft deden zich nauwelijks kansen voor. Burruchaga schoot kort na het begin tegen doelman N'Kono, verrassend verkozen boven Bell, op.

Cameroun kreeg iets betere kansen. Mahakany slalomde door de Argentijnse verdediging, maar kreeg de bal niet tijdig onder controle. Tien minuten voor rust zag Ebwelle een ziedend schot in een melee van spelers stranden.

RODE KAART

In de tweede helft bleef Cameroun naar een rode kaart solliciteren. Vautrot trok deze toen Kana Biyik de oprukkende invaller Caniggia van achter aantikte.

Vijf minuten later maakte Lorenzo een even vuile overtreding, waarvoor Vautrot een vrije trap toekende, maar de kaarten op zak hield. Argentinië werd niettemin zwaar gestraft. De vrije trap van kunde kwam bij Omam Biyik. Pumpido maakte de grootste blunder uit zijn leven op de kopbal van Biyik.

Zelfs met een man meer kon Argentinië in de resterende speeltijd Cameroun niet onder druk krijgen. Maradona, bij alle acties uitgefloten door de Milanezen op de tribunes, geloofde al lang niet meer dat hij de bal nog eens vrij kon krijgen. Cameroun verdedigde hardnekkig, kreeg bij uitbraken nog een paar kansen. M'Bouh schoot te onbesuisd.

Een minuut voor tijd moest Massing, die de eerste gele kaart had gekregen, nog een keer aan de noodrem trekken. Vautrot zag op de gele kaart diens rugnummer 4 staan en stuurde hem alsnog naar de kleedkamer. Ook met negen man hield Cameroun de nul vast. De mondiale had zijn eerste sensatie.

BONDSCOACH

Na afloop was de bondscoach van Cameroun, de Sovjet Valeri Nepomniatsji, alleen content over de overwinning. "We hebben niet op ons normale niveau gespeeld", zei hij.

"Men heeft het ons ook niet gemakkelijk gemaakt. Argentinië was slecht. Voor het gevaar Maradona hadden we geen bepaald plan. Onze spelers hebben hun werk goed gedaan. Twee spelers van ons zullen geschorst worden voor hun rode kaarten. We hebben genoeg invallers."

Voor matchwinner Omam Biyik werd een droom werkelijkheid: "Een doelpunt maken in de openingswedstrijd was mijn liefste wens. Ik draag deze overwinning op aan onze president op de tribune. Ik moet bekennen, dat het een gelukstreffer was. Het was de bedoeling de bal tegen de looprichting van de doelman te spelen, maar dat hij hem liet glippen was fortuin."

De drie hoofdrolspelers van de openingsstrijd van het WK '90 bij elkaar: links Maradona, die naar de klok kijkt, terwijl scheidsrechter Vautrot het eindsignaal geeft, waardoor de maker van de treffer, Omam Biyik, juichend naar de zijlijn rent.

De kopbal die waarschijnlijk hèt moment zal worden in de herinneringen aan het WK '90.

Met een zeer krachtige sprong torent Omam Biyik van Cameroun hoog boven de Argentijnse verdediger Nestor Lorenzo uit om met een stevige kopstoot naar de grond doelman Pumpido als een beginneling te laten grabbelen naar een ogenschijnlijk makkelijk te pakken bal: 1-0 voor Cameroun.

De 'Sensatie van Spanje' heeft nu al een waarschuwende vinger opgeheven naar de rest van de wereld: pas op voor Cameroun!

Op de andere foto is de verbijstering op de gezichten van een aantal Argentijnen af te lezen, die in Buenos Aires voor een van de vele etalages met televisie, de blunder van Pumpido aanschouwen.

Maradona prijst grasmat

Menem geeft Maradona diplomatiek paspoort

MILAAN - Carlos Menem, de president van Argentinië heeft Diego Armando Maradona in het Giuseppe Meazza-stadion een diplomatiek paspoort overhandigd.

Menem benoemde hem tot sportambassadeur van zijn land en zijn persoonlijk adviseur. "Argentinië", zei Menem, "is het eerste land dat een sportman een dergelijke onderscheiding verleent."

De kleine plechtigheid vond plaats nadat het Argentijnse elftal donderdagavond, precies een etmaal voor de openingswedstrijd het veld in het stadion had bekeken.

"Ik ben verbaasd", vertelde Maradona, die zittend tussen Menem en coach Carlos Bilardo de centrale figuur van de bijeenkomst was, "dat er op zo'n uitstekend veld kan worden gevoetbald. Toen ik hier een paar maanden geleden op het oude gras en zand tegen AC Milan speelde, hield ik het voor onmogelijk dat er in zo korte tijd een dergelijk veld kon komen."

Maradona vond niet dat het nieuwe paspoort zijn verplichtingen ten opzichte van het elftal en zijn land zou vergroten. "Ik heb het altijd als mijn ideaal gezien voor Argentinië te spelen en dat is nog steeds zo. Na tien jaar voetbal aan de top heb ik nog altijd dezelfde ambitie als aan het begin van mijn loopbaan."

UITDAGING

Maradona voor het duel, waarvan hij uiteraard de zo verrassende uitslag nog niet kende: "Ik ben getraind om te winnen, dat wil ik nog steeds, misschien juist bij dit toernooi omdat het misschien mijn laatste wereldkampioenschap is. Het spel is in ieder geval voor mij nog steeds een uitdaging.

Voor mij en het hele elftal, want ik ben niet de enige die bij dit kampioenschap een reputatie te verdedigen heeft. Dat geldt voor alle 22 spelers. In Mexico zijn 22 mensen wereldkampioen geworden. Wij hebben geen nummer een, nummer twee enzovoort. Wij hebben een groep van 22 man, die zich hier opnieuw zal moeten waarmaken."

Niet op tijd hersteld:

Erwin Koeman verliest race tegen de klok

SANT'ELIA - Erwin Koeman is niet op tijd hersteld van zijn knie-operatie, om de eerste wedstrijd van het Nederlands elftal in het toernooi om het wereldkampioenschap te kunnen spelen.

"Waarschijnlijk ben ik tegen Egypte geen basisspeler", aldus de voetballer van PSV.

Hoewel bondscoach Beenhakker nog geen (officiële) medelingen wilde doen over de positie van Koeman, was de middenvelder zelf vrij duidelijk. "Ik durf wel te spelen, daar gaat het niet om. Maar eerlijk gezegd, ik ben niet honderd procent fit. Daar behoef ik niet geheimzinnig over te doen. De trainer en de dokter zien dat ook."

"Vooral in de oefenwedstrijd tegen Oostenrijk merkte ik dat ik nog veel mis. Ik ga de duels niet aan zoals ik gewend ben, ik loop niet zoals ik gewend ben. Misschien is dat, onbewust, angst waar ik vanaf moet. Op dit moment ben ik nog geremd."

Op het moment dat Oranje, ongeveer drie weken geleden, aan de eerste trainingen begon, had Erwim Koeman ruim twee maanden niet gespeeld. In Zeist begon de race met de tijd.

'ECHTE' KOEMAN

Bondsarts Kessel: "Hij is verder dan we hadden verwacht. Dat is gunstig. Maar we kunnen niet verwachten dat de "echte" Koeman er al staat. Daarvoor is de tijd voor hem te kort geweest."

De laatste trainingen wordt Erwin Koeman ingedeeld bij de ploeg van de gele hesjes. De basisspelers voetballen in principe met rode overgooiers. Richard Witschge stond op de plaats van Koeman.

"Frustrerend? Nee. Ik zie het als een stimulans. Dat ik nu niet voluit kan spelen, wil niet zeggen dat ik dat in de loop van het toernooi nooit zal kunnen. Ik heb de moed nog lang niet opgegeven."

De oudste van de broers Koeman trekt de laatste dagen vaak een vergelijking met de Europese titelstrijd, twee jaar geleden. "Ook toen begon ik als wisselspeler. In de tweede wedstrijd kwam ik erin. Daarna ben ik er niet uitgeweest. Bovendien, Witschge kan toch ook slecht spelen?"

PALERMO - Youp van 't Hek heeft van de FIFA nog geen toestemming gekregen de wedstrijden van het Nederlands elftal vanaf de perstribune te volgen.

De cabaretier, die voor NRC Handelsblad drie maal per week een column schrijft tijdens het WK-voetbal, bleek donderdag bij aankomst in Palermo toch niet over de vereiste aanmeldingsformulieren te beschikken.

Probeert spelers om te kopen

Tapié door Bordeaux van bedrog beschuldigd

PARIJS - Claude Bez, voorzitter van Girondins Bordeaux, beschuldigt zijn Olympique Marseille-collega Bernard Tapié van bedrog.

Bez leverde donderdag een dossier in bij de tuchtcommissie van de voetbalbond, waarin hij Tapié voor een bedrieger uitmaakt. De laatste zou het verloop van de competitie onrechtmatig hebben beïnvloed of dat hebben geprobeerd.

Volgens Bez, met Bordeaux tweede in de competitie, heeft de leiding van kampioen Olympique contact gehad met tegenstanders om het resultaat van belangrijke wedstrijden te manipuleren. Hij gaf de commissie ook een cassettebandje met een telefonisch gesprek tussen Tapié en Jean-Pierre Bernes, secretaris van de club.

Volgens die registratie, Bez wilde niet vertellen hoe hij aan de band komt, wordt het verantwoordelijke duo van Marseille het eens een speler van Saint-Etienne te vragen niet voluit te gaan in het onderlinge treffen van 25 april.

Jan Huijbregts:

Geen boete voor spelers

SANT'ELIA - Jan Huijbregts, algemeen-secretaris betaald voetbal van de KNVB, heeft de spelers van het Nederlands elftal gerustgesteld.

"Ik weet zeker", aldus Huijbregts, "dat geen aparte boetes van 12.000 gulden of wat dan ook worden gegeven aan voetballers die gele of rode kaarten krijgen. Dat is echt uitgesloten. Uit Rome heb ik die verzekering gekregen."

Eerder bereikten de ploeg via-via berichten dat de FIFA als een van de maatregelen om hard spel tegen te gaan, forse geldboetes zou geven. Dit is volgens Huijbregts niet ter sprake geweest tijdens de FIFA-vergadering dinsdag.

Blochin trainer

ATHENE - De vroegere Sovjetrussische voetbalster Oleg Blochin is komend seizoen trainer van de Griekse club Olympiakos Piraeus.

De 37-jarige Blochin, in 1976 Europees voetballer van het jaar, tekende donderdag een contract voor twee jaar. De voormalige topschutter van Dinamo Kiev bouwde zijn loopbaan als voetballer onlangs af bij Aris Limassol uit Cyprus.

Sport Agenda

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Rif)
geopend op woensdag van 14.00-16.45 uur; vrijdag van 20.00-22.00 uur; zaterdag van 13.00-17.00 uur en zondag van 09.30-12.30/14.00-17.00 uur.

BOWLEN
(Damacor Bowling Club, Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

SCHAAKVERENIGING JANWE
(Sentro di Bario Janwé)
elke zaterdag van 09.00-13.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf 7 tot 23 jaar.

BASEBALL
(AA-klasse)
17.00 uur Sta Rosa Indians vs Sorpresa;
20.30 uur Royal Scorpions vs Wild Cats
-Sentro Deportivo Kòrsou.

******

ZONDAG
BASEBALL
Liga Hubenil)
10.00 uur Koraal Specht vs Armendaris;
13.00 uur Wild Cats vs Pif Paf;
16.00 uur AGC vs Contupo - terrein Hòfi Agustin.

******

WK tutti frutti

●Mubarak Ghanim, aanvoerder van de **Verenigde Arabische Emiraten**, mist de eerste wedstrijd van zijn land, tegen Colombia. Dat vertelde zijn trainer Carlos Alberto Pereira. Volgens de Braziliaan is Mubarak niet helemaal hersteld van een operatie aan de knie, die hij twee weken geleden in Londen onderging.

●Thomas Berthold vervangt Jurgen Kohler in de ploeg van **Bondsrepubliek**, als de Duitsers tegen Joegoslavië spelen. Kohler is geblesseerd.

●De wereldbond **FIFA** vraagt de supporters vroeg naar de wedstrijden te gaan. Vanwege de uitgebreide controles worden namelijk vertragingen voor de poorten verwacht.

●**Krakers en wanbetalers** van huur in Rome hebben geluk. Tijdens de wereldtitelstrijd worden ze met rust gelaten. Het stadsbestuur besloot donderdag niemand het huis uit te zetten, om de rust in de stad niet te verstoren.

●De **rechtbank** in Cagliari heeft een Britse voetbalsupporter een voorwaardelijke gevangenisstraf van drie maanden opgelegd. De 28-jarige man, afkomstig uit Newcastle, werd schuldig bevonden aan mishandeling van een politieagent in burger. Voor de rechtbank in Cagliari, waar Engeland de drie groepswedstrijden van het eindtoernooi om de wereldtitel speelt, was het deze week de vierde veroordeling van een Britse voetbalfan.

●Indien de eerste ronde van het wereldkampioenschap voor **Egypte**, volgende week dinsdag eerste tegenstander van Oranje, net zo chaotisch verloopt als de aankomst donderdagavond in Palermo, staat de Afrikanen nog veel ellende te wachten. Het duurde tot middernacht voordat het Egyptische gezelschap geaccrediteerd was. Oorzaak was een computerstoring.

●De Braziliaanse aanvaller **Bebeto** heeft een fiat ter waarde van 30.000 gulden gewonnen tijdens een bezoek aan de fabriek in Turijn. Hij wil de auto verkopen en de opbrengst in de gemeenschappelijke kas storten.

●De Braziliaanse bondscoach **Lazaroni** geeft in alles het voorbeeld. Als eerste liet hij zijn vrouw en drie kinderen overkomen. Voor Silas had hij een bijzondere verrassing in petto. Vrijdag zag de middenvelder in het trainingskamp voor het eerst zijn eerste kind dat twee weken geleden was geboren.

●**Voetbal in de lucht.** De Italiaanse vliegmaatschappij Alitalia toont tijdens de binnenlandse vluchten per video de wedstrijden van Italië. Tijdens buitenlandse vluchten zijn duels van het land van bestemming te zien.

●De inwoners van Bolzano mogen niet luidruchtig feesten als Italië wereldkampioen wordt. **Claxonneren** is door de burgemeester en politie verboden op straffe van een forse geldboete.

●Van de spelers van het Nederlandse elftal heeft alleen **Hans Gillhaus** last van naweeën van de overstap van het (relatief) koude Zagreb, naar de hitte op Sicilië. De aanvaller van Aberdeen heeft maag- en darmklachten. "Dergelijke zaken zijn nooit helemaal te voorkomen", aldus bondscoach Beenhakker, die in samenspraak met dokter Kessel maatregelen heeft genomen de spelers zoveel mogelijk uit de hitte te houden.

●**John van Loen** weet nog steeds niet of hij volgend **seizoen** bij Anderlecht **speelt. 'Ik las gisteren toevallig een krant** waarin stond dat de transfer rond **was.** Zelf heb ik nog niets **gehoord."** De aanvaller van **Roda JC** nam niet de moeite te bellen met het thuisfront. "Aanvankelijk was ik dat van plan, maar na de training was ik vreselijk moe. Ik had er geen zin in. Bovendien staat m'n hoofd er niet zo naar. We zijn nu met het **WK bezig."**

●Overal waar het **Nederlands elftal** komt in Sicilië is strenge bewaking. De belangstelling op het eiland voor Oranje is groot. Het kost de plaatselijke politie moeite de fans op afstand te houden. De eerste trainingen van de selectie werden door meer dan 1000 toeschouwers bezocht. In het perscentrum werden de spelers zo consequent gevolgd, dat Gullit politie nodig had om in het toilet te komen.

●De spelers van het **Nederlandse elftal** hebben voor de openingswedstrijd Argentinië - Cameroun de **training uitgesteld.** Na onderling overleg besloot de selectie de eerste helft "live" te zien. Daarna werd getraind. Bij terugkeer werd de wedstrijd, op video, afgekeken.

●Twee dagen voor de onderlinge confrontatie hebben de **bondscoaches** van Tsjechoslowakije en Verenigde Staten, Venglos en Gansler, **bekend gemaakt** dat ze na het **wereldkampioenschap opstappen.** Venglos, die in 1976 met Tsjechoslowakije Europees kampioen werd, gaat waarschijnlijk als clubtrainer in Spanje werken. Hij wordt als bondscoach opgevolgd door Macala. Gansler wordt weer trainer van een universiteitselftal. De in Hongarije geboren oefenmeester is gezwicht voor de kritiek die hij de laatste tijd heeft moeten verduren.

●**Duizend Roemeense voetballiefhebbers** mogen **gratis** de eindronde van het WK bijwonen. Zij zijn vrijdag in Bari aangekomen. Hun onkosten worden betaald door Italiaanse hotelhouders en andere sponsors als eerbetoon aan de revolutie, die een einde maakte aan het dictatoriale bewind van Ceausescu.

WINNAAR GIRO KRIJGT TWINTIG ROSE TRUIEN

Zal in Tour nog geen rol spelen

Passieve houding tegenstanders brengt Bugno gemakkelijke winst

MILAAN - In zijn eentje heeft Gianni Bugno de 73ste aflevering van de Giro d'Italia uitstraling gegeven. Terwijl zijn concurrenten voortdurend naar allerlei excuses zochten om hun passieve houding te verklaren, trok Bugno van de eerste dag de aandacht met een agressieve rijstijl die hem uiteindelijk twintig rose leiderstruien opleverde.

Zijn eindzege had allure, maar achter de vraag of Italië opnieuw een groot ronderenner heeft afgeleverd staat nog steeds een levensgroot vraagteken. Daarvoor was de tegenstand in de woensdag beëindigde Giro van een te schraal niveau.

Bugno evenaarde aan het einde van de ronde in Milaan de prestatie van de Belg Eddy Merckx uit 1973. De Italiaanse media lieten drie weken geen superlatief ongebruikt om de klasse en de heerschappij van de Italiaan te onderstrepen.

"Grande Bugno", "Un Bugno mondiale". Werkelijk alles werd uit de pen getoverd om maar duidelijk te maken dat Italië er een grote wielervedette bij had. Dat de Italiaan geen enkele concurrentie te duchten had, werd gemakshalve vergeten.

Bugno was de enige aanvaardbare winnaar, de overigen zochten slechts naar excuses hun falen te verklaren. De "Tour de France" was bij Rooks, Theunisse, Mottet en de geblesseerd afgestapte Fignon het magische woord.

SPANNING

Dat de Giro daardoor al na een week van alle spanning was ontdaan, interesseerde geen enkele coureur. Twee overtuigende tijdritten en een tempoversnelling aan de voet van de Vesuvius maakten Bugno al ruim voor de laatste hindernissen in de Dolomieten tot een zekere winnaar.

"Bugno is de terechte winnaar. Hij heeft op alle vlakken sterk gereden, zelfs bijzonder goed in de tijdritten. Maar de andere grote jongens hebben hun plicht verzaakt. Niemand heeft het hem ook maar een moment lastig gemaakt. De concurrentie heeft het in de Giro duidelijk laten afweten", keek Cees Priem nog eens terug op het twintig dagen durende leiderschap van de Italiaan.

De kracht van Bugno lag voornamelijk in de tijdritten. Drie ritten tegen de klok brachten hem in een meer dan comfortabele zetel. Mottet, een specialist op dit terrein, verloor tijdens de Giro ruim vijf minuten op zijn favoriete onderdeel. In de bergen beschikte de Fransman over onvoldoende inhoud de positie van Bugno aan te vallen.

In de koninginnerit naar de Pordoi reden de nummer een en twee uit het eindklassement het hele veld aan flarden. Mottet kreeg als dank voor zijn meerijden de overwinning cadeau. Een ontluisterend einde van een rit, die vooraf nog werd gezien als mogelijke spelbreker. Bugno wist dat hij de ronde had gewonnen en liet zich als bewijs nog een keer zien in de barre tijdrit naar de Sacro Monte in Varese, waar hij zijn derde ritzege binnensleepte.

CONDITIE

"Aan de hand van de prestaties van een renner in de tijdritten, kan je zijn conditie bepalen. Het is duidelijk dat Bugno dus in de vorm van zijn leven stak", analyseerde Greg Lemond de dwingende aanwezigheid van de Italiaan.

"In de chronoritten legde hij de basis voor de grote marge, die hem in staat stelde in de bergen rustig af te wachten. Hij behoefde niet aan te vallen. Maar als het nodig was geweest, had hij daar ook de kracht voor gehad. Bugno heeft in de Giro gepiekt. Er kon geen betere winnaar zijn. De Tour heeft echter zijn schaduw vooruitgeworpen. De andere toppers wilden hier niet winnen."

De wereldkampioen reed zelf voornamelijk aan de staart van het peloton, maar bij hem ook alleen maar om het Franse spektakelstuk in de zomer.

Daar zal Bugno ook van de partij zijn. Niet om te winnen. Daar acht de nieuwe nummer een van de wereldranglijst zich nog te onervaren voor. Een stage in de Alpen moet hem scherp houden voor de Tour, waar hij wil bewijzen dat de Giro geen uitschieter was. Een leerjaar voor de Italiaan, die dit seizoen nog de wereldbeker op zijn verlanglijst heeft staan en volgend jaar serieus wil meedingen naar de Tour-zege.

FRANCESCO MOSER

"Bugno is nog geen Tour-winnaar", aldus Francesco Moser, de toekomstige opvolger van Giro-baas Torriani. "In de Giro is dit keer rustig gereden. De koers is geen enkele keer echt hard gemaakt. De Tour is hiermee niet vergelijken, maar hij heeft de kwaliteiten tot een goede ronderenner uit te groeien. Bugno heeft niet alleen gewonnen omdat de tegenstand zo zwak was. Hij heeft zijn zege zelf afgedwongen. En daarbij hebben allerlei faktoren een rol gespeeld."

Bugno is in ieder geval tot vandaag, als hij in Milaan de aftrap verricht bij de openingswedstrijd van het WK voetbal tussen Argentinië - Cameroun, de keizer van Italië.

Slechts acht zeker:

Beenhakker weigert namen bekend te maken

SANT'ELIA - Bondscoach Leo Beenhakker weigert de namen te noemen van de acht spelers, die zeker zijn van een plaats in de basis van het Nederlands elftal.

Waarom hij geheimzinnig doet is niet duidelijk. "Iedere speler kent zijn plaats in de groep", zegt de bondscoach. "Ik heb het niet gezegd, maar ze zullen ongetwijfeld weten waar ze aan toe zijn."

Tegen Egypte staan Van Breukelen, Van Aerle, Van Tiggelen, Rijkaard, Ronald Koeman, Wouters, Gullit en Van Basten zeker in het elftal. "De kern", aldus Beenhakker, "is voor elke wedstrijd zeker van een plaats. De overige drie namen zullen per duel worden ingevuld."

Beenhakker had al eerder te kennen gegeven niet persé te willen werken met een "vast" elftal. "Dat heeft niets met angst te maken. We blijven uitgaan van onze eigen kracht, niet van die van de tegenstander. Maar we zullen vogels van allerlei pluimage tegenkomen. We hebben kennis van alle ploegen. Daar moeten we op gepaste wijze gebruik van maken."

De plannen zijn Beenhakker mede ingegeven door de omstandigheden. De bondscoach wil niet uitvoerig op de problemen ingaan, maar zei wel dat hij "niet tevreden" was over de manier waarop momenteel wordt gevoetbald. Al eerder kregen de spelers van Oranje een reprimande wegens hun slechte instelling tijdens de trainingen.

Beenhakker heeft wel tegenover zijn groep de werkwijze van de laatste weken verklaard. "Ik ben onlogisch bezig geweest. Dat heb ik uitgelegd. We hebben niet het beste elftal opgesteld, maar steeds weer jongens met een achterstand de kans gegeven ritme op te doen. Gullit is nu goed. Van Tiggelen en Van Aerle ook. Het wordt tijd te bepalen of Erwin Koeman op de twaalfde inzetbaar is."

Sinds de aankomst op Sicilië bespeurt Beenhakker de "kleine irritaties" in de groep, die volgens hem bij het toernooi passen. "Het is begonnen, er gebeurt wat met de jongens. We zullen na vrijdag niet meer zo hard trainen. De groep moet nu scherp zijn." En over Gullit: "Hij zal steeds vanaf het begin spelen. Hoe lang zien we wel."

Druk op spelers groot:

Succes Brazilië moet regering gaan redden

TURIJN - Nog nooit was de druk op de Braziliaanse voetballers de wereldbeker te veroveren, zo groot. Het volk smeekt om de zege. Al is het alleen maar om de economische problemen even te vergeten.

Zelfs de politieke commentatoren maken zich druk over voetbal. "De druk is groter dan ooit", aldus Clovis Rossi, columnist van een krant in Sao Paulo. "Zeker omdat de strijd om de wereldbeker samenvalt met de grootste economische crisis sinds mensenheugenis."

Voetbal is voor de 150 miljoen inwoners van Brazilië meer dan gewoon een spel. De artisticiteit en "swing" weerspiegelt het karakter van de mensen. Bovendien is voetbal een uitlaatklep voor velen in een land, waar de tegenstelling tussen de weinige rijken en de arme meerderheid schrijnend is.

"Vroege uitschakeling zou dermate veel wanhoop en berusting kunnen veroorzaken, dat de regering in gevaar komt", aldus Rossi. "Als we winnen zal de bevolking daarentegen de opgelegde soberheid kunnen verdragen, in ieder geval in de komende, voor het land zeer belangrijke maanden."

ECONOMIE

De Braziliaanse economie is verre van gezond. De hyperinflatie heeft het percentage van 5000 per jaar bereikt. President Fernando Collor de Mello, sinds maart in dienst, staat voor de moeilijke taak voor de ombuiging te zorgen.

Hij nam meteen impopulaire maatregelen. Zo liet hij spaarrekeningen blokkeren, schrapte veel banen en verbood hij geld uit te voeren. Alle sectoren van de maatschappij zijn geraakt. Voor volgende week dinsdag is een algemene staking afgekondigd. Dat is slechts twee dagen na de eerste wedstrijd van Brazilië tegen Zweden.

Vandaar dat het volk zich de komende maand vastklampt aan de voetballers. Zelfs van de trainingen is rechtstreeks verslag te horen op de radio.

LONDEN - De Engelse voetbalclub Swindon Town is terug gezet van de eerste naar de derde divisie.

Volgens de strafcommissie van de Engelse voetbalbond is het onrechtmatige financiële handelen van de club de oorzaak van de straf.

'Oranjeritis' in Nederland

DOETINCHEM - In Nederland worden momenteel op grote schaal 'Oranje' levensmiddelen gekocht. De aankoop is een pure verschuiving in de voorkeur van de consument en leidt niet tot extra omzet.

De 'normale' levensmiddelen blijven in de schappen staan, zo blijkt uit een onderzoek van het vakblad "Distrifood" onder 125 zelfstandige supermarkt-ondernemers.

Volgens het blad haken Nederlanders massaal in op de "Oranjeritis". De ondernemers hebben veel tijd en geld gestoken in de Oranje-aankleding van de winkels met het oog op het vrijdag begonnen wereldkampioenschap voetbal in Italië.

Uit het onderzoek blijkt dat slechts zestien procent van de supermarkten extra omzet boekt dank zij de Oranje-artikelen. Veel zal volgens de ondernemers de komende weken afhangen van de successen van het Nederlandse elftal. Verwacht wordt dat bij goede prestaties van Oranje de hele levensmiddelenbranche van het WK zal profiteren.

ROME - Het ziet er naar uit dat in alle steden waar de wedstrijden van de eindronde om de wereldtitel worden gespeeld een alcoholverbod van kracht zal zijn.

Autoriteiten van acht van de twaalf plaatsen hebben gehoor gegeven aan de dringende oproep van minister Gava van binnenlandse zaken geen alcoholhoudende dranken te verstrekken.

Venezolaan Griman wint boxgala door knock out

■*WILLEMSTAD — De Venezolaan David Griman heeft in de eerste ronde van het donderdag gehouden hoofdgevecht van het boxgala in Holiday Beach met enige welgemikte stoten zijn Dominicaanse tegenstander Fransisco Mercedes knock out geslagen. Griman staat op de wereldklassificatielijst.*

Fransisco Chedra (onder) technisch k.o. sloeg in de zesde ronde. Het boxgala was volgens verkregen informatie goed bezocht en bevatte boxpartijen van redelijk hoog peil.

Speciaal voor het gevecht van Griman was de Venezolaanse verslaggever Carlitos Gonzales overgekomen. Hij gaf impressies van de boxpartij rechtstreeks door aan Radio Tiempo te Caracas. Op de foto staat hij naast ringannouncer Hugo Zimmerman.

De boxers op de foto zijn niet Griman en Mercedes, maar de Curaçaose Cheo Zimmerman (supper-middengewicht) die de Dominicaanse

Agassi en Gomez in finale Roland Garros

PARIJS - Andre Agassi (20) tegen de tien jaar oudere Andres Gomez. De besten van de overblijvers, vertegenwoordigers van verschillende generaties en van verschillende speloopvattingen treffen elkaar in de eindstrijd van Roland Garros.

Aan de ene kant een tennisser op het toppunt van zijn fysieke vermogens, die eruit ziet als een bontgekleurde paradijsvogel. Aan de andere kant een goeiige lobbes die zijn tegenstander behandelt, zoals een torero de stier. Een plaagstootje hier, een prikje daar en dan incens de doodsteek.

Een finale met een niet te voorspellen afloop. Agassi:"Ervaring speelt nauwelijks een rol. Het is voor ons beiden de eerste keer dat wij in een grand-slamfinale staan. Het wordt een kwestie wie het slimst is." Gomez: "Jullie hebben mij hier nu twaalf jaar lang gezien op mijn goede en slechte dagen. Ik verzeker jullie, dat ik nog een verrassing in petto heb. Deze kans laat ik mij niet ontglippen."

Een uitspraak, die duidt op onvermoede vastberadenheid. De man uit Ecuador gold jarenlang als een man met een fluwelen racketvoering, die het liet afweten als het er werkelijk op aan kwam. Nu kennelijk niet meer, zoals Haarhuis, Koevermans en Schapers alle drie dit voorjaar ondervonden. Schapers, die op Wimbledon nog won, had in Barcelona een matchpoint, maar benutte het niet.

Gomez won zowel Barcelona als Madrid. Van zijn vroegtijdige uitschakeling in Estoril maakte hij gebruik om een pelgrimstocht te maken naar Fatima. "Om gezondheid af te smeken voor een familielid", aldus de Zuidamerikaan. Slimheid was in beide halve finales in Parijs de doorslaggevende factor. Bij Gomez - Muster: 7-5 6-1 7-5 en bij Agassi - Svensson: 6-1 6-4 3-6 6-3.

EXPLOSIEVER

Velen hadden zich Agassi anders, explosiever voorgesteld. Maar de Amerikaan bepaalde zich er dikwijls toe de bal in het spel te houden. Hij wist dat Jonas B. Svensson zich van nature niet thuisvoelt op gravel.

Een complex, dat er ondanks de successen tegen onder meer Bruguera en Leconte niet kleiner op was geworden. Bovendien verhinderde regen en draaiwinden avontuurlijk tennis. "Het was de vraag wie het meest bestand was tegen de omstandigheden", aldus Agassi.

Svensson legde aanvankelijk weinig geloof in eigen kunnen aan de dag. Het spel van Agassi ligt hem niet. "Hij beloopt alles en is daarbij behoorlijk solide. Heel anders dan de Agassi tegen wie ik twee jaar geleden speelde", aldus de Zweed. Pas in de derde set ontworstelde hij zich aan de druk en veranderde het beeld. Agassi werd kwetsbaar. Maar de ommekeer duurde niet lang. Bij enkele belangrijke momenten in de vierde set had de Amerikaan het geluk aan zijn zijde en dat was genoeg.

Philippe Chatrier, de baas van het Franse en internationale tennis, wendde de blik af. Het idee straks de beker te moeten uitreiken aan de man, die hem een bobo noemde, staat hem tegen.

Dat Andres Gomez zijn stilistische kwaliteiten van een killersmentaliteit had voorzien, verraste iedereen. Muster begreep zelfs na afloop nog niet waarom hij er niet in was geslaagd zijn grote vechterscapaciteiten in het geding te brengen. In de halve finales van Rome was het hem na twee matchpoints tegen wel gelukt.

Gomez legde uit waarom. "Ik merkte in Rome al dat hij erg gevoelig was voor tempowisselingen. Maar daar heb ik toen bewust geen gebruik van gemaakt. Nu wel." Het stadion hield de adem in als hij zijn backhand van slice voorzag.

De bal vleide zich zo zacht tegen de snaren, dat het haast onhoorbaar was. Het was echter de vlakke forehand, die Muster het meeste pijn deed. "Hij beheerste er het hele veld mee." Na afloop bedankte Gomez Ivan Lendl voor diens afwezigheid.

Major League

NEW YORK — De uitslagen van de vrijdag gespeelde wedstrijden in de hoogste afdelingen van de Amerikaanse baseballcompetitie luiden:

American League
(1e) Seattle Mariners - Detroit Tigers 5-2; (2e) Detroit Tigers - Seattle Mariners 6-3; Baltimore Orioles - New York Yankees 5-4; Boston Red Sox - Cleveland Indians 4-3; Chicago White Sox - Minnesota Twins 3-1; Toronto Blue Jays - Milwaukee Brewers 11-5; Texas Rangers - California Angels 10-6; Oakland Athletics - Kansas City Royals 3-1.

National League
Chicago Cubs - Philadelphia Phillies 15-2; Montreal Expos - Saint Louis Cardinals 18-2; San Francisco Giants -Atlanta Braves 23-8; Houston Astros - Cincinnati Reds 3-1; New York Mets - Pittsburgh Pirates 7-1; San Diego Padres - Los Angeles Dodgers 12-6.

Bridge Baranca

WILLEMSTAD — Van de negentien paren die zich op woensdagavond naar Scherpenheuvel spoedden om daar de wekelijkse bridgewedstrijd van bridgeclub Baranca te spelen, scoorden er negen boven het gemiddelde: 1. echtpaar Van Loon 67.45 procent, 2. mevr. Geenen/heer Brown 60.42, 3. dames Vd Jagt/Van Silfhout 58.59, 4. heren Schrils/De Haseth 58.07, 5. echtpaar Bergsma 57.19, 6. dames Mayer/Fontilus 55.21, 7. dames Calvo/Boudewijns 54.43, 8. mevr. Van Werkhoven/heer Pattinaja 51.25 en 9. dames Engelmann/Bustraan 50.31.

Woensdagavond 13 juni worden alle leden weer op Scherpenheuvel verwacht. Ook vakantiegangers zijn van harte welkom. Aanvang van de wedstrijd is acht uur precies.

Bridge Asiento

WILLEMSTAD — De uitslag van de zesde en voorlaatste competitiewedstrijd van dinsdagavond van bridgeclub Asiento luidt als volgt: 1. dames Henriquez/Vlug 60.76 procent, 2. heren Pais/Blankevoort 60.00, 3. dames Roose/Berend 59.38, 4. mevr. De Vries/heer Van Opstal 55.90, 5. mevr. Agerwal/heer Cox 55.83, 6. echtpaar Kruisheer 53.47, 7. echtpaar Van Beek 52.50 en 8. dames Winkel/De Jong 51.04.

Volgende week dinsdag om half acht 's avonds de laatste wedstrijd van deze competitie te Rust & Burgh.

Waarzegster zegt haar zegje

Rome - De eindronde om de wereldtitel loopt voor de favorieten uit op een deceptie.

Vooral voor Italië. Een outsider wordt wereldkampioen. Dat hebben waarzeggers in Rome in hun kaarten gelezen. Voor Nederland voorspellen ze weinig goeds. "Ze zullen veel vrienden maken, de spelers zullen veel plezier beleven, maar successen lees ik niet in mijn kaarten", meent een van de vele waarzeggers in de straten van de Italiaanse hoofdstad.

Italië wordt geen wereldkampioen, maar de organisatoren en politie kunnen gerust zijn. Rellen zijn spaarzaam, volgens de kaartlezers. Behalve een incidenteel opstootje zal de politie een vrij rustig WK hebben.

De bondscoach van de Bondsrepubliek, Franz Beckenbauer, wordt privé een gelukkige toekomst in het vooruitzicht gesteld, met zijn ploeg zal het minder goed gaan. Ook de Brazilianen worden geen wereldkampioen. "Ik zie steeds vrouwen en liefde in de kaarten opduiken, dat zijn de gevaarlijkste tegenstanders voor de Zuidamerikanen", aldus waarzegster Catanese.

KOSTEN BIJNA TWEE MILJOEN

Feffeyk, Sede Antia en Sociale Zaken

Drie nieuwe projecten

WILLEMSTAD — In samenwerking met de dienst Sociale Zaken en Feffyk heeft Sede Antia gisteren opnieuw drie projecten gestart ter stimulatie van de werkgelegenheid. Twee van de projecten betreffen de inmiddels alom bekende en goed lopende cursussen voor onderstandtrekkers. Het derde project is grootser van opzet, had een voorbereidingstijd van anderhalf jaar en kost een miljoen en 786.500 gulden. Het betreft een opleidingscentrum voor carrosserie-en motorvoertuigbranche dat na drie jaar zichzelf moet kunnen bedruipen.

De eerste aanzet van het project ter installering van een instituut dat jongeren op zal leiden in de carrosserie en motorvoertuigbranche, werd reeds anderhalf jaar geleden gedaan. Drie afgestudeerden aan de technische school op Curaçao vertrokken naar Nederland om zich daar verder te specialiseren op gebied dat motoren aangaat. Ze studeerden daar, liepen stage, bezochten diverse garages en behaalden hun diploma. Dit alles met de bedoeling hun uitgebreide en 'up to date' kennis terug te brengen naar Curaçao en anderen daarover te onderwijzen. Twee van hen kwamen inderdaad terug en gaan nu lesgeven in het nieuwe opleidingscentrum.

Sede Antia levert middels gelden uit het ontwikkelingsfonds (Nederland), de grootste bijdrage aan de projecten. Bij het grootste project gaat het om een totaal bedrag van 1.786.500 gulden, waarvan Sede Antia 936.500 gulden voor rekening neemt en de Feffyk het niet luttele bedrag van 850.000 gulden. 'De opzet is om voor het opleidingscentrum voor carrosserie- en motorvoertuigbranche een sleutel te vinden waardoor het financieel onafhankelijk kan functioneren', verklaarde Parabirsing, de directeur van Sede Antia, vanmorgen aan de Amigoe. 'Belangrijk in dit project is de samenwerking met het eilandgebied. In het contract staat dat dit centrum onder Feffyk valt waarbij het na drie jaar in een goede stichtingsvorm gegoten moet zijn. Nu zijn wij van Sede Antia nog volledig betrokken bij het project, in drie jaar tijd moet deze bijdrage echter zoverre zijn afgebouwd dat het opleidingscentrum zichzelf kan bedruipen', aldus Parabirsing, die hierbij denkt aan een vorm van financiële bijdrage door de garagehouders.

SAMENWERKING

De directeur van Sede Antia wijst erop dat het project steunt op de samenwerking met de garagehouders maar dat deze hier ook wat voor terug krijgen, namelijk goede werkkrachten die op de hoogte zijn van de laatste ontwikkelingen. Voor de uitrusting en indeling van het nieuwe instituut is een speciaal persoon uit Nederland aangetrokken die zowel in de garage als voor de klas de nodige ervaring heeft opgedaan. 'Hij zal ervoor zorgen dat alle aangeschafte equipment de 'crème de la crème' vormt binnen deze branche', aldus een enthousiaste Parabirsing. Personen die de opleiding gaan volgen, krijgen zowel theoretische als practische scholing. Vervolgens nemen diverse garages deze cursisten als stagiaires in dienst. Op deze wijze kunnen de deelnemers hun kennis toepassen en vormen zij tegelijkertijd een werkkracht voor de garagehouder. Naast de praktijkervaring die de cursisten zo opdoen, maken zij tevens kans op een vaste baan.

Over de plaats waar het opleidingscentrum moet komen, zijn nog besprekingen gaande. 'Er staat nog niks definitief op papier, maar het ligt in de lijn dat de technische school in Brievengat de uiteindelijke locatie gaat worden', zegt Parabirsing vrij overtuigd.

AFSTAND

Wat betreft de beide andere projecten licht Parabirsing toe dat met name de cursus 'Haar- en gezichtsverzorging, manicure en pedicure' zijn vruchten afwerpt. Sede Antia neemt 14.248 gulden voor rekening van het totale bedrag dat 18.998 gulden bedraagt. Volgens Parabirsing hebben met name vrouwen die onderstand trekken baat bij het volgen van deze cursussen: 'Velen hebben door het behalen van dit diploma een extra inkomenspost kunnen creëren en afstand kunnen doen van de onderstand'. De directeur wijst op het voordeel van de mogelijkheid van thuis werken en de begeleiding van de dienst sociale Zaken naar het arbeidersveld.

Het derde project dat gister gelanceerd werd, betreft een cursus leer- en kunstleerbewerking. Het totaal geïnvesteerde bedrag hier bedraagt 18.435 gulden waarvan Feffyk 4609 gulden draagt en Sede Antia 13.826 gulden.

WILLEMSTAD — **Momenteel verblijft de koninkrijksambassadeur in Bogotá (Colombia) mr Gijsbert N. Westerouen van Meeteren voor een kennismakingsbezoek op Curaçao. Tijdens zijn verblijf zal ambassadeur Westerouen van Meeteren kennis maken met verschillende autoriteiten in de Nederlandse Antillen.**

Zo bracht de ambassadeur maandag een bezoek aan minister-president Maria Liberia-Peters. Morgen vertrekt de ambassadeur weer naar Colombia.

Maandag bracht de ambassadeur in gezelschap van zijn echtgenote ook een bezoek aan gouverneur mr Jaime Saleh (foto).

VATICAANSTAD - Het aantal Rooms-katholieken is tussen 1978 en 1988 met negentien procent gegroeid tot bijna 890 miljoen.

Drie minuten

WILLEMSTAD — De Curaçaose Hartstichting organiseert in samenwerking met de Round Table of Curaçao een informatieforum in de maand juni met als thema 'de drie minuten grens'. Aan de hand van een toneelstuk van Anthony Jamanika wordt ingegaan op het reddend handelen bij een hartaanval. De drie-minuten-grens betreft de tijdslimiet beschikbaar om effectief een slachtoffer met de complicaties van een hartinfarct te helpen.

In verband met de beschikbare zitplaatsen is gekozen voor drie voorstellingen, namelijk op 10, 16 en 24 juni in het ITC-auditorium. De opening op 10 juni wordt verricht door de minister president van de Nederlandse Antillen.

Operaweek op de Antillen

WILLEMSTAD —Een Nederlandse operagroep zal van 23 tot en met 30 juni in het kader van de culturele uitwisseling tussen Nederland en de Antillen een operaweek verzorgen met voorstellingen op Curacao en Bonaire, evenals enkele workshops.

Genoemde uitwisseling vloeit voort uit een initatief van prof. dr Peter Boorsma. Hij is zowel voorzitter van de stichting ABC Advies als bestuurslid van de stichting Cristina Deutekom Concours.

De stichting ABC Advies stelt zich ten doel in Nederland aanwezige deskundigheid te benutten voor de Antillen en Aruba. Als vanuit deze eilanden een beroep wordt gedaan op de stichting, dan stuurt de stichting een adviseur die als vrijwilliger dat werk doet met een maximum van twee weken, waarbij de stichting de kosten van reis en verblijf betaalt. Dat wordt mogelijk gemaakt door sponsering van onder andere Moret & Limberg, Fatum, KLM, de provinsie Noord Brabant en de Universiteit van Twente.

De stichting Cristina Deutekom Concours organiseert om de twee jaar in Nederland een concours voor jonge opera-talenten. Het eerste concours is afgesloten in 1988, het tweede in maart 1990. Aan beide concours hebben 10 à 15 jonge (maximumleeftijd 30 tot 32 jaar) operatalenten meegedaan die allen een conservatorium opleiding en aanvullende lessen hebben gevolgd. Uit de deelnemers die allen individueel worden beoordeeld, worden drie finalisten geselecteerd door de jury, waarin mevrouw Cristina Deurkom zitting heeft. In het bestuur van deze stichting zitten verder de bekende bas bariton Lieuwe Visser en de leidster van Opera forum Jong Jean Copland.

Het operaplan voor de Antillen houdt in dat in de laatste week van juni een ploeg van 10 mensen naar Curacao komt, onder wie zes jonge zangers en zangeressen. Zij verzorgen op Curacao twee betaalde concerten, waar ze aria's en duetten ten gehore zullen brengen uit verschillende opera's. Lieuwe Visser en Jean Copland zullen op Curacao een workshop houden waar talenten van het eiland instructies zullen krijgen. De andere zangers en zangeressen zullen een gratis concert geven, de generale repetitie, en zullen in groepjes enkele aria's laten horen op een school en tehuis.

Ook Bonaire wordt bezocht. Daar wordt een meer informele avond georganiseerd waar workshop en concert in elkaar overlopen. Bezien wordt of mevrouw Lilian Steward- De Geuds een dans op operamuziek zal uitvoeren. Binnenkort worden de plaatsen bekend gemaakt waar kaartjes te koop zullen zijn van de concerten van 26 en 29 juni op Curacao, aldus een persbericht van het hoofd culturele zaken.

Jean Girigorie in Galerie d'Orangerie

WILLEMSTAD — In Galerie d'Orangerie en de bijbehorende Beeldentuin wordt op 18 juni een nieuwe expositie geopend, welke tot 8 juli te aanschouwen zal zijn. De expositie betreft werken van Jean Girigorie en Gérard van Remmen. Jean Girigorie is geen onbekende kunstschilderes voor ons eiland, zij exposeerde vorig jaar reeds in het International Trade Center. De half Dominicaanse half Curaçaose, groeide op in Haïti en woonde vier jaar in New York. Sinds 1968 levert ze een aaneenschakeling van tentoonstellingen. In Galarie d'Orangerie exposeert ze onder meer met 'El amor di Ale' en 'Una Dama cu garganta largo'.

Gérard van Remmen, de andere kunstenaar die te bewonderen valt, is beeldhouwer oftewel ruimtelijk vormgever. Hij heeft vijf jaar Koninklijke Academie in Den Haag achter de rug en heeft tevens drie jaar bouwkunde gestudeerd. In Nederland heeft hij al de nodige sporen van zijn kunnen achtergelaten waaronder: decoratieve plafondversiering in het laboratorium te Delft, decoratieve wanden in beton bij de onderzeedienst in Den Helder, kinetisch object (plaatstaal) voor het bouwbaggerbedrijf te Leidschedam en een object in de tuin van Rijkswaterstaat te Voorburg.

Galerie d'Orangerie probeert immer een link te leggen tussen Curaçao en de 'buitenwereld'. Ditmaal wederom met Nederland. Daarnaast staat de confrontatie man/vrouw en vrouw/man ook centraal. De overeenkomst die de galerie ditmaal tussen de kunstenaars vond, is de lange hals in Jean's ceramique en Gérards lange/hoge benen in bronze.

Victorie voor Victory Boys

WILLEMSTAD — Een ogenschijnlijk minder spelend Victory Boys behaalde gisteravond voor een tweehonderdtal toeschouwers zijn eerste overwinning van het seizoen. Met 2-1 zegevierde de Sta Rosa-ploeg over Sithoc dat dus een niet al te best debuut maakte in de nieuwe competitie.

De Collegialen hadden gedurende een groot deel van de wedstrijd een veldoverwicht over hun tegenstander. Dit was echter alleen maar optisch, want Victory Boys bereikte uiteindelijk meer met het door haar gekozen spelconcept. De Sta Rosaploeg speelde namelijk voornamelijk op de counter.

Het eerste doelpunt werd door Sithoc gemaakt na een kwartier spelen. Victory Boys bracht de stand voor rust weer op gelijke voet en scoorde de winnende treffer in de tweede helft. De tweede periode werd overigens ontsierd door talrijke, vaak grove tackles. De strak leidende Hector Weert zag zich dan ook genoodzaakt om in de tweede helft niet minder dan vijf kaarten uit te delen, vier geel en één rood voor Derrel Dorothal van Sithoc.

Er is dus een tweede winnaar in de 1990-competitie: Victory Boys en eerder Undeba dat zich met dezelfde cijfers van Scherpenheuvel ontdeed.

In de eerste divisie won Deportivo Sta Rosa met eveneens minimum-score van Scott Special.

De eerstvolgende wedstrijden zullen gaan tussen Vesta - Hubentut Kòrsou en Undeba - SUBT. In de eredivisie wordt een spannende strijd verwacht tussen SUBT en Undeba. SUBT kwam in zijn eerste optreden niet verder dan een doelpuntloos gelijkspel tegen Jong Colombia, terwijl Victory Boys Scherpenheuvel aftroefde.

Werken aan orkaan-rampenplan

Setel voorzitter van communicatiecongres

WILLEMSTAD — Van zondag 10 tot en met zaterdag 16 juni houdt CANTO haar zesde jaarlijkse conferentie en handelsexpositie. Setel zal aanwezig zijn bij deze bijeenkomst van Caribische telecommunicatiebedrijven in Montego Bay, Jamaica. Thema is het streven naar uitmuntende klantenservice in de jaren negentig.

Achttien landen zullen meedoen waaronder Trinidad, de Dominicaanse Republiek, Guadeloupe, Jamaica, Suriname, Antigua, de Maagden eilanden, Grenada en Curaçao.

Setel treedt op als voorzitter van de conferentie. Namens het telefoniebedrijf reizen directeur Angel Kook, Stanley Kierindongo, Elvio Cijntje en Zita Leito naar Jamaica.

De jaarlijkse conferenties hebben tot doel de relaties tussen de bedrijven te prolongeren en een presentatie te geven van de nieuwste snufjes op telecommunicatiegebied.

Volgende week zal er concreet gesproken worden over voorstellen om de infrastructuur van de telecommunicatie tussen de Caribische eilanden te reguleren. Ook zal men werken aan de voorbereiding van een rampenplan in verband met het orkaanseizoen.

Veel belangstelling voor seminar telefonistes

WILLEMSTAD — De lokale telefoonmaatschappij Setel NV organiseert een serie seminars voor telefonistes.

Tijdens de seminars wordt aan werkgevers en telefonistes informatie verstrekt over het juiste gebruik van de telefoon en hoe de service verbeterd kan worden. De seminars, die in mei aanvingen en ook deze maand worden voortgezet, vinden plaats in het ITC op de woensdagen tussen 6 en 9 's avonds, de vrijdagen tussen 2 en 5 's middags en in de zaterdagen van 9 uur s' ochtends tot 12 uur 's middags.

Bedrijven die belangstelling hebben hun telefonistes naar zo'n seminar af te vaardigen kunnen contact opnemen met de p.r. afdeling van de Setel, telefoon 84222.

Lezing

WILLEMSTAD — Op 13 juni van half acht tot half elf 's avonds zal er een lezing worden gehouden over gezond eten en gezond leven in Buurtcentrum Montagne met als titel 'Hoe het lichaam te reinigen en schoon te houden middels vasten'. Toegang is vrij voor dames en heren van elke leeftijd. Voertaal zal zijn Papiamentu. Mensen die willen afslanken, hun lichaam willen reinigen, zich fit willen voelen en zich vlot willen gaan kleden zijn zeker welkom op 13 juni in het Buurtcentrum Montagne. De lezing zal worden gehouden door George Benjamin D. Curiel, die eveneens de groep zal leiden tijdens de reinigingskuur.

MENSEN

Elizabeth II jaartje ouder

■ *LONDEN - De Bank of England is met een nieuw vijf pond- muntbiljet gekomen. Het nieuwe daarvan is dat Koningin Elizabeth II de tand des tijds niet heeft kunnen weerstaan en inderdaad ouder is geworden. Ter vergelijking een oud biljet (onder) en een nieuwe vijfponder (boven) (AFP-satellietfoto)*

Regels voor werken aan een beeldscherm

De EG-ministers van Sociale zaken hebben dinsdag in Brussel definitief **EG-regels** voor het werken aan een beeldscherm en het optillen van zware lasten goedgekeurd. "Toevalligerwijs een oeroude en een vrij nieuwe vorm van gezondheidsrisico op het werk" aldus een woordvoerder van de Europese commissie.

De richtlijn over het werken aan beeldschermen bepaalt dat het werk regelmatig moet worden onderbroken, dat de ogen regelmatig en op kosten van de werkgever moeten worden onderzocht en dat werknemers volledig moeten worden ingelicht over de veiligheids- en gezondheidsaspecten van het werken aan beeldschermen.

De EG-landen moeten ervoor zorgen dat hun wetgeving uiterlijk eind 1992 aan de Europese voorschriften is aangepast. Maar minister De Vries zei desgevraagd niet precies te weten of dat ook geldt voor Nederland. Hij vermoedt dat de publikatiebladen, op grond waarvan de arbeidsinspectie kan optreden, enige aanvulling behoeven.

De ministerraad keurde dinsdag ook een richtlijn goed met het oog op een betere bescherming van werknemers die in aanraking komen met biologische agentia. Ook hier staat voorlichting voorop. Er moet verder een Europese lijst komen van natuurlijke of genetisch behandelde micro-organismen, entstoffen, virussen en celculturen die voor werknemers gevaar kunnen opleveren. Deze richtlijn moet nog worden besproken door het Europees parlement.

Amerikaanse prijzen voor Nederlanders

Twee **Nederlandse cineasten** krijgen vrijdag tijdens het 23ste U.S. Industrial film and video festival in Chicago een gold camera award uitgereikt. Louis van Gasteren is onderscheiden voor "een zaak van niveau", en Pieter de Kroon voor "Cadans", aldus een bekendmaking van de festivalorganisatie.

Henk van Mierlo kreeg daarnaast een Silver Sreen Award voor zijn film "Pushing the limits". Voor het festival werden meer dan 1500 films uit 29 landen ingezonden.

Zelfmoordapparaat

Een gepensioneerde arts die een ongeneeslijk zieke vrouw heeft geholpen bij euthanasie door een **zelfmoordapparaat** voor haar te ontwerpen, heeft woensdag zijn methode verdedigd in een interview met ABC, een Amerikaans televisiestation. Met het dodelijk instrument kunnen zieken volgens dokter Jack Kevorkian uit Michigan op een pijnloze manier hun leven beëindigen.

De 62-jarige arts zei dat hij ook andere patiënten wil helpen met zijn uitvinding tenzij een rechtbank hem dat belet. "Een patiënt die het nodig heeft en verdient, zal ik helpen. Maar het moet een medische beslissing zijn", zei Kevorkian.

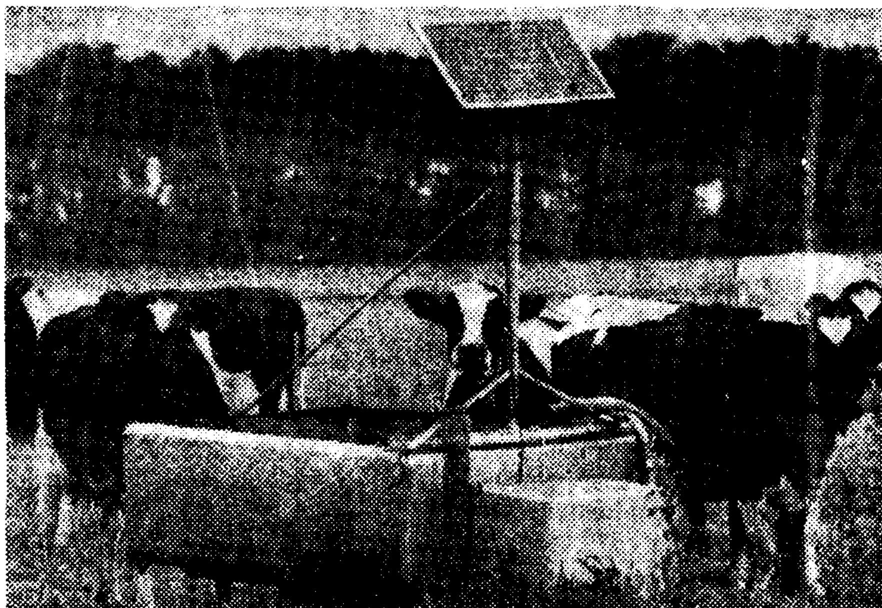
De Amerikaanse patholoog koppelde maandag de 54-jarige Janet Adkins uit Oregon, die leed aan de ziekte van Alzheimer, aan zijn zelfmoordapparaat en was erbij toen ze de knop indrukte en stierf. Vervolgens belde hij de politie om de zelfmoord te melden.

Hij zei dat het de eerste keer was dat zijn zelfmoordmachine werd gebruikt die gebaseerd is op de dodelijke injecties die worden toegediend bij executies.

Ofschoon het apparaat op zichzelf niet illegaal is, houdt de arts er rekening mee dat hij zal worden gearresteerd. "Mijn uiteindelijke doel is om euthanasie een positieve ervaring te laten worden", zei de medicus. "Artsen moeten hun verantwoordelijkheden nemen en daartoe behoort ook het helpen van een patiënt bij zijn dood".

Zijn uitvinding heeft in ieder geval de discussie in de Verenigde Staten over euthanasie stevig doen oplaaien.

■ *De opmars van zonne-energie gaat langzaam in Nederland, maar af en toe wordt er weer iets nieuws bedacht. Deze koeien bij Havelte maken gebruik van een supermoderne drinkbank, waarvan de pomp wordt aangedreven door zonne-energie.*

Geen strafvervolging voor euthanasie

De hoofdofficier van justitie te Almelo zal **geen strafvervolging** instellen tegen de arts van verpleeghuis het Wiedenbroek in Haaksbergen, die besloot de kunstmatige toediening van voedsel en vocht aan comapatiente Ineke Stinissen te beëindigen. Ineke Stinissen stierf op 19 januari nadat de arts op 8 januari de kunstmatige voeding had gestopt.

Dat heeft de persofficier van justitie in Almelo woensdagmiddag bekendgemaakt. De vergadering van procureurs-generaal heeft met deze beslissing ingestemd. De hoofdofficier van justitie is na onderzoek in dit uitzonderlijke geval tot de conclusie gekomen dat de arts zich niet aan een strafbaar feit heeft schuldig gemaakt.

Ook is de hoofdofficier van justitie er vanuit gegaan dat de vraag of het in dit geval zinvol is door te gaan of te stoppen met kunstmatige toediening van voedsel en vocht, een medische kwestie is. Dit conform eerdere uitspraken van het Arnhemse gerechtshof. Verder is gebleken dat de besluitvorming -waarbij veel experts zijn geraadpleegd- en de uitvoering van de beslissing met grote zorgvuldigheid zijn gedaan, aldus de mededeling.

Koningin Beatrix wordt op maandag 18 juni ingewijd in de Britse orde van de kouseband. Ze wordt dan om precies te zijn 'Lady in the most noble order of the garter'. Dit werd vandaag bekend gemaakt.

De inauguratie is 's middags in de St Georgekapel in Windsor Castle. Prins Claus zal de plechtigheid bijwonen. Wie lid wordt van de orde van de kouseband wordt bepaald door de Britse vorstin. De regerende vorst van Engeland niet meegerekend bestaat de orde uit 24 mannelijke en vrouwelijke ridders.

Kritiek

"Het mislukken wordt studenten en docenten op universiteiten onmogelijk gemaakt. Zij moeten doelgericht werken binnen een krap afgemeten tijdschema. Een object dat wordt beschouwd, kan op die manier geen enkele andere betekenis en waarde krijgen dan de verwachte."

Met die woorden **kritiseerde Kees Fens**, literair beschouwer bij uitstek, vrijdag het huidige wetenschappelijk onderzoek op de Nederlandse universiteiten tijdens de in ontvangstneming van de PC Hooftprijs 1990. Volgens Fens kan bij een gebrek aan uitzicht nooit een mogelijkheid tot inzicht bestaan.

"Fens is misschien op de eerste plaats wel een lezer", meldt het juryrapport over de essayist. "De veelvuldigheid van zijn oeuvre is het directe gevolg van zijn brede interesse in de literatuur."

Wega di Number Kòrsou

8715
6394
1981

TBS

ZATERDAG

15.05 Fishing with Roland Martin
17.35 Fishin' with Orlando Wilson
18.05 World championship wrestling
19.05 Baseball: Atlanta Braves vs San Francisco Giants
21.50 US Olympic Gold
22.50 Night Track
23.50 Movie: 'Coogan's Bluff' (196 Clint Eastwoord)
01.50 Night Tracks
04.50 Night Tracks

ZONDAG

12.35 Movie: 'Gunpoint' (1966, Audi Murphy)
14.05 Baseball: Atlanta Braves vs San Francisco Giants
16.40 Wrestling's greatest hits
17.05 Tom & Jerry's School's out special
18.05 NWA main event
19.00 Movie: 'Treasure Island' (1934 Jackie Cooper)
21.00 Nat'l Geo. Explorer;
23.00 Future Watch
23.30 Please help me lose weight
24.00 Beauty Breakthrough
24.30 World Tomorrow
01.00 'Till help arrives
01.30 Better ways to better grades
02.00 Soloflex
02.30 Christian Children's Fund
03.00 Love after marriage
03.30 KitchenMate
04.00 NWA main event
05.00 Hogan's Heroes
05.30 Gomer Plye

HBO

ZATERDAG

17.30 Great Oudoors (PG)
19.15 Plain Clothes (PG)
21.00 Pumpkinhead (R)
22.30 Tales from the crypt: 'Ventriloquist's Dummy'
23.00 Cobra (R)
24.30 The Curse (R)
02.00 Stand by me (R)
03.35 Above the law (R)
05.20 Tales from the crypt: 'Ventriloquist's Dummy'

TELECURAÇAO

ZATERDAG

17.00 Telefiesta met tante Irma;
18.30 Going great;
19.00 Kòktel Turístiko met captain Sterling;
20.00 Notisiero Tele-8;
20.30 Milieu-programma;
20.45 Miniserie: 'Wings of an eagle';
21.45 Estreno: 'After the promise';
22.00 Wega di Number Kòrsou;
22.07 vervolg Estreno;
23.30 Sluiting.

ZONDAG

11.00 Uitzending WK-voetbalwedstrijd: Verenigde Staten vs Tsjechoslowakije
13.00 Special;
15.00 WK-voetbalwedstrijd: Brazilië vs Zweden;
17.50 Wega di Number Kòrsou;
18.00 Di bishita ku.....;
19.00 Wil di suerte;
19.34 Moda ku Mylène met Mylène Richardson;
20.00 Notisiero Tele-8;
20.30 Shete dia;
21.00 Best seller: 'Mistrals Daughter' (deel 2);
22.00 Starting from scratch;
22.30 Santo Domingo invita;
23.30 Sluiting.

MAANDAG

11.00 Uitzending WK-voetbalwedstrijd: Costa Rica vs Schotland;
13.00 Special;
15.00 WK-voetbalwedstrijd: Groot-Brittannië vs Ierland;
(wijzigingen voorbehouden)

AMIGOE Fax: 674524 Tel: 672000

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen)
672000

Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding

Hoofdredactie:
Ard Horvers (hoofdredacteur)
A. van Leeuwen(adjunct-hoofdredactrice)

Overige leden Redactie:
Toon van Dongen, Joel Labadie, Sheila Rhodes (secretaresse), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie:
Viola Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-15.30 uur
Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór 15.30 binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dindag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-15.30 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Caya G.F. Betico Croes 110
Tel: 24333 (drie lijnen)

Directeur-Hoofdredacteur:
Jos van der Schoot
Redactie: Ramiro Tromp, Anna Tromp-Van der Schoot, Djisbie Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: Jos van der Schoot en Etleen Landsmark

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 154 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams, P.O Box 366, tel: 22580 / 22764
Faxnummer: 25868

Abonnementen en advertenties::
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

SABA:
Correspondente:
Esther Mommers, tel: 2265

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster / Correspondente::
Mevrouw Peggy van de Horde, Whitewallweg 1

HILVERSUM
correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Hafkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel: 035-16151, toestel 319)

Persagentschappen: ANP en AP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabantse Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr: 208.000, Maduro Bank rek. nr: 286.330.08 en ABN rek. nr: 11.15.626
Aruba: Nassaustraat 110, tel: 24333
Bonaire (abonnementen en incasso): mv. A. Wong-Loi-Sing, Kaya Cacique 4

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen **vijftien gulden per maand**

Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 80,15 per maand (luchtpost) of NAf. 24,-- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

Heer Bommel en de Liefdadiger Door Martin Toonder

5233 — De burgemeester trad voorwaarts en schudde heer Ollie de hand.

'Namens de gemeente', zo sprak hij. 'Zeg ik je dank, Bommel. Ik geef toe, dat ik je voor een zuurpruim heb versleten toen je geen lichtpuntjes wilde verspreiden en toen je niet wilde blijven lachen. Maar je had het bij het rechte einde; dat zie ik nu in. Deze stad gaat aan het lachen ten onder. Wat valt er eigenlijk te lachen, vraag ik me af? We beleven ernstige tijden; zo is het'.

'Zo is het', beaamde de ambtenaar Dorknoper, zijn hoed lichtend.

'Vooral in de weekeinden', gromde de commissaris. 'Waar is die Brekel eigenlijk?'

'Die is verjaagd door deze oppassende burger', hernam de magistraat. 'Kom Bommel, ik zal je een lift naar huis geven. En help me onthouden, dat ik die loei-toeter van mijn wagen haal. Dat ding geeft aanstoot'.

'Waar is die Brekel?' herhaalde de politiechef. Hij knielde neer bij het mangat en onderzocht het nauwkeurig zonder een spoor van de liefdadiger te vinden.

'Hij is weg', zei Tom Poes. 'En ik denk niet, dat hij terug zal komen'.

'Ik hoop dat je gelijk hebt', mompelde de politiechef zorgelijk. 'Want anders zou ik met vervroegd pensioen moeten gaan. Ik ben op van de zenuwen'.

'Het is jammer dat Brekel weg is', zei de heer Dorknoper, die de burgemeester volgde. 'Wat moet ik nu met dat ontkleurde belastinggeld?'

'Ik weet het niet', prevelde de magistraat. 'Maak er maar het beste van, Dorknoper. We beleven ernstige tijden. Maar daarvoor hebben we hartelijk gelachen, dat mogen we niet vergeten.....'

HENRY ® By Dick Hodgins

SQUIRT!
HENRY'S PERFUME
UGH! THAT'S TERRIBLE!
HENRY'S ~~PERFUME~~ INSECT REPELLENT

BONER'S ARK ® By Addison & Frank Johnson

... AND THEN GUESS WHAT HE DID THIS MORNING?!
WHAT?
HE YAWNED IN MY FACE WHILE I WAS TALKING!
WELL, YOU CAN IMAGINE HOW THAT MADE ME FEEL! SO THEN I TOLD HIM...
YAWN!
Marriage Mender

BEETLE BAILEY ® By Mort Walker

EXCELLENT, MISS BUXLEY. NEAT, CLEAN, NO TYPOS... NICE WORK
WELL, THAT'S WHAT I'M HERE FOR
AND DON'T YOU FORGET IT

REDEYE ® By Bill Yates & Mel Casson

ARE YOU GOING TO BE A COWARD WHEN THE CAVALRY OPENS FIRE?
ARE YOU KIDDING?
I COULD STAND AND FIGHT TILL THE COWS COME HOME!
MOO
UH-OH! MILKING TIME!
BANG! BANG! BANG!

AGENDA BONAIRE

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

LANDFILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur; zondag gesloten.

OPENBARE BIBLIOTHEEK
(**openingstijden** voor het publiek)
maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/14.00-17.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur.
(**openingstijden** voor lezers)
woensdag van 14.00-19.00 uur.

POSTSLUITING: maandag t/m vrijdag aangetekende stukken om 15.45 uur; gewone stukken om 16.30 uur

SERVICE CLUBS
Kiwanis: donderdagavond 19.30 uur -Hotel Bonaire.
Lions: informatie E. Felipa, tel.: 8546/8238.
Round Table: elke tweede maandag - Buurtcentrum Tera Cora.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater.

BESTUURSKANTOOR EN BEVOLKING: 08.00-12.00/14.00-15.30 uur loketten geopend.

MUZIEKBIBLIOTHEEK: voor bezichtiging hiervan gelieve contact op te nemen met de heer Rudy Bedacht, Noord Nikiboko 194.

POLITIECLUB (Weg naar Willemstoren): open op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur.

SPREEKUUR GEZAGHEBBER: elke donderdag van 09.00-11.00 uur op het Bestuurskantoor, Kralendijk; laatste donderdag van de maand van 10.00-12.00 uur te Rincon.

LVV: **openingstijden Slachthuis** i.v.m. afwezigheid van de keurmeester zal tot nader order uitsluitend op donderdagen en vrijdagen geslacht en gekeurd worden.

KERKDIENSTEN
Sint Bernarduskerk, Kralendijk:
maandag t/m zaterdag om 18.45 uur; zondag om 08.00 en 19.00 uur.
Coromotokerk, Antriol:
maandag t/m zaterdag om 19.30 uur; zondag om 09.00 en 18.00 uur.
Ludovicuskerk, Rincon:
maandag t/m zondag om 19.30 uur.

KLACHTENBEZORGING doorgeven aan mevr. A. Wong-Loi-Sing, Kaya Cacique 4.

Bij bestedingsoverleg blijkt:

Hulp renovatie scholen en faciliteiten WEB urgent

KRALENDIJK — Behalve gesprekken over de nieuw ingediende projecten en die projecten die reeds in uitvoering zijn, heeft de overheid van Bonaire ook gesprekken gevoerd met de Nederlandse delegatie over de toekomst van het eiland.

Belangrijker echter was de discussie tussen beide partijen over de filosofie van de ontwikkelings- samenwerking die eigenlijk voor ogen staat en de betrekkingen daarbij tussen Nederland en de Antillen.

Volgens gedeputeerde Rudi Ellis onder wie Financiën valt is de positie van Bonaire duidelijk naar voren gekomen. Ellis: 'In ieder geval zal Bonaire er verzekerd van moeten zijn, dat er gerekend kan worden op voldoende gespreksruimte voor de wensen die het eiland in de toekomst naar voren zal brengen'. De nodige voorbereidingen zijn door Bonaire voor een groot gedeelte al verricht door de uitstippeling van een structureel plan en een specifiek beleid. Volgens de gedeputeerde van Financiën één van de voorwaarden in de filosofie van een totaal ontwikkelingsplan.

WEB

Een van de belangrijkste punten daarbij is de uitbreiding van de faciliteiten van het Water- en Energiebedrijf (WEB) N.V. De bedoeling is dat er een aanzienlijke investering zal plaatsvinden om verzekerd te zijn van een constante levering van water en electriciteit. De overheid zal daarbij Nederland om financiële hulp verzoeken en daarvan is de reacie naar de mening van gedeputeerde Ellis zeker niet negatief. Met behulp van de adviseurs wist het BC trouwens de Nederlandse vertegenwoordigers wel te overtuigen. Bovendien is de huidige minister van Ontwikkelingssamenwerking, Johan Giskus, afkomstig van het WEB, waar hij algemeen directeur was en niemand beter dan hij kan uitleggen wat de behoeften van het utiliteitsbedrijf zijn.

SCHOLEN

Een ander belangrijk project dat ter sprake kwam, was de renovatie van de Bonaireaanse scholen en de nieuwbouw van de St Bernardusschool. Het BC heeft de noodzaak en de urgentie van dit project benadrukt zodat dit ontwikkelingsproject met alle macht gerealiseerd zal worden.

Zoals bekend, wordt ook het totale financiële en administratieve systeem gereorganiseerd. Daarvoor wordt momenteel een onderzoek ingesteld door enkele VB-accountants die drie jaar op Bonaire zullen blijven. Het BC heeft bovendien hulp gevraagd voor een deskindige op het gebied van algemene organisatie.

KRALENDIJK —Telbo N.V. maakt hierbij bekend dat 11 juni met de graafwerkzaamheden zullen worden aangevangen op de volgende routes: Kaya Princes Marie, Kaya L.D.Gerharts, Kaya Manuel Piar, Kaya Soeur Bartola en Kaya Libertador Simon Bolivar.

De bovenvermelde werkzaamheden zijn in verband met de eerste fase van het Kabelproject. Telbo N.V. vraagt een ieder hiermede rekening te houden.

KRALENDIJK — Het wijkcentrum Nikiboko noord zal binnenkort beginnen met een aantal activiteiten die speciaal gericht zijn op de jeugd van Nikiboko, Amboina en Sabana. Het programma dat is opgesteld valt op zaterdagen en vrijdagen waar de jeugd wordt opgevangen van zeven tot elf uur 's avonds.

Gerharts twijfelt aan komst van AA

KRALENDIJK — De president directeur van de Bonaire Trading Company (BTC) Hugo Gerharts twijfelt aan de spoedige komst van de American Airlines naar Bonaire. Hoewel Bonaire al met verschillende delegaties besprekingen heeft gevoerd met de directie van de AA en de Flamingo luchthaven inmiddels aan de gestelde eisen voldoet, meent Gerharts dat andere verplichtingen en mogelijkheden het de AA zal beletten voorlopig Bonaire in hun plannen op te nemen.

Hugo Gerharts gaf zijn persoonlijke mening afglopen week tijdens een korte persconferentie over zijn activiteiten op toeristisch gebied. Gerharts heeft zoals bekend grote ervaring in de toeristische sector en heeft bovendien verschillende malen deel uitgemaakt van de delegaties die besprekingen met de AA voerden. De rede waarom Gerharts voorlopig geen vluchten van de AA voor Bonaire in het verschiet ziet, ligt in het feit dat de maatschappij met de gedeeltelijke overname van de routes die de Eastern vloog op de Latijnsamerikaanse landen de handen en de vliegtuigen vol heeft. Er is geen surplus aan vliegtuigen, aldus Gerharts, die erop wijst dat betrouwbare maatschappijen zoals de AA, de Pan Am en de KLM alleen met uitstekend materiaal vliegen en bijvoorbeeld nauwelijks geïnteresseerd zijn in de overname van de vloot van Eastern.

Zoals bekend heeft een Bonaireaanse delegatie begin deze maand ook een bezoek gebracht aan de directie van de Pan Am. Ofschoon er verder geen informatie werd verstrekt door de overheid is de grondslag van dat bezoek ook het aantrekken van een rechtstreekse vlucht tussen de Verenigde Staten en Bonaire. Gerharts heeft duidelijk meer vertrouwen in de komst van de Pan Am. Als reden daarvoor zegt hij dat de Pan Am niet met grote frequentie op Bonaire zal vliegen en derhalve ook geen garantie zal eisen voor het aantal stoelen, dat moeilijk te bepalen is voor Bonaire. Indien de Pan Am op Bonaire zal vliegen zal dat vermoedelijk niet vaker dan tweemaal per maand zijn.

COLONIA Versicherung gaat zich als eerste Westduitse verzekerings-maatschappij begeven op de Sovjet-markt. Zodra de wettelijke voorwaarden zijn geschapen neemt het bedrijf een belang van 25 a 40 procent in Rossija, een verzekeringsmaatschappij die eind april is opgericht door een aantal Russische partners. Rossija zal zich in eerste instantie vooral bezighouden met verzekeringen voor de industrie.

KLM eert Gerharts met onderscheiding

KRALENDIJK — De hoge onderscheiding die in KLM kringen zelden wordt verleend is dit jaar ten beurt gevallen aan president-directeur van Gerharts Holding N.V., Hugo Gerharts. Voor de 71ste maal in het zeventigjarig bestaan wordt de onderscheiding 'Member of the world society of Skippers of the Flying Dutchman' verleend. Bestemd voor personen die zich in hoge mate verdienstelijk hebben gemaakt voor het Nederlandse luchtvaartbedrijf.

De familie Gerharts is met drie generaties al meer dan vijftig jaar verbonden aan de KLM. De enkele jaren geleden overleden Lodewijk Daniel Gerharts werd op 9 mei 1936 door de legendarische Albert Plesman benoemd tot officieel KLM-agent op Bonaire. Een functie die inmiddels is overgenomen door zijn zoon Hugo die zich in de KLM familie al weer enige jaren gevolgd weet door zijn zoon Larry die bezig is aan een uitstekende carrière bij 's werelds oudste luchtvaartmaatschappij.

Hugo Gerharts heeft zich een waardig opvolger van zijn vader getoond. Eigenlijk meer dan dat, aangezien hij de belangen van de KLM niet slechts binnen de grenzen van Bonaire behartigde, maar bovendien altijd optrad als de 'goodwill ambassador' van de KLM.

TENNISKAMPIOEN

Hoewel de banden van de KLM altijd stevig zijn geweest met de Bonaire Trading Company (BTC), een van de belangrijkste poten van de Gerharts Holding, waren de banden met Hugo in feite nog nauwer, aangezien hij als employee van de KLM niet bij zijn vader op het kantoor werkzaam was, maar op Curaçao. Daar begon zijn KLM-loopbaan die echter in louter dienstverband maar enkele jaren duurde. Het had trouwens ook de Shell kunnen worden, want beide bedrijven hadden hun oog laten vallen op de jeugdige tenniskampioen van de Antillen die veel promotiewerk zou kunnen verrichten.

Nadat Hugo was afgestudeerd aan het Monroe college in Jamaica waar hij het Cambridge University programma volgde, vertrok hij naar Curaçao. Zijn tennisspel bleef daar niet onopgemerkt en zowel de Shell als de KLM zagen hem eigenlijk wel graag op hun loonlijst staan. Een eigen tenniskampioen betekende goede public relations voor deze bedrijven.

Op advies van zijn vader koos Hugo voor de KLM en begon met het verkopen van tickets, kantoorwerkzaamheden en administratie in de vrachtloods. Niet om over naar huis te schrijven, maar op 25-jarige leeftijd werd hij als assistent-manager steeds tweede man bij de kLM. Een uitstekende toekomst dus voor Hugo Gerharts bij een bedrijf dat niet alleen wereldbekend was, maar bovendien goede connecties had.

SKIPPER NAAST GOD

Hugo tegenover de Amigoe: 'De Engelse opvoeding die ik in Jamaica kreeg, heeft me trouwens wel geholpen in mijn carrière bij de KLM. Iedereen had daar namelijk problemen met het lezen van de IATA-boeken (International Airline Travel Association). Die was in een heel moeilijke terminologie geschreven. Maar tot ieders verwondering kon ik daar vlot mee overweg. Gedurende mijn KLM-tijd bleef ik tennissenen. Ik herinner me nog dat ik voor de KLM een van de grootste tennistoernooien in Venezuela won. Zowel politieke kopstukken als die uit het bedrijfsleven hadden nog geen voet aan de grond gehad bij de toenmalige Venezolaanse dictator. Toen ik uiteindelijk de kampioensbeker won, opende dat vele deuren voor mij ...... maar ook voor de KLM!'

Na enkele jaren moest Hugo in het familiebedrijf komen werken. Dat was de stop voor zijn veelbelovende carrière bij de KLM. In het eigen bedrijf en met name de BTC ontwikkelde Hugo Gerharts zich niet alleen tot een uiterst actief agent van de KLM, maar door zijn deskundigheid op het gebied van toerisme ook tot de groep mensen die enorm hebben bijgedragen tot de ontwikkeling en de bevor-

dering van de luchtvaart. Daarom heeft de KLM een goede keuze gemaakt door Hugo Gerharts op te nemen in de wereldorganisatie van schippers van de legendarische Flying Dutchman. De bekende Nederlandse schrijver Jan de Hartog wist dit zo goed onder woorden te brengen: Schipper naast God. Van belang is immers niet alleen dat je een bijdrage levert aan de luchtvaart in het algemeen en de KLM in het bijzonder maar met name hóe je dat doet. Hugo Gerharts is een van de skippers die dat weet.

Verkeersexamen

KRALENDIJK — Van de vier basisscholen op Bonaire heeft de St Bernardusschool de beste resultaten behaald. In het totaal gingen 186 kandidaten op, terwijl er 52 werden afgewezen. Het aantal geslaagden was dus 72,04 procent.

De St Bernardusschool kwam daarbij verreweg het beste uit de bus. Niet verwonderlijk, want deze school won ook overtuigend de verkeersquiz die door de Vereniging van Veilig Verkeer (VVV) werd georganiseerd. Van de Papa Cornesschool gingen 45 kandidaten op, terwijl er 19 werden afgewezen. Slechts 57 procent slaagden derhalve. Kolegio Reina Beatrix had 59 kandidaten waarvan er 43 (72 procent) slaagde. Het Kolegio Luis Beltran in Rincon boekte de minste resultaten met 36 kandidaten waarvan er 25 (69 procent) slaagde. Van Beatrix en luis Beltran werden respectievelijk 16 en 11 kandidaten afgewezen. Van de St Bernardusschool namen 32 kandidaten deel aan het examen waarvan er 26 (81 procent) slaagden. Slechts zes kandidaten werden afgewezen. Drie leerlingen slaagden met lof. Twee van het Kolegio Reina Beatrix en een van Luis Beltran.

Zoals gewoonlijk slaagden alle veertien kandidaten van de Watapanaschool voor bijzonder onderwijs. Het zijn de leden van het politiekorps zelf die daar de lessen geven en ook het examen afneemt. Het aantal geslaagden is elk jaar onveranderd honderd procent.

PARTISIPASHON

A fayesé
Señora Brígida Maduro Macares
Akto di entiero lo wòrdu anunsiá despues.

HET WEER

WEERSVERWACHTING geldig tot morgenmiddag 12:00 uur:
Overwegend half bewolkt met voornamelijk in de nacht en ochtend een plaatselijke bui. Matige tot vrij krachtige, af en toe krachtige oostelijke wind (tussen tien en 28 knopen).

WEEROVERZICHT:
Ook in de komende 24 uur zal vrij vochtige en onstabiele lucht worden aangevoerd. Als gevolg hiervan zullen wederom boven de Benedenwindse eilanden enkele plaatselijke buien tot ontwikkeling komen.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 08.00 L.T.		Afgelopen 24 uur		
Station	Het weer	Max	Min	Neerslag mm
Aruba	half bewolkt	31	25	0.1
Bonaire	zwaar bewolkt	-.-	-.-	0.0
Curaçao	zwr bwlkt na rgnbui	32	26	1.1
St Eustatius	half bewolkt	31	25	0.1
St Maarten	licht bewolkt	30	26	0.9
Amsterdam	regenbui	18	10	3.0
Barranquilla	half bewolkt	34	26	0.0
Bogotá	neerslag op afstand	19	9	sp
Boston	geheel bewolkt	23	14	1.3
Caracas	zwaar bewolkt	29	21	0.0
Chicago	licht bewolkt	27	18	2.5
Detroit	nevel	26	19	1.3
Kingston	zwaar bewolkt	34	26	0.0
Medellín	geheel bewolkt	23	14	0.7
Miami	half bewolkt	31	26	7.4
New York	zwr bwlkt na onweer	26	17	5.6
Paramaribo	licht bewolkt	32	23	2.0
Philadelphia	nevel	27	18	8.1
Port-au-Prince	licht bewolkt	-.-	-.-	-.-
Port of spain	neerslag op afstand	31	24	16.3
San Juan	half bewolkt	31	25	3.3
Sto Domingo	half bewolkt	31	24	14.1

BESTEDINGSOVERLEG OP BONAIRE

Groot aantal projecten maar geen beslissingen

KRALENDIJK — Voor het halfjaarlijkse bestedingsoverleg waren er volgens de gedeputeerde van Financiën een zeer groot aantal projecten dat ter tafel kwam. De afwezigheid van de minister voor Antilliaanse en Arubaanse Zaken, Hirsch Ballin, die vervangen werd door KABNA directeur Frits Palm was er de reden van dat er geen enkele definitieve goedkeuring aan de voorgestelde projecten werd gegeven.

Een van de teleurstellingen was bij dit overleg wel, dat er geen follow-up kon worden gegeven aan het investeringsplan dat eind 1987 begin 1988 aan de Nederlandse regering werd aangeboden. Gedeputeerde Ellis verklaarde dat desgevraagd vanwege het feit dat kort daarna een wijziging kwam in het BC. (De UPB/POB coalitie werd vervangen door de PDB/POB coalitie kwam.) Hoewel dit plan dus niet werd uitgekristalliseerd, zijn er toch enige wijzigingen gekomen in de bestemming en de prioriteit hetgeen eveneens een ernstige stagnatie in de uitvoering veroorzaakt.

Momenteel echter heeft de UPB het heft weer stevig in handen en inmiddels werden een aantal plannen besproken en goedgekeurd. Daar vielen onder de eerste fase van de zeepromenade waarvoor de aanbesteding al gepubliceerd is; de tweede fase van dit project zal de aanbesteding zijn. De infrastructuur in het centrum van Kralendijk is in een eindfase en de laatste aanbesteding zal spoedig plaatsvinden. Dat geldt trouwens ook voor de renovatie en het herstel van de landingsbaan en de uitbreiding van het platform van de Flamingo Luchthaven.

Zoals bekend, is de tweede fase van de havenverbetering al geruime tijd in uitvoering. Het project van de honderd volkswoningen is momenteel naar Nederland gestuurd voor de financiële goedkeuring en volgens Ellis zal het project in september van dit jaar starten.

Tenslotte verwijst gedeputeerde Rudi Ellis naar de (veelbesproken) weg van Kralendijk naar Rincon via Colombia en Karpata. Hij verwacht dat gezien de belangrijkheid van deze weg voor RNWO, Bopec en de bewoners van Rincon er geen twijfel aan bestaat dat de Nederlandse regering een volledige financiële steun zal geven voor de realisatie.

» stockmarket « NEWS

AMSTERDAM JUNE 8, 1990

ABN	36,60	KON.NED.PAP.	46,10
AEGON	126,50	NAT.NEDERL.	73,30
AKZO	123,20	PHILIPS GLOEIL.	34,20
AMRO BANK	72,80	ROBECO	100,70
BOLS LUCAS	179,50	RODAMCO	80,70
GIST BROCADES	35,10	ROLINCO	101,40
HAGEMEYER	114,00	RORENTO	59,20
HEINEKEN NV	125,50	ROYAL DUTCH	142,90
KLM	35,60	UNILEVER	156,40

NEW YORK STOCK EXCHANGE JUNE 8, 1990

ABBOTT LABS.	37 3/8	- 3/4	HOMESTAKE MNG.	16 7/8	+ 1/8
ALCAN	22 3/4	UNCH	IBM	118 3/4	- 1 7/8
AMER.BRANDS	64 7/8	+ 1/8	ITT	57	- 7/8
AMERICAN EXP.	30 3/4	- 3/4	JOHNSON & J.	63	- 1/4
APACHE	14 3/4	- 1/4	KELLOGG	71	- 1/2
AM.TEL.& TEL.	42	- 7/8	MERCK & CO	80	- 1 1/2
AMOCO	50 5/8	- 5/8	MINNESOTA MNG.	82 7/8	- 1 1/8
ANHEUSER B.	42 3/8	- 5/8	MOBIL CORP.	61 3/8	- 3/8
BECTON DICK	69 1/4	- 5/8	MONSANTO	52	- 3/4
BORDEN	33 3/4	- 5/8	NCR CORP.	68 1/8	- 1/8
CAMPBELL S.	59 1/4	+ 3/4	NORF.SOUTH	43	+ 1/8
CHRYSLER	15 3/4	- 3/8	NORTHROP CORP.	17 5/8	- 1/4
CITICORP	24	- 1/8	PARAMOUNT COM.	46 3/4	- 3/4
COCACOLA	44 1/4	- 1/2	PLACER D.M.	14 1/4	- 1/8
DIGITAL EQ.	88 1/2	- 7/8	PFIZER	64	- 1/8
DUPONT	39 1/8	- 1/4	PHELPS DODGE	59 3/8	- 3/8
EAST.KODAK	41 3/4	- 3/4	PHILIP MORIS	44 1/4	- 5/8
EXXON	47	- 5/8	POLAROID	41 7/8	+ 1/8
FORD	45 7/8	- 1/2	QUAKER	52 3/4	+ 1/8
GENL.ELECTR.	68 1/2	- 3/4	RALSTON P.	91 1/2	- 1/2
GENL.MOTORS	48 1/2	- 7/8	SARA LEE	29 5/8	+ 1/4
GILETTE	56 1/8	+ 1/4	SHELL TRP.TR.	46 3/8	UNCH
HEINZ	33	- 1 1/4	UPJOHN	41 1/2	+ 1/4
HILTON	54 1/2	- 1 1/4	UNOCAL	29	- 1/4

DOW JONES	
INDUSTRIALS	2862.38 - 34.95
TRANSPORTATION	1201.28 - 7.30

CLOSING MARKET COMMENT JUNE 8, 1990:
NEW YORK STOCKS FELL 34 POINTS. DECLINES LED ADVANCES 2 TO 1 ON VOLUME OF 145 MILLION SHARES. DOLLAR HIGHER AT 1.694 DM AND 153.45 YEN. GOLD UP 70 CENTS FROM YESTERDAY'S AFTERNOON FIX. W. GERMAN APRIL RETAIL SALES UP 4.7%.

MADURO & CURIEL'S BANK N.V.
INVESTMENT DEPARTMENT
For further information call
Tel. 612511/612991/612294

LAATSTE KANS

TE KOOP

CITROEN BX

(2½ jaar)

NAfl. 12.000,—

Tel. 290824

Te koop gevraagd

Een woonhuis

met minimum twee slaapkamers in een goede buurt.

Tez.: 85790

Zondag 10 juni vanaf 12.00 uur at te halen

INDONESISCHE RIJSTTAFEL

Met Sajor Kerri, sambel goreng telor, kip, Atjar, Tjampoer, Saté, frikadel, vlees, sambel goreng kering, pisang goreng, kroepoek, sambel badjak NAF. 10,00

Ook hebben wij: Bami

Fam. Kerger, Canadaweg 9 telf. 83459

Slamet makan

De lekkerste

ROTIE'S,

pom, pastei, bamie, nassie, Chinese kip, geroosterde kip, varken moksie alesie, moksie moksie, bruine bonen.

kunt U krijgen elke zondag tussen 12 en 4 uur te

Koraal Partir Kav. 87

Tel.: 674103

---

schildersbedrijf

Perfect

De huisschilder van Huis uit Gedipl. Mr. Schilder

Tel. 601766

TE KOOP AANGEBODEN

VISSERSBOOT AQUARIUS

Lengte: 12.35 x 3.00 x 1.90 m.
Suzuki: 75 H.P.
Freezer: 4 Ton.
2 buitenboordmotoren merk Suzuki.
Brandstof: benzine
gemaakt van mahok, 2 jaar oud.
Te bezichtigen:

Pier Marie Pompoen

Verdere informatie; Tel.: 615908

van 5 - 7 p.m.

GLOBE · CAR · RENTAL

TE HUUR AUTO'S

Tegen zeer redelijke prijzen.

Tel.: 78357

FOR SALE

VOLVO 240 GL 1988

Please call:

Holiday Beach Hotel

Tel.: 625400

Room 106A

or 108A

TE KOOP AANGEBODEN

Pas afgebouwd

WOONHUIS te Jongbloed

Bestaande uit:
— 4 slaapkamers + 2 badkamers
— groot washok/bergruimte
— voor- en achterporch.
Op 1280 m² eigendomsgrond.

Inlichtingen: Tel. 79535 na 7 uur 's avonds.

TE KOOP

JEEP

Grand Wagoneer '86

6 cylinders, 4 wheel drive, automatic, power windows, steering, brakes, locks, etc.

Vraagprijs: Fls. 19.500,-.

Tel.: 370121

VREUGDENHIL MARIE PAMPOEN

Uit onze brood- en banketbakkerij:

Iedere dag **verse harde bolletjes, Franse stokbroden, lekker en gezond, meergranenbrood, etc. etc.**

In het week-einde

Muslin brood.

LAUS DEO ET MARIAE

Gemengd Koor GROOT KWARTIER

tel: 74614 - 623755

Concert ten bate van

"Sentro di Evangelisashon Juan Pablo II"

van de parochie Groot Kwartier

"Laus Deo et Mariae" (Gemengd koor van Groot Kwartier)
"Unity Singers" (Voorheen Juveniles di Groot Kwartier)

Datum	:	Vrijdag 15 juni 1990
Plaats	:	Kerk van Groot Kwartier
Tijd	:	20:30 (half negen)
Entree	:	Fl. 10.-

Kaarten verkrijgbaar bij: **Boekhandel Eddine, Salas, Mensing Caminada, Mensing Punda en bij de koorleden en aan de pastorie van Groot Kwartier.**

Stroomonderbreking

Veel werkzaamheden kunnen wij voor U uitvoeren zonder U te storen, doch ditmaal moeten wij de stroomvoorziening onderbreken op:

Dinsdag 12 juni 1990
van 9 uur t/m 2 uur
Gosieweg ter hoogte van Gosie Hardware en Drukkerij Gosieweg.

TENNIS ZOMER KAMP

BOLLETTIERI - SALAS TENNIS ACADEMY

zal een **tenniskamp** organiseren voor **kinderen** en **volwassenen** in de **maand juli** en **augustus**.
Voor meer informatie:

SALAS SPORT SHOP

Mahaaiweg 32

Tel.: 370282

UITNODIGING

tot het bijwonen van het afscheidscollege van ir. Theo Algra:

Titel	:	Tele-edukatie
Datum	:	12 juni 1990
Tijd	:	20.00 uur
Plaats	:	Aula AUNA

De heer Algra zal in dit college ingaan op het werk, dat hij in het kader van zijn promotie-onderzoek in de afgelopen twee jaren heeft verricht aan de afdeling Elektrotechniek.
De heer Algra vertrekt op 18 juni na een dienstverband van 6 jaren terug naar Nederland.
U wordt tevens uitgenodigd om na het college een afscheidstoast uit te brengen op onze collega.

Ir Robert M. Libier,
Dekaan Faculteit der
Technische Wetenschappen

UNIVERSITEIT VAN DE NEDERLANDSE ANTILLEN

WINDBROOK CORPORATION N.V.

NOTICE OF THE

ANNUAL GENERAL MEETING OF SHAREHOLDERS OF THE COMPANY

Notice is hereby given that the Annual General Meeting of the Shareholders of the Company will be held at the registered office of the Company, Polarisweg 35, Curaçao, Netherland Antilles at 10:00 a.m. on Friday 29th. June, 1990.

The agenda is available for inspection by the Shareholders of the Company at the registered office of the Company.

The holders of bearer shares must lodge these shares (or provide receipts of deposit therefor from a bank) at the registered office of the Company on or before the date of the Annual General Meeting.

Curaçao, 1990.

WAARSCHUWING

De Commandant van de marinebasis Parera maakt bekend dat er schietoefeningen worden gehouden.
Op de schietbaan WACAO:

DINSDAG	**12 JUNI 1990**	**van 07.00 tot 24.00**
WOENSDAG	**13 JUNI 1990**	**van 07.00 tot 24.00**
DONDERDAG	**14 JUNI 1990**	**van 07.00 tot 24.00**
VRIJDAG	**15 JUNI 1990**	**van 07.00 tot 12.00**

Onveilig gebied ± 4000 meter uit de kust.
Op 14 en 15 JUNI maximum verheffing ± 5000 ft.

Heeft U onze

GEVULDE KAAS

al geproefd mmmm en heerlijke

CRIOYO GERECHTEN

Hollandse pannekoeken met **aardbeien, kaas, spek** zoals U het wenst. Het is echt geen gok, gezelligheid vindt U op Jankock.

Live Music: Mariachi Solis.

* Voor rondleidingen bellen: Tel.: 648087.

---

baffo & bretella

RESTAURANT

Special this WEEKEND!!!
"MONDIALE ITALIA '90"

Home made Pasta:
ITALIAN FLAG COLOURS
3 Different Kind of Pasta
+ 1 Glass of Wine
For only: **Fls. 20.00 + 10% service**

Curacao Seaquarium - Free Entrance

CURACAO CARIBBEAN HOTEL CASINO

Curacao Caribbean Hotel & Casino is looking for:

PARTTIMERS
to work as Guest Relation Clerk

Requirements:
— Young and energetic
— Self reliant
— Pleasant personality and service oriented
— Able to work flexible hours
— Good knowledge of English, Spanish, Dutch and Papiamento

Responsibilities: Implements in- and outdoor activities like bingo, volleyball, etc. with guests.

Applicants please call the Personnel Department tel. 625000 ext. 6042 during office hours for an appointment.

PORCH SALE:

Etgerei, glaswerk, koelkast Frigidaire 2 deurs no-frost f. 1.100,-, kleuren t.v. f. 250,-.

Marinierswег 13 - Tel.: 73371
Zaterdag - zondag 11.00 - 16.00

Openbare Aanbesteding

Het Bestuurscollege van het Eilandgebied Curaçao maakt bekend de aanbesteding van het projekt:

Bestek D.O.W. no. 90-13

Het uitbreiden, verbouwen en renoveren van diverse gebouwen van Dienst Openbare Werken.
Perceel 1: Uitbreiding huisvesting Topografie.
Perceel 2: Interne verbouwing afdeling Bouwkunde.
Perceel 3: Het vervangen van twee daken van de opslagplaatsen kruithuis te Seroe Loraweg.

NLICHTINGEN:
Inlichtingen zullen worden verstrekt ten kantore van de Dienst van Openbare Werken Curaçao op woensdag 20 juni 1990 om 10.00 a.m.

NOTA VAN INLICHTINGEN:
De nota's van Inlichtingen en Wijzigingen liggen vanaf 27 juni 1990 ter inzage op het kantoor van de Dienst Openbare Werken Curaçao.
Aan de kopers van een bestek zal de daarop betrekking hebbende nota worden toegezonden.

INSCHRIJVING EN AANBESTEDING:
De inschrijving dient, in een gesloten enveloppe waarop duidelijk het bestek nummer is vermeld, te worden gedeponeerd in een daarvoor bestemde en als zodanig aangeduide bus op het Bestuurskantoor, Concordiastraat 24, Willemstad, tot uiterlijk op woensdag 4 juli 1990 om 10.00 uur a.m. wanneer de opening der inschrijving zal plaats vinden.

BESTEKKEN:
De bestekken en de daarbij behorende bescheiden zijn vanaf 11 juni 1990 bij de Dienst Openbare Werken Curaçao te verkrijgen na betaling van Nafl. 150,— per bestek.

Namens het Bestuurscollege voornoemd,
Het Hoofd van Dienst Openbare Werken
Ing. H.C. SIMMONS

ANINSCO n.v.

ANTILLEAN INSTALLATION COMPANY N.V.

F.D. Rooseveltweg 307

There is no physical network we cannot install.
Call us and get acquainted with our service
Tel.: 80941 Page-boy 027-271 Fax:

GEVESTIGD:

Dra. M. Andrea
Dra. S. Ritveld
Mevr. Ch. Sumter

Spreekuur
maandag - vrijdag
9.00 - 12.00
2.00 - 6.00

Suffisantweg 48A, tel. 290517

HET geschenk voor vaderdag

RUM SAN PABLO

BOHR

BASISOPLEIDING HOTEL- EN RESTAURANTPERSONEEL

TOELATINGSEISEN:
* LHNO diploma
* LTS-A diploma
* ETAO diploma
* MAVO diploma
* HAVO 3de leerjaar
* Gelijkwaardig diploma

DUUR:
In principe 1 jaar.
Een stage-periode in een van de lokale hotels vormt een verplicht onderdeel van de cursus.
Tot de aanname procedure behoren tevens een persoonlijk gesprek en medische keuring.

AANMELDINGSDATA EN TIJD:
Maandag: 11 juni: 8.00 - 15.00 uur.
Dinsdag : 12 juni: 8.00 - 12.00 uur.

PLAATS:
MARIS STELLA H.H.S. - Montagne Rey 4
Voor inlichtingen kunt U dagelijks terecht tussen 8.00 - 12.00 uur 's morgens op tel. 672239.

KOSTUUM **kona** NAAIEN

OPLEIDING KOSTUUMNAAIEN

TOELATINGSEISEN:
* LHNO diploma
* ETAO diploma
* MAVO diploma
* HAVO 3de leerjaar
* Gelijkwaardig diploma

DUUR
Twee jaar
Een stage-periode bij een naaister en mogelijk in een fabriek vormen verplicht onderdeel van de cursus.

AANMELDINGSDATA EN TIJD
Maandag: 11 juni: 8.00 - 15.00 uur.
Dinsdag : 12 juni: 8.00 - 12.00 uur.

PLAATS
MARIS STELLA H.H.S. - Montagne Rey 4.
Voor inlichtingen kunt U dagelijks terecht tussen 8.00 - 12.00 uur op tel. 672239.

Aansluitingsmogelijkheid M.D.G.O.
Mode en Kleding in Nederland.

Pierson, Heldring & Pierson (Curaçao) N.V.

onderdeel van het wereldwijde netwerk van Pierson, Heldring & Pierson N.V., Amsterdam, is een internationaal georiënteerde merchant bank die, zowel on- als offshore, alle bankdiensten levert w.o. vermogensbeheer, valuta-advies, documentaire credieten en internationaal betalingsverkeer.

In verband met de aanhoudende groei van de werkzaamheden van Pierson Trust (Curaçao) N.V. zoeken wij voor de sectie Mutual Funds een:

"Ervaren Secretaresse"

Haar werkzaamheden bestaan uit het assisteren van het afdelingshoofd bij het uitvoeren van zijn taken.

Functie-eisen:
— Onze gedachten gaan uit naar een vlotte dynamische kracht
— H.A.V.O. - V.W.O. diploma of M.A.O.-secretaresse diploma of diploma Secretaresse Schoevers, directie-secretaresse of gelijkwaardig
— praktijkdiploma Engelse bedrijfscorrespondentie van de Nederlandse Associatie
— kennis van Personal Computers (v.w.b. Wordprocessing, Spreadsheet)
— representatief optreden
— bereidheid om in voorkomende gevallen over te werken

Belangstellenden worden verzocht hun sollicitatie schriftelijk te richten aan:

Pierson, Heldring & Pierson (Curaçao) N.V.
J.B. Gorsiraweg nr 6, Curaçao
T.A.V. Afdeling Personeelszaken

NAPA
AMIGOE
Weekend Bijlage
ZATERDAG 9 JUNI 1990 PAGINA 1

Terry Mc Coy: "de andere" directeur van Maduro's Bank:

"Het was even wennen, maar nu heb ik het best naar mijn zin"

= door Norbert Hendrikse =

TERRY McCoy is 'de andere' directeur van de Maduro & Curiels Bank n.v. Samen met Lionel Capriles staat hij aan het hoofd van 'Bo banko amigu i di konfiansa' als vertegenwoordiger van The Bank of Nova Scotia, een van de grootste aandeelhouders van de bank. Hij is nu goed een jaar op het eiland, als opvolger van Alan Blake. In Washington DC geboren uit Canadese ouders, maar opgegroeid in Canada en Europa waar vader McCoy diende als officier in het leger. Na de 'high school' ging hij naar de Canadese Military College, te vergelijken met de officiersopleiding van West Point, waar hij in 1986 afstudeerde. Daarna volgden vijf jaar in het leger, als luitenant en kapitein.

Toen had hij genoeg van het uniform. Besloot de 'business' in te gaan en haalde zijn Masters of Business Administration (MBA) aan wat beschouwd wordt als de beste Canadese school op dit gebied: de University of Western Ontario, om daarna zijn carrière bij The Bank of Nova Scotia te beginnen.

McCoy vertoont duidelijk trekken van zijn militaire opleiding, al meldt hij zich tien minuten later dan afgesproken, met de verontschuldiging 'wij zijn hier op Curaçao'. Onberispelijk gekleed en meteen het uitgetrokken jasje weer aanschietend als de fotograaf zich aandient voor het plaatje bij de tekst. Voorzichtig formulerend en met nadruk verklarend dat wat hij te zeggen heeft een zuiver persoonlijke mening is en niet die van de bank.

Heel wat formeler dan wij gewend zijn van zijn collega 'Layo' die er alles uitflapt wanneer hij, gevraagd of ongevraagd, zijn mening geeft over allerlei toestanden op het eiland.

EILANDEN

Afgelopen weekend was Terry McCoy precies vijftien jaar in dienst van The Bank of Nova Scotia. Eerst als intern accountant in het Caribisch gebied, waarbij hij diverse eilanden moest bezoeken waar de bank zaken doet, zoals Trinidad, Jamaica, Barbados, Grenada. Het waren maar korte dienstreizen van hooguit twee of drie weken, maar toch voldoende om een idee te krijgen hoe er op verschillende plaatsen gebankierd werd.

'Een goede manier om het vak te leren, want je krijg te maken met een grote verscheidenheid aan situaties in relatief korte tijd'. Daarna volgde het Verre Oosten, een geheel andere wereld waar McCoy eerder — in 1973 — al was geweest in het Internationale vredesleger en waarvoor hij een grote belangstelling had overgehouden.

In de Filipijnen werd hij belast met de kredietbewaking om daarna naar Hongkong te vertrekken, het financiële mekka van het Verre Oosten dat — wat banken en financiële business betreft — slechts door Tokio wordt overtroffen. Zes en een half jaar bleef hij daar werkzaam, ook voornamelijk in de kredietverleningssector.

Daarna weer terug naar Manilla voor 2,5 jaar, belast met het opzetten van de kredietafdeling voor een nieuw regionaal kantoor. Het was in die periode dat de moeilijkheden rond president Ferdinand Marcos onstonden, Corazon Aquino tijdens de 'Peoples Power revolution' aan de macht kwam en de familie Marcos gedwongen naar Hawaii vertrok.

'Een woelige periode, maar de bank ondervond er weinig hinder van' zegt McCoy, al werd een jaar later besloten het regionele kantoor in Manilla te reorganiseren en te verplaatsen naar Hongkong. 'Maar dit paste meer in een wereldwijde reorganisatie en had niet direkt te maken met de revolutie', verzekert McCoy.

HONGKONG

Hongkong: een van de drukste wereldhavens met 125 buitenlandse banken en een bloeiende offshore sector. Er waren op een bepaald moment maar liefst vier verschillende effectenbeurzen, maar die werden later bijeengebracht tot een van de grootste en meest geautomatiseerde beurzen ter wereld.

Was er in die tijd al onrust over de naderende overname van Hongkong door Peking - China? McCoy: 'Onrust niet direct. Wel voorzichtigheid. Je moet niet vergeten dat grote Amerikaanse banken als Citibank zo'n kleine tweeduizend werknemers hebben in Hongkong. Zij zullen ongetwijfeld naar uitwijkmogelijkheden uitkijken mochten er later problemen komen. Maar ik geloof stellig dat — wat er ook gebeurt — Hongkong een van de grootste financiële centra van de wereld zal blijven. Het blijft een kwestie van afwachten'.

Na Azië kwam Curaçao, met een tussenperiode van anderhalf jaar in Canada, toen McCoy werd geplaatst in de kredietafdeling van het kantoor voor de Caribische regio. Dat betekende allerlei kredietvoorstellen minutieus bekijken alvorens de directie te adviseren over beslissingen omtrent toekenning daarvan.

Hoe is Curaçao vergeleken met de verschillende andere landen waar McCoy gewerkt heeft?

'Er zijn twee verschillende aspecten. Allereerst de plaats zelf en de omgeving waarin je komt te werken. En dan het verschil in werkwijze bij The Bank of Nova Scotia en de Maduro & Curiels Bank. Ik moest mij dus op twee manieren aanpassen en eerlijk gezegd viel dat niet altijd mee. Om te beginnen was ik gewend te wonen en werken in grote steden. Die zijn meestal heel onpersoonlijk maar hebben alle mogelijke gemakken waar je uiteraard voor moet betalen.

Je gaat deze gemakken ook als normaal beschouwen en als je dan op een klein eiland als Curaçao komt en je treft ze er niet aan dan kan het soms frustrerend zijn en vereist het aanpassing'.

Curaçao is weer op het juiste spoor

COMPENSATIE

'Uiteraard zijn er ook compenserende factoren. Het klimaat bijvoorbeeld. Maar hoe dan ook, je moet je heroriënteren. Iedereen kent hier elkaar, anders dan in een grote stad, waar je 's avonds rustig naar een restaurant kan gaan waar niemand weet wie je bent'.

Maar wat zijn dan voor hem de prettige kanten van Curaçao? 'Ik ben op verschillende manieren aangenaam verrast door wat ik hier aantrof. Het is een heel pittoresk eiland en het centrum van de stad is vergeleken met steden op andere Caribische eilanden ongetwijfeld een van de mooiste. Curaçao is ook een zeer gefortuneerd eiland, door de natuurlijke haven, het beschikken over een modern droogdok, een goed draaiende raffinaderij en een opkomend toerisme. Het eiland leunt niet op slechts één economische pijler zoals bij vele andere eilanden in de regio het geval is. Op die manier kunnen de klappen worden opgevangen wanneer het tijdelijk in een van die sectoren minder goed gaat'.

JUISTE SPOOR

Terry McCoy is er ook van overtuigd dat Curaçao momenteel economisch op het juiste spoor zit. 'Toen de Shell wegging en korte tijd later de Venezolanen wegbleven door de val van de Bolivar, zag het er beroerd uit. Maar het eiland is uit het dal en het negatieve denken uit die jaren is veranderd in optimisme dat zich vertaalt in investeringen in tal van nieuwe projecten. Je moet de taart echter niet opeten voor hij helemaal gaar is. Er zijn nog verschillende problemen om op te lossen. Het begrotingstekort bij het eilandsbestuur bijvoorbeeld en de terugval van de inkomsten in de offshore sector als gevolg van wetswijzigingen in de Verenigde Staten en Europa. Ik ben ervan overtuigd dat dit kan worden opgevangen door de nieuwe projecten, de opleving in de toeristensector en de opbloei van het Dok dat in 1989 een heel goed jaar heeft gehad en ook dit jaar goede vooruitzichten heeft'.

Hoe is het toerisme hier te vergelijken met dat op de andere eilanden? 'Er zijn voldoende mogelijkheden, maar je mist nog de agressiviteit die je elders in het Caribisch gebied kan waarnemen bij het aantrekken van toeristen, hoewel ook hierin verbetering valt te bespeuren. Nu is het juiste moment om een goed gebalanceerd plan voor de komende jaren te presenteren en dat ook uit te voeren.

Ik zou er aan willen toevoegen dat de mensen ook wat meer toeristen-geörienteerd moeten worden en zakelijker moeten gaan denken. Je ziet hier bijvoorbeeld de winkels 's middags tussen twaalf en twee dichtgaan, al wemelt het in de stad van toeristen. In Hongkong gaan de winkels om acht uur 's morgens open om pas om tien uur 's avonds weer te sluiten. Daar draait alles om geld.

Uiteraard heeft dit te maken met de lokale arbeidswetgeving en de vakbonden, maar je moet ook op dit gebied flexibiliteit tonen om vooruit te komen. En het gaat er tenslotte om de werknemers duidelijk te maken dat wat goed is voor de economie ook goed is voor hun zelf'.

LEVENSSTANDAARD

'En dan is er nog een ander probleem. Curaçao heeft een vrij hoge levensstandaard, ik zou zelfs willen zeggen een geïnflateerde levensstandaard. De mensen zijn daaraan gewend geraakt en de meesten begrijpen zelf niet waar die rijkdom vandaan komt, daarbij vergetend dat een groot deel ervan te danken is aan de Nederlandse ontwikkelingshulp en aan de inkomsten uit de offshore-industrie. Als deze dingen er niet meer zijn moet men het uitgaven-niveau aanpassen en dat is men hier niet gewend. En toch, je moet de tering naar de nering zetten. Als het er niet is, kan je het ook niet uitgeven. De politici moeten de kunst verstaan om de bevolking duidelijk te maken dat verschillende tijden een verschillende aanpak vereisen'.

'In Trinidad, waar men een 'olie-boom' heeft gekend in de jaren zeventig, is de overheid overgegaan tot het uitvoeren van tal van ambitieuze projecten. Toen de klad in de oliesector kwam werd verzuimd de nodige corrigerende maatregelen te nemen en nu bevindt het land zich in een diepe economische crisis, waarbij men de deviezenvoorraad moet aanspreken, alleen maar omdat men te lang heeft gewacht met het nemen van de nodige maatregelen. Zoiets moet men op Curaçao zien te voorkomen'.

De relatie tussen Maduro & Curiels Bank n.v. en The Bank of Nova Scotia bestaat al meer dan twintig jaar. Nova Scotia is de grootste aandeelhouder, maar de Curaçaose aandeelhouders vormen samen nog de meerderheid.

McCoy: 'Sindsdien zijn de bankaktiviteiten aanzienlijk uitgebreid, niet alleen op Curaçao maar ook op Aruba, St. Maarten en Bonaire. Bonaire is trouwens 'het snoepje van de week'. Iedereen praat erover en ik kom er zelf graag. Ik hoop dat ondanks alle economische ontwikkelingen het eiland zijn rustieke karakter zal behouden'.

Hoe is het huwelijk tussen Maduro en Nova Scotia tot stand gekomen, wie begon er met de vrijage? McCoy: 'Ik denk van beide kanten. Bij Maduro was men geïnteresseerd in een band met een grote internationale bank om toegang te verkrijgen tot de internationale markt, wat voordien door de kleine omvang moeilijk was. Bovendien kon men dan in geval van crises terugvallen op grotere reserves. Daarnaast bood de samenwerking nieuwe technische mogelijkheden op zowel managements- als personeelsniveau.

Voor bepaalde functies warvoor men lokaal geen krachten kon aantrekken, kon een beroep worden gedaan op mensen van de Bank of Novia Scotia voor korte of langere periode.

Wij zijn de laatste jaren ook erg aktief op het gebied van opleidingen, waarbij personeel vanuit Curaçao naar filialen van The Bank of Nova Scotia wordt uitgezonden voor het opdoen van ervaring. Uit de reacties welke wij hierop hebben gekregen blijkt dat dit trainingsprogram bijzonder nuttig is, zodat wij besloten hebben ermee door te gaan'.

KREDIETEN

Er wordt weleens gesteld dat sinds de Bank of Novia Scotia aandeelhouder is bij Maduro, het moeilijker is geworden om kredieten te verkrijgen.

McCoy: 'Dat is beslist niet zo. Om te beginnen hebben wij geen meerderheid, hoewel dat vaak wordt gedacht. De lokale aandeelhouders hebben samen meer dan vijftig procent van de aandelen.

Wanneer het gaat om hele grote bedragen moeten wij toestemming krijgen van de Raad van Bestuur en daarin zitten zowel vertegenwoordigers van de lokale aandeelhouders als van de Bank of Novia Scotia. Er wordt vier keer per jaar met de Raad van Bestuur vergaderd, waarbij telkens kredietvoorstellen boven een bepaald bedrag worden gepresenteerd.

Een van de belangrijkste aspecten bij het beslissen over een krediet is dat men voldoende informatie over de aanvrager heeft. En wie is in een betere positie om dit te beoordelen dan Lionel Capriles die al 35 jaar lang op Curaçao bankzaken doet? Dat het moeilijker zou zijn geworden om leningen af te sluiten kan ik niet beoordelen, want ik ben hier pas een jaar. Een ding weet ik wel en dat is dat het hier gemakkelijker gaat dan in Canada. Maduro & Curiels Bank is veel flexibeler dan wat lokale klanten in Canada gewend zijn.

Weliswaar zijn wij wat terughoudend, maar dat moet ook wil je grote risico's vermijden. Die banken die niet conservatief zijn in hun kredietverlening kunnen een jaar of drie goede zaken doen. Maar dan komen de moeilijkheden met slechte betalers zoals men in de Verenigde Staten heeft ondervonden met de 'Savings and Loans', waarbij de Amerikaanse regering heeft moeten bijspringen zodat ze aan de verplichtingen aan hun klanten konden voldoen.

Een veel besproken vraagstuk momenteel is dat van het witwassen van geld afkomstig van illegale aktiviteiten zoals b.v. de drugshandel. Heeft U enig inzicht in welke mate zich dit afspeelt in het Caribisch gebied en wellicht zelfs op onze eilanden? McCoy — lachend en zeer diplomatiek —: 'Dit speelt zich zeker af in de wereld en het Caribisch gebied maakt deel uit van deze wereld. Maar serieus, bij onze bank zijn wij ons hiervan zeer bewust en wij hebben bepaalde richtlijnen voor wie wij nieuwe buitenlandse rekeningen openen. Wij vragen referenties en willen weten wat voor soort aktiviteiten de aanvragers uitoefenen.

"Taart niet opeten voor hij helemaal gaar is"

Af en toe monitoren wij de transacties om na te gaan of deze inderdaad overeenkomen met wat men ons tevoren heeft meegedeeld. Wij nemen geen genoegen met referenties van enkel advocatenkantoren of accountantskantoren maar graven wat dieper om echt te weten wat onze cliënten voor zaken doen. Natuurlijk heb je nooit honderd procent zekerheid, maar wij nemen in ieder geval de nodige voorzorgsmaatregelen, omdat wij niet willen dat de reputatie van onze bank schade lijdt'.

Dan is er nog het belangrijke aspect van geheimhouding. Wat is de beleidslijn van uw bank op dit gebied? 'Wij geven niet zomaar informatie omtrent rekeningen van cliënten. Dat gebeurt alleen op instructie van de procureur-generaal in geval van criminele activiteiten, maar dat zijn uitzonderingen'.

Om op het persoonlijke vlak terug te komen, U bent hier als vrijgezel, wat doet U zoal in uw vrije tijd? 'Wel, in de eerste plaats uitkijken naar een leuke vrijgezellin. Ik heb veel belangstelling voor sport. Ik speel golf, squash, tennis. Ik ga veel zwemmen en scubaduiken en af en toe joggen, al hou ik niet zo van vroeg opstaan'.

Een gezond leven dus? 'Ik wil niet bepaald zeggen dat ik leef als een vrome monnik, maar ik probeer fit te blijven. Trouwens met squash spelen wij weleens wedstrijden tegen andere teams en laatst tegen de bemanning van een Amerikaans oorlogsschip die wij hebben verslagen. Zo houden wij de eer van Curaçao hoog en blijven wij gelijktijdig in conditie. Wie weet ben ik nog zo gelukkig dat ik een jongedame tegen het lijf loop die ook van sport houdt...'

LEKKER ETEN

Terry McCoy houdt bovendien van lekker eten en was toen hij hier kwam aangenaam verrast door de grote variëteit aan restaurants. Alleen het Oosters eten bevalt hem niet zo. 'Het Indonesisch eten is wel lekker, maar echt Chinees is er op het eiland niet en het zou goed zijn als er ook een Japans en Thais restaurant bij zou komen. Trouwens het is te hopen dat op een goede dag de Japanners ook Curaçao ontdekken zoals ze dat hebben gedaan met Hawaii en recentelijk met St. Maarten waar behoorlijk geïnvesteerd wordt'.

Tijdens zijn vakanties gaat McCoy zijn familie in Canada opzoeken of hij maakt uitstapjes naar de omliggende eilanden en zelfs naar het verre Hongkong waar hij veel vrienden heeft overgehouden.

Hoe is zijn papiamentu? 'Ik ken een paar woorden zoals *masha danki, poko poko* en *pasa bon*. Trouwens ik ken in veel talen een paar woorden, maar spreek naast Engels alleen redelijk Frans omdat ik een cursus heb gevolgd aan de universiteit en in Quebec heb gewerkt. Ik wil graag wat beter papiamentu leren. Het heeft mij enige tijd gekost om hier te wennen, maar ik heb het nu best naar mijn zin. Al moet ik er geregeld af, naar Miami of zo'.

'Wat mij hier vooral aanspreekt zijn de pogingen die gedaan worden om het toerisme op gang te brengen. De bouw van het Sonesta hotel en de renovatie van bestaande hotels vormen daarbij een belangrijke bijdrage. Er moet ook wat gedaan worden aan uitbreiding van de vliegtuigverbindingen en training van personeel in de toeristensector dan biedt het toerisme zeker gunstige perspectieven voor de toekomst'.

Het klinkt bemoedigend uit de mond van een bankier met internationale ervaring en die over genoeg vergelijkingsmateriaal beschikt uit zijn werkperiode in het Caribisch gebied om erover te kunnen oordelen.

IN DIT NUMMER van Napa :

NAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van één gulden.

EINDREDACTIE: Norbert Hendrikse
LAYOUT: Gicho

Overal heersen moedeloosheid en lethargie

SURINAME : gewoon een arm derde wereld land

'ARRON regeert, Bouta dicteert, Shankar parafeert, Nederland negeert en het volk krepeert'. Het is een wrang maar populair rijmpje dezer dagen in het mistroostige, half verkommerde Paramaribo, waar de restanten van het Surinaamse volk- nog geen vierhonderdduizend mensen- hun dagen slijten.
Overal heersen moedeloosheid en lethargie. Er wordt nauwelijks meer gewerkt. De hoop op een betere toekomst is verdwenen. In sneltreinvaart koerst Suriname af op een nieuwe en, naar het zich laat aanzien, definitieve status: die van een gewoon, arm Derde Wereld-land.

De eerste verschijnselen daarvan- de aanwezigheid van schrijnende tegenstellingen- zijn reeds zichtbaar. In Noord-Paramaribo, in wijken als Geyersvlijt en Blauwgrond, verrijst de ene na de andere supervilla, rondom van zware hekwerken voorzien en bewaakt door gewapende wachten met honden. Luxe woonpaleizen als resultaten van slim zakendoen, maar ook symbolen van corruptie, zwarte handel en ordinaire zakkenvullerij.

Aan de andere kant van de stad de tegenstelling: de verpaupering. Soms tien mensen in een kamer. Armoede. Werkloosheid. Een bloeiende zwarte markt. Razendsnel toenemende criminaliteit. Duizenden en duizenden vluchtelingen uit het binnenland. Geen sociale uitkeringen. Liefdadigheidsmaaltijden. Autowrakken langs de straat.

BEDELAARS

Er heerst ondervoeding, maar geen honger in Suriname. Echte honger, zoals in andere Derde Wereld-landen, zal niet snel voorkomen in een vruchtbaar land waar vrijwel iedereen een eigen kostgrondje heeft (een Surinaams volkstuintje) en waar alles wil groeien wat je er in de grond stopt.

Er is nog een andere, kunstmatige oorzaak dat Suriname nog niet is teruggezakt naar het niveau van bijvoorbeeld het doodarme buurland Guyana. De Nederlandse guldens die in Nederland wonende familieleden oversturen, zorgen voor een onnatuurlijk opgepepte economie. In Amsterdam zijn adressen waar je 100 Nederlandse guldens kunt inleveren, waar je familie op een ander adres in Paramaribo zwart 800 Surinaamse guldens kan gaan afhalen. Dat is daar een behoorlijk maandinkomen. Vijftien jaar geleden werd Suriname onafhankelijk. Het was toen, zonder enige twijfel, het rijkste land van Zuid Amerika en het had- met miljarden ontwikkelingshulp in het verschiet- ook de beste vooruitzichten. Dat alles is voorbij. Wie als reiziger Suriname regelmatig bezoekt bemerkt de laatste tijd een opmerkelijke omslag. Niemand vraagt meer waar de Nederlandse ontwikkelingshulp blijft.

Zo groot is het wantrouwen van de bevolking in de machthebbers geworden dat de Nederlandse bezoeker nu uitsluitend te horen krijgt: 'Hou dat geld alsjeblieft. Als jullie het hierheen sturen, komt het vast en zeker in hun zakken terecht'. En bij 'hun' wijzen ze naar het noorden naar Geyersvlijt, waar de handelaren, de vriendjes van de politici en militairen, wonen.

PLANNEN

Zelfs de eis van de Nederlandse Tweede Kamer om een deugdelijk Surinaams Meerjarenplan zal, zeggen tal van Surinamers, geen zoden aan de dijk zetten, omdat zulke plannen geen enkele garantie bieden. Glenn Girau, een kleine Hindoestaanse ondernemer in West-Suriname, geeft een voorbeeld. 'Hier zie je wat er met plannen gebeurt', zegt hij en wijst op een niet bestaande boulevard in Nickerie.

De boulevard: er was een mooi plan voor, er was EEG-geld voor beschikbaar, het startsein werd gegeven, het geld werd overgemaakt- en dat was tegelijkertijd het einde. Het geld verdween en de boulevard zal er niet komen. Of het nu om een boulevard gaat, of een school, een fabriek of een plantage: na het slaan van de eerste paal verdwijnt het geld en niemand die zich er over verbaast of opwindt. In de regeringsgebouwen en op de departementen heerst een ware apathie. Er is geen kader meer dat het goede voorbeeld kan geven. Er is een ontstellende bureaucratie. Om een telefoonboek te kopen moet je vijf rijen voor evenzoveel loketten afwerken. Wie geen vrienden op een ministerie heeft zal nooit de vergunning krijgen die zijn bedrijf nodig heeft om reserve-onderdelen te kunnen kopen. De vergaande verambtelijking en daarmee de vriendjespolitiek, zijn een gesel geworden voor elke goedwillende ondernemer.

Er zijn 50.000 ambtenaren, van wie nauwelijks de helft op het werk verschijnt. De meesten hebben er een baan bij en tellen dus dubbel als de cijfers aangeven dat er slechts 25.000 mensen in particulier bedrijfsleven werkzaam zijn.

'TOERISTEN'

De wens om naar Nederland te vertrekken is onverminderd groot, hoewel dat de Surinamers niet gemakkelijk wordt gemaakt, zoals de trieste rijen voor het Nederlands consulaat laten zien. Er zijn veertigduizend aanvragen voor een 'toeristenvisum' ingediend. Daarvan zullen er dit jaar tienduizend worden toegewezen. Slechts tien procent keert na afloop van het 'toeristisch bezoek' naar Suriname terug. De overigen lossen op in de illegale samenleving in Nederland.

En in Suriname gaat de economische strijd van de blijvers alleen nog om individuele- en groepsbelangen. Voor 'slands belang rest slechts onverschilligheid. Geen enkele aandacht kreeg de wanhoopskreet die de voorzitter van de Vereniging Surinaams Bedrijfsleven (een soort VBC) enkele weken geleden slaakte. Drs.André Brahim, een in Tilburg afgestudeerde econoom, riep: 'Waarom ziet niemand de tekenen aan de muur? Regering neem maatregelen of anders, geloof me, zullen anderen die maatregelen voor je nemen.'

Brahim sprak uit waar niemand in Suriname over durft te spreken: het aanstaande onvermijdelijke bankroet van het land. 'We komen in tijdnood, het einde van de bauxietproduktie in Para en in Moengo is nabij, er is een scherpe daling in de produktie van onze rijstvelden, de vissers zoeken hun heil elders, ons wagenaprk en onze machineriën zijn rijp voor sloop en schroothoop-en nog steeds neemt niemand beslissingen'.

BAUXIET

Zeventig procent van de Surinaamse export komt uit aluinaarde en bauxiet. Ooit was Suriname het belangrijkste aluminiumland ter wereld. Nu staat het op de vijfde plaats, voorbijgestreefd door Guinea, Australië, Jamaica en Venezuela. En over tien jaar zijn de bauxiet reserves in Para en Moengo uitgeput. In het Bakhuysgebergte ligt nog veel meer bauxiet en hoewel op dit moment een gecombineerde Billiton/ Suralco-expeditie daar onderzoekingen doet, is het zeer de vraag of die bedrijven daar hun miljarden zullen gaan investeren. De binnenlandse troebelen hebben de bauxietproduktie de afgelopen jaren al ernstig verstoord.

Om de Bakhuys-exploitatie ter hand te nemen, zou een nieuw stuwmeer en een nieuwe energiecentrale (het Kabalebo-project) noodzakelijk zijn en de opstandige Toecajana-indianen hebben al aangekondigd dat ze zich daar, gewapenderhand, tot het uiterste tegen zullen verzetten. Billiton (een volledige Shell-dochter) en Suralco (Amerikaans) hebben dan ook geen enkele toezegging gedaan dat ze na het jaar 2000 nog bauxiet zullen winnen in Suriname.

RIJST

Met de rijst is het al even droevig gesteld. In het verleden was de Surinaamse rijstproduktie zo overvloedig dat grote hoeveelheden naar Europa konden worden uitgevoerd. Die tijd is voorbij, ook al door de toenemende concurrentie vanuit de Verenigde Staten, Noord Italië en Zuid Frankrijk. Maar ook andere factoren ondergraven de Surinaamse positie. De wegen in het rijstdistrict Nickerie zijn slecht onderhouden en na een regenbui soms dagen onberijdbaar.

Bestrijdingsmiddelen zijn voor de rijstboeren niet meer te krijgen of te duur. Door het gebrek aan deviezen ontbreekt het aan reserveonderdelen voor de tractoren en andere landbouwmachines. Tal van machines staan stil. Een enkele ondernemende rijstboer laat nog wel eens een complete rijstcombine uit het buurland Guyana smokkelen. Verder bemoeilijken opstandige Toecajana-indianen de rijstproduktie door sabotage van het bevloeiingssysteem of door het wegjagen van de arbeiders. In en rond Nickerie wordt nu 40 procent geplant van vorig jaar. Over twee jaar zal Suriname rijst moeten invoeren om aan de eigen behoefte te kunnen voorzien, voorspellen de rijstboeren.

Er lijkt geen eind aan de problemen te komen. De houtbouw- ooit was hout een belangrijk exportartikel- is vrijwel tot stilstand gekomen, mede als gevolg van de acties van de indianen. De Toecajana's verwijten Bruynzeel (een genationaliseerde dus volledig Surinaamse onderneming) en buitenlandse houtbedrijven hun regenwouden te plunderen en zelf afgescheept te worden met hongerloontjes.

De bacoven- (bananen) en citrusplantages lijden een zieltogend bestaan, zijn vaak slecht onderhouden, soms al geheel door het oerwoud overwoekerd. Reeds in 1954 riep de creoolse voorman Jopie Pengel uit dat de creolen, ooit als slaven binnengebracht, wat hem betreft nooit naar de landbouw terug hoefden. De creolen hebben goed naar hem geluisterd: op de plantages zijn zij niet meer te vinden. Zij hebben hun heil gezocht in de kantoren en op de ministeries. (De Hindoestanen, in de vorige eeuw na de negers als contractarbeiders aangeworven, zijn trouwens evenmin nog op de plantage werkzaam: zij beheersen nu de handel.

GARNALEN

Buitenlandse vissers- Koreanen, Japanners, Argentijnen- halen met vloten tegelijk bij de Surinaamse mangrovekust de garnalenvangsten binnen waar eertijds de Surinaamse vissers wel bij voeren. Tot tien jaar terug wist Suriname de handelsbalans met Japan in evenwicht te houden door alle aankopen- auto's en electronica- te betalen met garnalen. Nu halen de Japanners de garnalen er zelf weg en weigeren zij Suriname exportkredieten en -verzekeringen.

In die algemene malaise duikt dan opnieuw het prestigieuze plan voor een eigen olieraffinaderij op. Suriname als OPEC-land, dat klinkt sommigen wonderschoon in de oren. Het gaat de Surinaamse Olie Maatschappij om een goedkope raffinaderij, zoals er meer in de ontwikkelingslanden draaien, meestal met verlies overigens. Zo'n eenvoudige raffinaderij heeft geen mogelijkheden tot kraken en produceert dan ook geen goed verkoopbare produkten. Het resultaat is een beetje benzine en diesel, en heel veel zware stookolie-spotgoedkoop op de wereldmarkt.

De sociaal-economische situatie in Suriname is uitzichtloos. Letterlijk. Het ontbreekt aan alles: politieke stabiliteit, vertrouwen, geld, motivatie, kader, inzet, werklust. Er is geen enkele aanwijzing dat het in de toekomst beter zal gaan. Integendeel, alles wijst er op dat het dal nog niet is bereikt. Er rijden nog auto's, al zijn de meeste minstens tien jaar oude wrakken. Als die ook tot stilstand zijn gekomen, zal Suriname zich definitief geschaard hebben in de rij van arme, misschien wel armste landen.

(Deze reportage van Rob Ruggenberg verscheen eerder in de Haagsche Courant).

De Suralco-bauxietfabriek in Moengo.

Rijen voor het Nederlandse consulaat in Paramaribo.

Nickerie: het geld werd overgemaakt, maar de boulevard zal er nooit komen.

Gunstige mogelijkheden in Oost Europa

Shell blikt tevreden op afgelopen 100 jaar

DEN HAAG.- De Koninklijke/Shell groep ziet zich bij het begin van de jaren negentig geplaatst tegenover een complex van beloften, kansrijke mogelijkheden en uitdagingen. Politiek gezien is er de belofte van democratie en meer vrijheid voor meer mensen. En er is de uitdaging aan de industrie om haar prestaties op het gebied van veiligheid en milieu te verbeteren. Centraal staan dit jaar bij dit alles twee gebieden, Oost-Europa en Zuid-Afrika. Dit zei president-directeur ir. L. Van Wachem tijdens de onlangs gehouden jaarvergadering.

Van Wachem is van mening dat zijn groep in een gunstige positie verkeert om de mogelijkheden in Oost-Europa goed te benutten, maar noemde korte-termijndenken uit den boze. Na veertig jaar centraal geleide economie zal het in Oost-Europa enige tijd duren voordat er sprake kan zijn van een op de markt gericht systeem. "Een essentieel maatschappelijk en wettelijk kader zoals wij dat elders kennen, moet van de grond af worden opgebouwd'. Er is geen marktprijsmechanisme voor goederen, diensten of arbeid. Er zijn geen wetten die het prive bezit van onroerend goed regelen, geen relevante belastingwetgeving, geen effectief commercieel banksysteemn en geen modern vennotschaps- en handelsrecht.

GEEN ONBEKENDE

Shell is echter geen onbekende in Oost-Europa. Het concern is al jaren actief met de verkoop van bunkerolie, smeermiddelen en chemische en andere produkten. Sinds 1966 zijn er Shell-tankstations in Hongarije. De Duitse Shell-dochter in Hamburg is nu verantwoordelijk voor de verdere ontwikkeling van de markt in de huidige DDR.

Verheugd was Van Wachem ook over de ontwikkelingen in zuidelijk Afrika. Met de eerste vrij gekozen regering van Namibië wordt gesproken over samenwerkingsprojecten. In Zuid-Afrika betekenen de recente besluiten van de regering, zoals de vrijlating van Nelson Mandela en het intrekken van het verbod op het ANC, de positiefste verandering in de vele jaren. "Hiervoor is door velen in het bedrijfsleven daar lang gepleit". Van

en aan de bespreking van de jaarstukken kon worden begonnen.

De Shell-top is optimistisch over de vooruitzichten op langere termijn. Het investeringsniveau blijft hoog om de toekomstige groei te waarborgen. voor 1990 wordt een verdere toeneneming voorzien van de investerings- en opsporingskosten tot 7,3 miljard pond sterling. Aanzienlijke investeringen staan voor de deur in de snel groeiende economieën van Zuid-Oost-Azië. Een van de belangrijkste doelstellingen blijft verbetering van het rendement op het geinvesteerde vermogen.

TEVREDEN

De Shell kijkt tevreden terug op de afgelopen eeuw. Van de kleine oliemaatschappij, waarvoor de tabaksplanter Eilko Jans Zijlker, een Groninger boerenzoon, in 1890 op Sumatra de basis legde, is de groep uitgegroeid tot een van de grootste particuliere ondernemingen in de wereld. Een tevreden Van Wachem tot de aandeelhouders: "In de jaren tachtig heeft U uw belegging zien groeien."

"Mensen allergisch geworden voor gedragsnormen"

= door Elisabeth Hollander =

ONDER INVLOED van de media: radio, televisie, film en computer is er een open, meer gedifferentieerde samenleving ontstaan: een media-samenleving. Reeds aangekondigd in de kunst, door stromingen als het kubisme en in een versnelling gebracht door de ontwikkelingen in de filmindustrie, ontstonden er steeds meer mogelijkheden om de wereld vanuit verschillende invalshoeken te bekijken, waardoor vaststaande kaders gerelativeerd werden en eeuwenoude waarheden op de helling gezet.

Allerlei nieuwe producten, ideeën en stromingen werven om de gunst van de mensen en de mens op zijn beurt wil alles ervaren en alles meemaken! De psycholoog Dr. Jan van Spaendonck is een van de weinige academici, die zich in zijn vrije tijd nog bezighoudt met vragen als: Hoe heeft de mediawereld het waarnemen van de mens veranderd? (Marshall McLuhan); Hoe kan het geloof een antwoord geven op dit nieuwe mensbeeld? (Pierre Babin); Welke nieuwe media-taal ontstaat er en wat is de invloed hiervan? (Edgar Morin e.a.); Hoe te evangeliseren met behulp van de media? (Kardinaal Roger Etchégaray).

Dr. van Spaendonck richt zich hierbij vooral op de ontwikkelingen binnen het Franse taalgebied, waar men, naar zijn mening het verst gevorderd is met het analyseren en formuleren van wat er op het ogenblik in de kerk en de samenleving gaande is.

DR. JAN VAN SPAENDONCK is geboren te Tilburg in 1934 en thans woonachtig in Deventer. Hij is psycholoog van beroep en direkteur van het Psychologisch Adviesbureau 'Midden Nederland'. Van Spaendonck promoveerde in 1977 in Leiden op het proefschrift 'Belle Epoque en anti-kunst', een cultuurpsychologische studie.

Hij werkt met schoolgaande jeugd (advisering schoolproblemen en studiekeuze) en volwassenen (werving, selectie, loopbaanadvisering en conflictbehandeling).

Zijn belangstellingsgebieden zijn: ontwikkelings- en cultuurpsychologie, kunstgeschiedenis en exegese en theologie.

Dr. Van Spaendonck heeft op Curacao een lezingencyclus verzorgd voor de Fesska en logeerde bij zijn vriend vanaf hun gezamenlijke studententijd in Nijmegen, dr. Robert Rojer.

Dr. Jan van Spaendonck: "Veertig jaar verwarring loopt af"

Lascaris stelt in zijn boek: 'De advokaat van de zondebok' (1987) dat de rol van de Joodse en Christelijke geschriften in de Westerse samenleving lijkt uitgespeeld. Nadat eerst de moderne wetenschappers het Christelijk geloof in de hen bekende vorm bestreden hebben, laten ze nu de gelovigen en de theologen aan hun lot over.

Zij verwachten niets van het wetenschappelijk geloofsgesprek, noch van het geloof zelf'. Vandaar de vraag waarom het geloof op het ogenblik wetenschapsmensen en intellectuelen moeilijk bereikt en welk geloofsgesprek er binnen de akademische gemeenschap mogelijk is?'

RANDVERSCHIJNSEL

In de grond is het gesprek over 'geloven' tussen wetenschappers vastgelopen, omdat het geloof voor veel mensen uitgehold is geraakt en in het wetenschappelijk leven geen grote rol meer speelt; een randverschijnsel is geworden. Het geloof heeft aan betekenis ingeboet. Het is eenvoudig zo weinig vitaal en boeiend voor intellectuelen, dat ze geen zin hebben om zich er mee bezig te houden. Er is een proces gaande van losmaking van het geloof, wat door een aantal maatschappelijke ontwikkelingen in een versnelling is geraakt.

Enerzijds de opkomst van de media-samenleving, waardoor een enorm aanbod van informatie ontstaat waar het geloof een beetje in verdrinkt;

Anderzijds de instorting of beter gezegd, de verdamping van de ideologieën. De gezamenlijke idealen zoals: socialisme, marxisme en communisme spreken bijna niemand meer aan en dat is een gebeuren dat zich snel voltrokken heeft, eigenlijk in een jaar of tien, ofschoon het al begonnen is in de vijftiger jaren, wat ondergronds, wat onduidelijk. Toen begon de jeugd de interesse voor ideologieën al te verminderen, maar daar is weer een opleving geweest in de jaren '70 met de studentenopstanden. Wat echt weer een collectief ideaal was. Daarmee bedoel ik een ideaal wat het kleine levensontwerp van een individu overstijgt, en dat het leven gezamenlijk een doel en een zin geeft. Maar daar is nu eigenlijk niets meer van over. Het is verdampt!

IDEOLOGIE

En nou is het punt eigenlijk, dat voor veel mensen het geloof ook zo'n ideologie is. En het moet gezegd worden dat we het daar met de kerk ook een beetje naar gemaakt hebben. De katechismus is eigenlijk een symbool van het geloof oude stijl, wat nu zijn inspiratie verloren heeft, door heel sterk het accent te leggen op de dogmatiek, wat we ook zien bij socialisme, communisme etc.

Een rationeel geheel van stellingen, wetten en morele voorschriften waar iedereen zich aan te houden heeft en waar geen individuele afwijkingen van geduld worden. Een denken wat op zich een grote kracht had en wat een flink slag mensen heeft voortgebracht. Dat geldt zowel voor het marxisme, en socialisme, als voor de kerk, maar het spreekt eenvoudig niemand meer aan. Dat is achter de rug!

De grote Franse denker Jean Dulumiau heeft in een inleiding echter sterk benadrukt, dat dit alleen betekent dat een bepaald sóórt Christendom aan het afsterven is, wat niet wil zeggen dat dit het einde van het geloof is. Marshall McLuhan een Canadese media-specialist stelde al in 1977 in zijn inaugurele rede voor het College de France, dat dit verouderde denken als het schild op een schildpad, op de mensen drukte. Dat belemmerde de mensen in hun bewegingsvrijheid, dat willen ze dus eigenlijk afwerpen. Daar heeft niemand schuld aan, de inspiratie is eruit en er moet iets nieuws komen.

ALLERGISCH

De mensen zijn allergisch geworden voor alles wat hun gedrag uitstippelt. Een goed beeld hiervan geeft de naam 'the Rolling Stones'! Een Engels spreekwoord zegt: 'A rolling Stone gathers no moss'. Een zwerfsteen, die rolt een beetje door het leven; daar blijft niets aan kleven en dat is het ideaal wat de mens nu ook min of meer heeft. Hij moet niets meer hebben van ideologieën of dogmatiek, en heeft in het algemeen een weerzin om zich te binden.

Zijn er nog lichtpunten voor het Christendom in deze ontwikkeling, ook wat betreft het wekken van een nieuwe belangstelling bij intellectuelen? 'Een andere Fransman, de Cultuurfilosoof Fulles Liporetsky, die heeft een leuk beeld gevonden voor wat nu de voorkeur van de mensen heeft. Doordat de ideologieën zijn weggevallen en de media ontzettend veel beelden en indrukken over ons uitgieten, is er een wijde ruimte ontstaan, een open en veelvormige samenleving waarin allerlei ideeën en stromingen, om onze gunst werven.

Dan krijg je de mens als een soort surfer, een zweefvlieger die over een wijde vlakte van mogelijkheden heen glijdt, die dan hier iets kiest, dan daar iets: zich maar half bindt, zich weer gemakkelijk van iets kan losmaken, de dingen alleen een relatieve betekenis geeft en blijft steken in een oppervlakkigheid waarbij nooit echte keuzes worden gemaakt die consequenties hebben. Dat is een belangrijk punt'.

FLEXIBEL

'De mensen houden nu van een leven waarin je een grote vrijheid hebt, om je eigen leven vorm te geven waar je flexibel bent, waar je je fantasie kunt gebruiken en ze zien het geloof als iets wat hun tegen houdt; wat je eigenlijk afremt.

Maar deze toestand van vrijheid schept voor het realiseren van het Christendom ook weer unieke kansen, op voorwaarde dat we de afbraak van het eenzijdige rationele denken, het dogmatische denken binnen zo'n ideologisch systeem niet alleen accepteren, maar dat we dat van harte aanvaarden als iets goeds. Daar moeten we zelfs aan meewerken om dat naar een eindpunt te voeren, om zo op het nulpunt opnieuw te beginnen'.

U ziet aan dat individualisme van dit ogenblik ook gunstige kanten? 'We moeten onder ogen zien dat het individualisme veel negatieve kanten heeft, met name het zich niet willen binden kan op de duur tot rampen leiden. Het gezamenlijk als gemeenschap geen idealen meer hebben betekent een grote zwakheid in de cultuur. Hoe we dit moeten terugvinden is nog een open vraag. In de allerlaatste jaren is in Frankrijk een denken in opkomst, waarin men de gunstige kanten gaat ontdekken van het individualisme: De aanzetten tot een hergeboorte van de cultuur.

Jacques Delors, dat is de voorzitter van de Europese commissie, d.w.z. de hoogste functionaris van de Europese gemeenschap, die heeft in oktober 1989 bij de jaarlijkse vergadering van het Franse episcopaat een inleiding gehouden over het ontstaan van een Europa zonder grenzen en welke gevolgen dat heeft voor de cultuur'.

WITTE MUUR

'En hij gebruikt dan het beeld, dat wij, oudere mensen, een grote witte muur moeten scheppen, waar de jeugdigen hun eigen verhalen op kunnen schrijven en dan zal er zeer veel creativiteit loskomen. Dus hij geeft eigenlijk aan, dat als de ideologieën, die benauwende kaders wegvallen, dan komt er een enorme verrijking van mogelijkheden voor het vrije experiment, voor fantasierijk explorerend denken en zo heeft God de mens oorspronkelijk ook geschapen; niet als een wezen dat binnen vaste paadjes loopt maar als een wezen dat vrij is om zijn gevoelens, fantasieën, zijn dromen en zijn verlangens vorm te geven'.

Tegelijk met het wegvallen van de grenzen moeten de geestelijke begrenzingen overwonnen worden? 'Een van zijn uitgangspunten bij zijn lezing was, dat de Europeanen en de mensen buiten Europa alleen maar denken aan het openleggen van nieuwe markten en het opheffen van grenzen, zodat er dynamiek ontstaat in het bedrijfsleven en de nijverheid, maar Delors stelt: nog belangrijker nog wezenlijker, en als dat niet lukt, dan loopt het allemaal op niets uit, is, dat Europa een nieuwe cultuur schept, gezamenlijk een grote inspanning gaat leveren om tot een nieuwe cultuur te komen'.

Hoe reageert de katholieke kerk op de instorting van de ideologieën en op het ontstaan van het media tijdperk? 'Eigenlijk is het ongelofelijk, maar een jaar of tien, voordat de ideologieën hun greep op de mensen begonnen te verliezen en een jaar of twintig voordat de instorting in de loop van de jaren tachtig hun beslag gekregen heeft, schreef Paus Paulus VI in 1971 'Communio et progressio'.

Toen al, voor de ontwikkelingen uit heeft Paus Paulus VI geschetst hoe de Christenen (en anderen) op een originele, frisse wijze op die nieuwe toestanden kunnen reageren en deze ook volledig kunnen aanvaarden. Met dit stuk heeft de kerk al een ommezwaai gemaakt en een nieuwe dynamiek ontwikkelt.

De kerk wil dit nieuwe denken geen strobreed in de weg leggen en ze erkent volledig het recht op onbelemmerde informatie en vrije meningsvorming van alle individuen groepen en volkeren. D.w.z. dat de kerk, de mediamens met zijn flexibiliteit als een nieuw menstype ontdekte en respecteert. Ze ziet heel helder, dat het er niet om gaat de media te beheersen, maar om een beweeglijk, spontaan vrij luisteren en spreken te ontwikkelen en daarmee het evangelie opnieuw te benaderen en te ontdekken'.

De kerk verloor wel een machtig instrument: de geleide meningsvorming. 'Zeker, ze wordt ook veel kwetsbaarder, maar dat wordt niet gezien als een nadeel. Er is een nieuwe ontwikkeling gaande in de wereld met nieuwe mogelijkheden, dan moeten we er ook van harte achterstaan dat de mensen spontaan en vrij kijken, luisteren, denken, een mening vormen en daarmee het evangelie benaderen.

Er ontstaat dan een denken, dat niet uitgaat van vaste denkkaders, maar dat het principiële recht onderschrijft om uit te gaan van je eigen vragen ook op het punt van de geschiedenis waar jij of jullie als volk op dit ogenblik staan. En een kind begint anders dan een volwassene, een intellectueel anders dan een winkelmeisje en een Nederlander anders dan een Antilliaan'.

Het gevolg is dan een pluriforme kerk! 'Ja, maar concreet heeft de kerk de grootste moeite om dit denken ook te realiseren en er zijn veel bisschoppen, priesters, maar ook leken die terug verlangen naar het uniforme denken en die daar heel moeilijk afscheid van kunnen nemen. Het moet niet te mooi worden voorgesteld, maar als principe is het door Paus Paulus VI officieel aanvaard en de ontwikkeling leidt onherroepelijk in die richting'.

Is er nu ook iets van dit nieuwe denken in de Bijbel terug te vinden? 'Jezus liet het in hoge mate aan de toehoorders over om de beelden die hij gebruikte zelf te overdenken en eigen conclusies te trekken. Hij vroeg ook naar de mening van de mensen. Hij gebruikte een open dialoog. Hij schrijft geen reactie voor; hij snoert niemand de mond door zelf antwoorden aan te reiken.

Zoals Marcel Légart een Franse filosoof opmerkt omtrent de parabel van de talenten. Hoe gemakkelijk was het voor de Heer geweest om precies te vertellen wat ze met dat geld moesten doen. Maar Hij wil dat ze creatief zijn, zelf initiatief nemen, doet een beroep op hun vrijheid. Deze vrijheid ziet Jezus in elk menselijk wezen. Ook in degene die maar 1 talent hebben!'

De mens is dan ook volledig vrij om het geloof te accepteren of ter discussie te stellen? 'Het geloof sluit zich niet meer op binnen een gesloten ruimte. En ook dat past helemaal in onze tijd. De grootste architectuur die de mens ooit geschapen heeft zijn onze auto- en luchtwegen en je ziet ook hoe de huidige paus daar bij zijn evangelisatie gebruik van maakt. Zijn voorkeur voor het preken in de open lucht past ook volledig in de media-samenleving, en vindt anderzijds ook aansluiting in de Bijbel: Jezus preekt op landwegen en langs het meer in de open lucht'.

De moderne wetenschappers verwerpen vaak het evangelie als onwetenschappelijk. 'Daar hebben ze gelijk in. Het zijn beelden, verhalen die opeens kompleet oprijzen met een emotionele kracht en die kunnen onmiddellijk bij iemand aanslaan. Dat is iets anders, dan een wetenschap die met een begrippenapparaat iets opbouwt'.

René Girard gaat er vanuit dat iedere wetenschap bestaat uit een serie teksten, waarbij de waarde van de tekst afhangt hoe vruchtbaar hij in deze is. Als de teksten van het Evangelie vruchtbaarder blijken te zijn dan die van Freud bijvoorbeeld dan kiest Girard voor het Evangelie. 'De vruchtbaarheid van het evangelie in de media-samenleving ligt in het beeldend karakter van het evangelie. Een beeldend verhaal vertelt heel weinig en dat geeft iemand de kans om zelf te denken, te reageren. Iets komt even in 't gezichtsveld en nodigt uit, stap even in deze situatie; leef mee! Het is alsof je in een bioscoop binnengaat. Het scherm licht op, je ziet wat beelden, je leeft even mee en je gaat weer naar buiten. Een lichte aanraking meer is het niet'.

ONTMOETING

'De evangelieverhalen zelf zijn vaak ook zo'n korte ontmoeting met Jezus. Die komt even een dorp binnen, verblijft daar een paar uur, praat even met een paar mensen, geneest iemand en gaat weer weg. Of dit woord vruchtbaar is, is echter een criterium voor elke mens niet alleen voor wetenschapsmensen.

Iedereen is in staat een bi-actionele ontdekking te doen. Iedereen bezit het vermogen om direct dieper in een verschijnsel te kijken, waardoor er voor die mens vensters open gaan, zonder dat een hand ze aanraakt; er gaat een wind waaien, en er komt meer ruimte om in te leven, te ademen, te denken en ook om wetenschap te beoefenen. Dan kan er ook ander intellectuelen ineens een beweging op gang komen van een grote interesse voor het geloof en de kerk. Dat hebben we met name op dit ogenblik in Rusland.

Tatiana Gorikleva, gevlucht in de 80-jaren vertelt hoe je in de jaren zestig in universitaire kringen in Rusland je een beetje belachelijk maakte als je gelovig was. Nu vindt men je dwaas als je niet gelooft en atheïst bent. Dan loop je eigenlijk een beetje op de ontwikkelingen achter. Zij geeft ook voorbeelden van hoe in Rusland er onder de jongeren een Christelijk reveil gaande is. Veertig jaar verwarring loopt af'.

Maar hoe moet je daar eigenlijk beginnen, op een nulpunt; houdt dat ook in dat er een andere manier komt van het geloof overdragen? 'Het is zeer gunstig om een tijdlang te zwijgen. We hebben een tijd gehad, waar er niet zoveel over het geloof te zeggen viel en er ontstaat een soort stilte. Je ziet dat ook in de eigentijdse kunst. Een groot wit vlak of een gekleurd vlak waar maar één streep overheen loopt.

'Wat kan ik beter doen dan niets?', vraagt Judith Herzberg zich af in een gedicht. Dus dat betekent, helemaal ophouden met te vertellen hoe het moet, zoals dat vroeger gebeurde. We moeten weer mensenvissers worden'.

Hoe werken tegenwoordig de mensenvissers, bijvoorbeeld in de katechese? 'Die gaan naar het midden van het water, wat Jezus hen ook vraagt, daar waar het water het diepst is (Luc.5). In het midden van het water onttrekt zich nu juist aan het oog wat er zich in de diepte afspeelt. Ik zou dit beeld willen doortrekken. In de zee van de samenleving daar zwemmen de mensen ook in scholen en het valt niet te voorspellen bij welke gezamenlijke gevoelens, dromen en opwellingen zij worden bewogen om in een bepaalde richting te gaan. En het als je een beetje kijk krijgt op wat er onder hen leeft, als ze aan de oppervlakte komen, dan zijn daaronder in het duister van het water al weer nieuwe ontwikkelingen gaande.

Dus die veranderende tijdgeest, de zwenking van massa's mensen, daar kunnen we alleen maar achteraf een verklaring voor zoeken. De mensenvissers nu, zijn alleen door de dunne houten rand van de boot gescheiden van de diepte. Ze kunnen alleen maar zo goed mogelijk kijken en luisteren. Helemaal oog en oor worden. Gevoel krijgen voor de hele sfeer van het media-tijdperk, die we natuurlijk elke dag inademen'.

BIJENKORF

'Pierre Babin stelt dat we leven in een gonzende bijenkorf en hij zegt dat houdt in, dat de vibraties, de trillingen die in de lucht zitten en door de mensen heen gaan, die moet je opvangen en dan pas vind je spontaan de goede woorden om de juiste kontacten te leggen. De media-specialist Mac Luhan drukt het als volgt uit: Het is nodig: 'to be right on' - 'to be with it' - 'to catch the right vibration' - 'to tune in'.

Uitdrukkingen, dat je af moet stemmen op de golflengte van de jeugd en van de geestelijke stromingen die op dat moment gaande zijn. En daarin kan de stem van Jezus iets unieks zijn, wat aanslaat! Dat geloof ik zeker'.

Er klonk voortdurend in uw lezingen door, dat U verwacht dat er een reveil op komst is en dat de periode van verwarring en afbrokkeling afloopt. 'Inderdaad denk ik dat de fase, die ongeveer 30 of 40 jaar geduurd heeft,

Vervolg op pag. 4

Gewijzigde opzet moet meer cursisten trekken

Bij Akademia di Arte zit men vol nieuwe plannen

= door Nel Casimiri =

DE MEDEWERKERS en directie van de Akademia di Arte in het gebouw van het St.Thomascollege aan de Roodeweg zijn druk bezig met het maken van plannen en het organiseren van allerlei vernieuwingen, die het studeren en werken aan de Akademia voor een grotere groep mensen van ons eiland aantrekkelijk moeten maken. De belangrijkste aspect hiervan is een nieuwe opzet van het lesprogramma dat aanvangt aan het begin van het nieuwe schooljaar in augustus a.s. Fifi Allee en Rudsel Martina vertellen over deze nieuwe opzet.

Rudsel Martina: 'De opleiding aan de Akademia di Arte, die normaal twee jaar duurt, wordt verdeeld over zes fasen van drie à vier maanden. Per jaar kan men drie fasen volgen. Iedere fase (trimester) wordt afgesloten met een certificaat. Aan het slot van de studie, als men zes certificaten heeft gehaald, ontvangt men een diploma. Deze nieuwe opzet maakt het mogelijk de studie voor een bepaalde tijd te onderbreken. Dat is soms nodig in verband met iemands werk, waarvoor hij b.v. ook 's avonds moet werken, of waarvoor hij of zij naar het buitenland moet.

EIGEN TEMPO

Het verzamelen van die zes certificaten kan nu over vier jaar uitgespreid worden. Iedereen kan werken in zijn eigen tempo.' Fifi Allee: 'Een ander belangrijk punt is dat de certificaten niet allemaal van dezelfde studierichting hoeven te zijn. Er zijn veel studenten die zich willen bekwamen in verschillende vaardigheden. Dat is nu mogelijk. Iemand die bijvoorbeeld de richting Vrij Schilderen en Tekenen volgt, kan daarnaast een certificaat halen bij Drama, of bij Beeldhouwen. Zodra iemand zes certificaten heeft gehaald, heeft hij recht op het diploma. Men kan inschrijven per cursus, per trimester.'

Allee legt verder uit: 'In het verleden is gebleken dat veel mensen die aan de Akademia studeren, overdag een job hebben. En als je dan ook nog een naaicursus volgt b.v. en je moet daarvoor examen doen, kun je in die tijd niet zo vaak meer naar de Akademia komen. Nu kun je zeggen dat je het tweede trimester b.v. overslaat en het derde kom je weer terug.

Zo'n beetje wat de Open Akademie in Nederland doet?

Rudsel Martina meent van niet maar Fifi Allee wel: 'in 's-Hertogenbosch werken ze ook zo, met cursuusen die een half jaar duren. Er is een kans dat met dit systeem veel meer mensen hier kunnen studeren. Vorig jaar bijvoorbeeld begonnen hier twee studenten met dezelfde opleiding 'Grafische Vormgeving'. Een van de twee werkte bij een drukkerij. Hij bezorgde de ander ook een baan daar. Maar toen moest het telefoonboek gedrukt worden. Dat gebeurt meestal 's avonds en ik heb ze niet meer terug gezien.'

Iedere student zal zich toch eerst de grondbeginselen van zijn studierichting eigen moeten maken. En daarna zit er in zo'n studie een opbouw. Vraagt dat niet veel meer lesuren en meer leraren voor de Akademia?

Fifi Allee: 'We hebben al drie nieuwe mensen aangetrokken. Kijk het wordt zo opgebouwd. Voor een bepaalde richting wordt op dinsdagavond fase 1 gegeven, op woensdag fase 2 en op donderdag fase 3.Het jaar daarna komt daar dan op dinsdag fase 4, op woensdag fase 5 en op donderdag fase 6 bij. Gelukkig hebben we ook mensen die in verschillende vakken lesgeven. Zo geeft Richmond al drie vakken, Martina twee en Garcia ook twee vakken.' Rudsel Martina: 'Welke lessen gegeven worden, hangt af van de inschrijvingen. En desnoods kunnen we ook op maandag gaan lesgeven. Naast de volledige studies kennen we natuurlijk ook de keuzecursussen. Dat zijn randcursussen, waarbij elke techniek apart centraal staat. Deze cursussen gelden ook voor een certificaat'.

'We krijgen hier aan de Akademia drie soorten studenten. Er zijn studenten die voor één studierichting komen. Dan zijn er studenten die verschillende blokken volgen. Die willen met verschillende technieken kennis maken. En tenslotte zijn er studenten voor het Open Atelier. Dit zijn mensen die al ervaring hebben. Soms vakmensen die het minder leuk vinden in hun eentje thuis te werken en liever hier met een groep bezig zijn. Het zijn soms ook studenten die 's avonds niet klaar zijn gekomen en de volgende ochtend door willen gaan of iets af willen maken. Het is heel vervelend als je een hele week moet wachten met doorwerken. Olieverf die een week droogt, is moeilijk te verwerken en ook boetseren geeft problemen als de klei te lang uitdroogt. De mensen van het Open Atelier hebben maar erg weinig begeleiding nodig, maar als ze erom vragen, worden ze door ons begeleid.'

Fifi Allee: 'Als je een cursus volgt, kan je dus ook in je vrije tijd hier komen . Wij zijn hier open 's morgens van 8 tot 12 uur. Bij het Open Atelier bepalen de mensen zelf wat ze schilderen. Wij helpen alleen met technische dingen.

Een cursist werkt aan een schilderij in de Akademia di Arte.

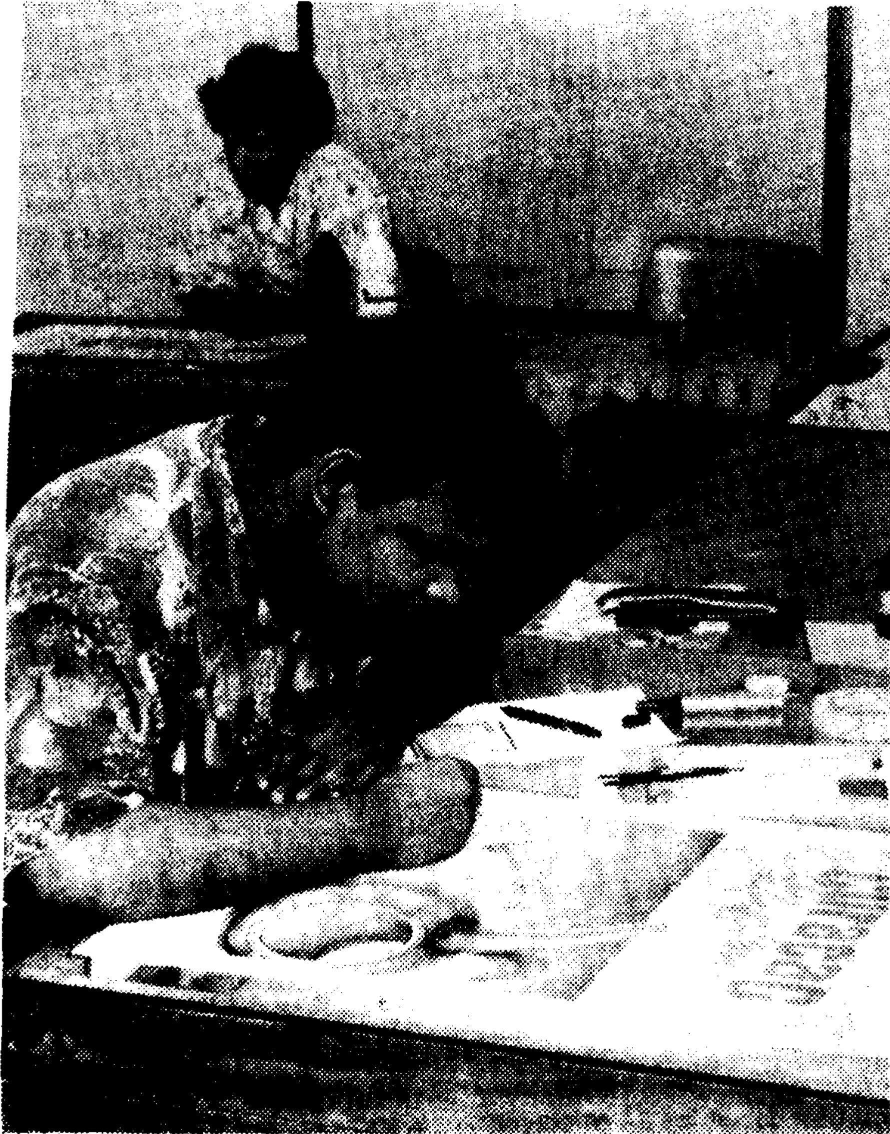
EXPOSITIES

Fifi Allee: 'Wij willen bereiken dat zoveel mogelijk mensen de kans krijgen mee te doen. En dat betekent ook de jeugd. Wij willen speciaal voor die jeugd meer publiciteit. Maar ook anderen moeten kennis kunnen maken met de Akademia en met het werk van de cursisten. Daarom gaan wij het volgend jaar open dagen organiseren, in februari na het carnaval. Er is dan tevens de mogelijkheid om in te schrijven voor cursussen. We hebben ook de expositieruimte nieuw ingericht. Er zal nu vaker en meer gericht geëxposeerd worden.'

Ee expositieruimte van de Akademia di Arte is de oude kapel van het St.Thomas college. Dat is een heel bijzondere expositieruimte, met glas-in-lood ramen, waardoor het gekleurde licht op het geëxposeerde werk valt en met wijwaterbakjes langs de pilaren, met een oude vloer en muren, die zo lang als klankbord voor stille gebeden gediend hebben, dat iets van die smeekbeden bleef afstralen naar mensen en kunstwerken.

Toen ik zei, dat ik het toch wel jammer vond, dat het speciale karakter nu verloren gaat, moesten zowel Rudsel Martina als Fifi Allee lachen. Ze dachten dat ik een grapje maakte....

Die muren van de kapel zijn nu met strakke witte platen bedekt, een neutrale achtergrond, waardoor ook modern en abstract werk goed tot zijn recht kan komen. Maar dan wel 's avonds, met kunstlicht. Want overdag straalt de zon nog in vele kleuren naar beneden.

Grafisch ontwerpen is een van de vakken die onderwezen worden aan de kunstakademie in Otrobanda.

Rudsel Martina: 'We zullen continu exposities houden. Die exposities vormen een onderdeel van de kunstbeschouwing. Ze zijn tevens bedoeld als leermiddel. Daarom is het belangrijk wat hier geëxposeerd wordt. We zijn bezig met een kunstbeleid waarbij heel precies omschreven wordt waaraan je moet voldoen om hier te kunnen exposeren. Dat zijn eisen als bijvoorbeeld: het werk moet goed ingelijst zijn, het moet een eenheid vormen, d.w.z. er moet vanuit een bepaald thema gewerkt worden, en het werk moet een goed beeld van de kunstenaar geven.

Wij willen graag ook amateurs hebben die hier komen exposeren, maar dan moeten we wel eerst het werk zien en kijken of het aan de vooprwaarden voldoet. We kunnen in zo'n geval ook helpen de expositie voor te bereiden. We hebben al een lijst klaar van alle kunstenaars van Curacao.'

Fifi Allee: 'We willen volgend jaar ook meer lezingen laten houden. Dit jaar heeft Gibi Basilio een lezing gehouden over het verband tussen cultuur en kunst. Dat was erg goed. Die lezingen willen we uitbreiden, ook naar kunst en commercie en dergelijke onderwerpen.'

BIBLIOTHEEK

Rudsel Martina: 'Een ander punt is de uitbreiding van onze bibliotheek. In Nederland wonen veel Antilliaanse kunstenaars die erg mooi werk maken. Daar horen we hier bijna nooit over. Laatst was Baroed op Curacao. Hij maakt schilderijen van suikerwerk en andere aparte materialen, b.v. lijm, cement, gips, latex, die hij vermengt met natuurlijke verfstoffen. Hij komt als eenling. Niemand kent hem.

Ook zijn er kunstenaars als Rudy martina, Anton Vrede, Carillo, in Nederland bekend, hier amper. En Ruby Eckmeyer is in Nederland adviseur bij musea bij de inrichting van exposities. Die komt hier nooit. Of Ady Martis die kunstgeschiedenis geeft aan de Universiteit van Utrecht. We moeten beter op de hoogte blijven van wat onze eigen mensen doen. Vorig jaar met de lessen kunstgeschiedenis bleek al dat we een tekort hadden aan relevant materiaal.

Dit jaar worden het lessen kunstbeschouwing. We gaan meer laten zien hoe je een kunstwerk moet beschouwen. De studenten moeten niet meer alleen denken in mooi of lelijk, het gaat om de opbouw, de keuze van kleuren, het waarom, e.d.'

Hoe gaat U die contacten met de Antilliaanse kunstenaars in Nederland aanpakken?

Rudsel Martina: 'We hebben ze allemaal gevraagd dia's te maken van hun eigen werk en een beschrijving erbij, zodat we dat materiaal kunnen gebruiken. Jammer genoeg hebben we nog niet veel reacties gehad, maar we hebben ook Jose Maria Capricorne die in Nederland woont en hij zal voor de Akademia de contacten leggen en onderhouden. Hij zal als contactpersoon optreden.'

NIEUWE PLANNEN

Fifi Allee en Rudsel Martina vertellen niet alleen over hun nieuwe plannen voor dit komende schooljaar, onder het praten maken ze voortdurend nieuwe plannen. Ze zijn er heel druk mee bezig. Fifi Allee moet zijn baan als directeur van de Akademia di Arte combineren met die van leraar aan het Radulphus College. Dat valt niet altijd mee. Rudsel Martina heeft een volledige baan aan de Akademia di Arte. Ze zijn vast van plan veel mensen naar de Akademia te trekken, veel mensen enthousiast te maken voor een van de vele creatieve richtingen die aan de Akademia di Arte mogelijk zijn.

Als vakprogramma's biedt de Akademia di Arte het komende jaar: Vrij tekenen en schilderen, reclametekenen, grafische technieken, boetseren, keramiek, fotografie, vormgeving in de fotografie, dramatische vorming, dansante vorming, keuzecursussen, n.l. aquarelleren, grafiek algemeen, etsen, zeefdruk en kunstbeschouwing.

HAVO-EXAMEN

Fifi Allee gevraagd om zijn mening over de nieuwe mogelijkheid om havo-examen te doen in de vakken tekenen en handvaardigheid, die sinds dit jaar bestaat op het Maria Immaculata Lyceum: 'Het is heel belangrijk voor de toeristenindustrie dat hier examens tekenen en handvaardigheid komen op havo-niveau. Er was hier op Curacao nooit een gediplomeerd etaleur, b.v. Dit jaar is pas de eerste studente teruggekomen. Maar ik vind het niet goed dat twee mensen samen zoiets besluiten te doen. Daar moet een uitgebreid onderzoek aan vooraf gaan. Er moet een commissie komen die onderzoekt wat precies de behoeften zijn. Aan de hand van zo'n onderzoek kunnen we beslissen of we onze eigen examens maken, zoals bij aardrijkskunde en geschiedenis of met het Nederlandse havo-examen mee willen doen.'

Tussen de steigers in de grote zaal waar druk getimmerd wordt v.l.n.r.: Fifi Allee, Ruthsel Martina en Ashley Wall.

Maar gaat in zo'n onderzoek niet erg veel tijd zitten? Dan duurt het nog jaren voor we op Curacao met die examens kunnen beginnen, terwijl in Nederland deze mogelijkheid al vele jaren bestaat.

Fifi Allee: 'Dat is wel zo, maar toch is dat de beste manier. Het is nog niet te laat. Het kan alsnog. En dan kunnen we van de ervaringen van het MIL leren om tot een beter resultaat te komen. Dit moet niet alleen op het MIL gebeuren. Het moet centraal geregeld worden. Ik wil zelf best zitting nemen in zo'n commissie.

Dr. Jan van Spaendonck

Vervolg van pag. 3

van continue verwarring en uit de koers geslagen worden, dat gaat aflopen. Met name in de franstalige kerk zijn er signalen van een reveil.

★Het eerste is, dat men zich nu goed rekenschap begint te geven van wat er aan de hand is. Wat er eigenlijk voor een nieuwe samenleving aan het ontstaan is. Dat krijgt vorm en met name in Frankrijk en België loopt men voorop om die analyse nu af te ronden.

Op het ogenblik zijn er zoals Pierre Babin stelt: 'andere zenders en andere ontvangers'. De mensen zijn andere zenders en andere ontvangers geworden. Op alle niveau's worden de accenten in de samenleving verlegd. Er is een heel andere samenleving in opkomst en vooral de fransen zijn bezig om zich daar een beeld van te vormen. Zij zijn bezig om te formuleren, hoe met behulp van de media en met behulp van de automatisering een nieuwe evangelisatie op gang gebracht moet worden en dat doen ze op een zeer intelligente en oorspronkelijke wijze, o.l.v. de aartbisschop van Parijs, Lustiger en die van Marseille, Etechégaray.

★ Behalve dat gaat hun belangstelling uit naar de 'media-mens' die aan het ontstaan is. Welke kenmerken heeft hij? Hoe staat hij in het leven? Welk mensbeeld ontstaat er? En hoe wil de mens benaderd worden met het Evangelie? Er zijn in allerlei landen studies gemaakt naar de invloed van de media op bijv. kinderen'.

GEVOLGD

'Is geweld dat op het beeldscherm verschijnt nadelig voor kinderen etc.? Daar hebben de Fransen ook wel interesse voor, maar zij gaan een stap verder. Zij zeggen: de mens is een geestelijk wezen, hoe reageert de mens als een ontwerp, als iemand die zijn eigen leven een bestemming geeft, nu op de media?

Hoe veranderden de existentiële vragen? Hoe worden de opinies van de mensen geformuleerd onder invloed van de verdwijning van de ideologieën en het luisteren naar de radio en het kijken naar de televisie? Hier zijn auteurs mee bezig zoals: Pierre Babin, Edgar Morin, Alexis Bacquet, Michel Boullet en Marcel Légart. Zij zijn bij uitstek bezig met de nieuwe taal. De nieuwe universele taal, de ontstane taal van de media en van de automatisering. Zij nodigen de kerk uit om die 'talen' vloeiend te leren spreken, zich daarin te kunnen uitdrukken en daardoor weer vlot en gemakkelijk met de mensen van gedachten te kunnen wisselen. En met dat werk wat daar gaande is zijn we eigenlijk al door de impasse heen aan het breken'.

Heeft de kerk al eens eerder voor de opgave gestaan in een zo open en veelvormige maatschappij waar men zoveel indrukken opdoet te evangeliseren? 'Vrij kort na het ontstaan van de kerk, maakt ze een sprong naar de wereldstad. De gemeenschap van Jezus die in een heel klein afgesloten gebied begon, gaat ineens naar een knooppunt van cultuur en handelswegen, naar Antiochië.

En die maatschappij, had een hele hoop kenmerken gemeen met onze mediasamenleving. Het was een havenstad, waar de inwoners een hele gemengde groep vormden, waar de informatie van de hele wereld binnenvloeide, waar een grote uitwisseling van meningen bestond; een verdraagzame samenleving, nogal lichtzinnig, waar erg veel geluiden en stemmen door elkaar geklonken hebben en waar nieuwe ideeën geboren zijn.

Hoe is het geloof daar aangeslagen? In een grote stad waar alles te koop en te krijgen is, alles te horen en te zien is; waar de zucht naar macht, geld, geluk en weelde de mensen drijft; waar de macht van de mensen over de dingen uitstraalt, door royale aanleg van de stad, parken en beeldhouwwerken alsof God nergens meer voor nodig is; waar een verfijning heerst van geuren, smaken en weefsels; daar ontstaat toch blijkbaar innerlijke onvrede, een gevoel van leegte en slaat het evangelie aan.

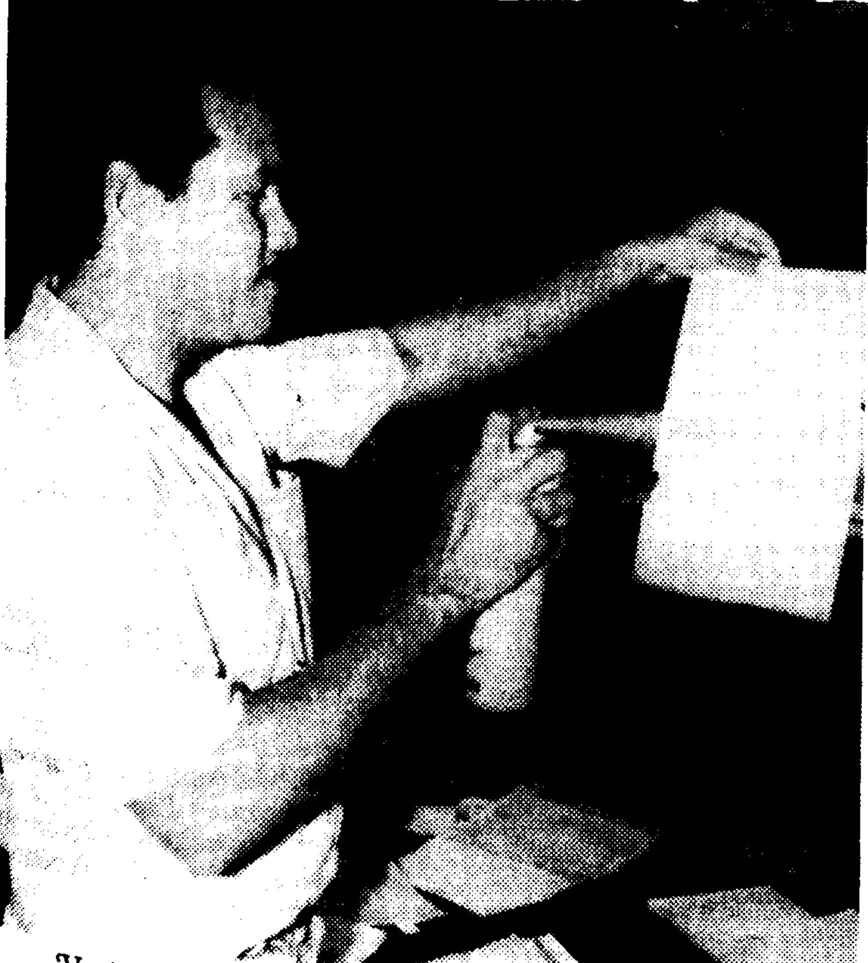
Ineens gaan de ogen open en kan het gebeuren dat de mensen reageren, geraakt worden door de enorme universele kracht van de evangelie verhalen. Als het geloof in Antiochië aansloeg is er ook hoop voor onze media-samenleving. De geest van Antiochië, de eerste zendingskerk in de geschiedenis, die zullen we ons eigen moeten maken!'

Moderne restauratietechnieken toegepast

"Boekendokters" aan het werk in Aruba's archief

= door Wim Rutgers =

EIND APRIL WAS er in de hal van de Biblioteca Nacional Aruba een kleine tentoonstelling ingericht door het Nationaal Historisch Archief, betreffende het conserveren en restaureren van oude documenten. Een goede gelegenheid om eens iets meer te weten te komen over deze jonge tak van dienstverlening, die nu twee jaar draait, leek me. Toen ik het Hoofd van het Archivo Historico Nacional, Trudy Maduro - Hassell, daarvoor wilde benaderen, bleek deze niet meer in het oude Rialto-theater, waar het archief is gehuisvest te zijn, maar in het Bestuurskantoor waar Trudy intussen Hoofd van het Bureau Interne Diensten is geworden. Daar zocht ik haar op en na een even aarzelend begin, want er was eerst een telefoontje nodig naar de betrokken Minister om toestemming te vragen voor het interview (dat is tegenwoordig regel) ging het van een leien dakje, want Trudy Maduro-Hassell blijkt een dynamische vlotte spreekster die haar zaakjes kent en precies weet wat ze wil.

Het 'wassen' van documenten in het Historisch Archief.

'Vorig jaar liep ik een korte tijd stage in het Venezolaanse Archivo General, waarbij ik in contact kwam met docenten van de Academia Nacional de la Historia in Caracas. De Conservatrice, Carmen Villegas de Lopez, beheert daar het cultuurhistorisch patrimonium. We hebben toen samen gebrainstormd om te kijken of we een archiefcursus naar Aruba konden halen. Met steun van Unoca, de Arubaanse Overheid en het Venezolaanse Consulaat is daar van 7 tot 13 oktober 1989 een eerste basiscursus over het conserveren en restaureren van oude documentnen uit voortgevloeid, waarvoor zestien mensen slaagden en die dus ronduit een succes was. Deze basiscursus hebben we later herhaald en we hebben een cursus met vijftien gevorderden georganiseerd van 20 maart tot 23 april om ze meer kennis bij te brengen, waarvan een overzicht van enkele resultaten in de tentoonstelling in de Openbare Bibliotheek te zien was'.

INHOUD

'De cursisten hebben geoefend met verschillende moderne restauratie-technieken, zoals het gebruik van chemicaliën en het 'wassen' van documenten om het zuur eruit te halen, zodat het papier weer wit wordt en de tekst toch even leesbaar blijft als vóór de chemische behandeling.

Er werd aandacht besteed aan normale restauratiewerkzaamheden als het schoonmaken van documenten, het bacterie- en ongediertevrij maken ervan door middel van 'fumigatie', het bespuiten met insecticiden. De cursisten leerden omtrent de verschillende soorten bacteriën en beestjes die documenten inter en extern aantasten, zoals de papierhoutluis of kakkerlakken, ratten en dergelijke'.

(Trudy laat me daarvan een heel stencil met griezelige boekenliefhebbers zien; als het dan niet om de thematiek gaat van de boeken, ze verslinden de inhoud in elk geval letterlijk: de echte bookwurm!)

' We hebben ook proeven gedaan om met behulp van injectienaalden kaften en boekruggen te injecteren — dat is een heel speciale techniek om de bestrijdingsstof goed te verspreiden zodat alle ongedierte gedood wordt.

Daarnaast leerden de cursisten om incomplete en in stukken gescheurde documenten te herstellen. Eerst moet je met behulp van de papierstukken en snippers de 'puzzel' weer compleet maken, de gaten die soms nog overblijven van wat weggeraakt is, opvullen en daarna het geheel 'lamineren', dat wil zeggen met behulp van lijm en Japans zijdepapier van de achterkant versterken. We gebruiken daarvoor een plantaardige lijm die de documenten niet aantast, maar de glans ervan juist verhoogt en de inkt zelfs beter leesbaar maakt.

Op de tentoonstelling was een kleine keuze uit de resultaten te zien. We willen daarmee de bevolking op de hoogte brengen van de gevolgen van slechte bewaring van documenten, maar tegelijk ook oplossingen laten zien, die documenten die in slechte staat verkeren voor ondergang behoeden.

Daarnaast hebben we op de cursus ook aandacht besteed aan het conserveren van audio-visueel materiaal, zoals microfilms, geluidsbanden en foto's. In een kleine nevencursus vertelde de Venezolaanse docente Carmen Villegas de Lopez nog iets over het restaureren van olieverfschilderijen, over hout, textiel en koper. Het ging niet alleen maar om papieren documenten maar om allerlei algemeen conserverende zaken daaromheen'.

ARCHIEF

' Na mijn studie aan de Rijksarchiefschool in Den Haag en enkele stages waarvan anderhalf jaar in het Algemeen Rijksarchief, heb ik in april 1988 van de Arubaanse regering de opdracht gekregen een 'archief' op te zetten. Met het ingebruiknemen van het tot archiefruimte omgebouwde oude Rialto-theater in januari 1989 begon het eigenlijk pas goed. Dat gebouw is bepaald niet ideaal te noemen wat de eisen betreft die je aan een archief moet stellen, zoals brandveiligheid, zindelijkheid van de omgeving, beveiliging tegen diefstal, vrije ligging, enzovoorts.

Maar het was binnen de gegeven mogelijkheden toch voorlopig een goede oplossing. Op den duur hebben we een beter gebouw nodig, dat aan alle moderne eisen voldoet.

Adekwate conservatie vereist het etmaal rond een goede klimaatregeling met een constante vochtigheid (60%) en temperatuur van 18 - 21 graden Celsius voor documenten, 12 - 18 graden voor cassettes en 6 - 12 graden voor microfilms. Grote temperatuurschommelingen zijn heel slecht, evenals vocht en direct zonlicht.

Natgeworden papier mag je nooit in de zon laten drogen maar kan als het grote hoeveelheden betreft bij een ramp bijvoorbeeld, het best gered worden door middel van invriezing in containers die na die tijd met behulp van regulatoren het vocht weer verdampen'.

' We hebben nog geen archiefverordening, zodat ons Archivo Historico Nacional nog geen officiële status heeft. Maar we werken voorlopig en dat is het belangrijkste. Ons doel is alle archiefbescheiden van Aruba bijeen te brengen en die te conserveren. We beheren oude archieven van de overheid, van instellingen en van particulieren. We inventariseren deze, maken ze toegankelijk voor onderzoek, we conserveren en we restaureren. Daarnaast willen we publicaties uitgeven, lezingen organiseren, tentoonstellingen verzorgen, om zo de historisch-culturele bewustwording van de bevolking te stimuleren. We voeren een actief acquisitiebeleid om archieven te verwerven, waarnaast we ook een adviserende functie hebben voor anderen die archieven beheren'.

'In Venezuela vond ik in het archief van de Aartsbisschop te Caracas een hoeveelheid 17de en 18de eeuwse documenten over de Westindische Compagnie, die nog niet geïnventariseerd en beschreven waren. Zoiets zou ik graag willen hebben, desnoods alleen maar op microfilm.

Eigenlijk zou ik een echt restauratie-atelier willen beginnen, waarin alles tegen betaling zal kunnen worden gerestaureerd. Een opleidingsinstituut zou voor de nodige vakbekwaamheid moeten zorgen. We hebben nu twee goede restaurateurs maar er zijn er in de toekomst meer nodig. Uitgangspunt zal het 'respect voor het oude' daarbij steeds moeten zijn. Ook wil ik graag een microfilmafdeling starten voor de Overheid, en waar in een later stadium ook particulieren tegen betaling hun documenten kunnen laten filmen. Ik denk daarbij allereerst aan kadaster, bevolking en dergelijke diensten'.

' Een archiefbestand wordt in feite opgebouwd in drie fasen. In de dynamische fase worden van de lopende zaken bijeengevoegd tot dossiers van in behandeling zijnde beleidsstukken. Wanneer zo'n zaak is afgehandeld bewaart het archief deze dossiers, die dan nog niet algemeen toegankelijk zijn, maar bijvoorbeeld alleen voor bepaalde ambtenaren.

Na een bepaalde periode wordt de actualiteit van een dergelijk dossier minder en komt het in het semi-statisch archief. Dat is een soort tussenfase, waarin we nagaan hoe vaak een dossier nog opgevraagd en geraadpleegd wordt. Blijkt die frekwentie heel gering, dan verhuist zo'n dossier naar fase drie, het statisch archief.

Die historische fase wordt na zo'n dertig jaar bereikt, dan wordt het document bewerkt en definitief bewaard. Deze laatste fase in voor onderzoek toegankelijk in de regel. Maar hoe dat precies zal verlopen moet nog geregeld worden. Nu moet er voor raadpleging een verzoek worden ingediend bij de officiële autoriteiten, dus de Minister'.

' Op den duur zou ik graag een beter gebouw willen hebben, dat aan alle archiefeisen voldoet. Meer personeel zou nu al noodzakelijk zijn. (Dat heb ik gezien, want in het archief staan nu lange files die geen van alle beschreven zijn, wat een hels karwei voor elke onderzoeker veronderstelt, wat hij moet het nu allemaal nog zelf doorploegen). Vooral een goede tentoonstellingsruimte zou belangrijk zijn.

Ik wil de bewustwording van de Arubaanse bevolking ten opzichte van het verleden, onder meer door lezingen op zowel de scholen als de universiteit, versterken. We staan open voor iedereen die op de een of andere manier een bijdrage wil leveren, we hebben de medewerking van de hele bevolking nodig'.

' We onderhouden heel goede contacten met de Biblioteca Nacional. We houden ons beide immers bezig met informatie, waarbij ieder zijn eigen terrein heeft om gegevens te verzamelen en die voor de bevolking toegankelijk te maken. De bibliotheek met de boeken, wij met documenten. We werken samen en wisselen gegevens uit.

Particulieren kunnen hun archieven als ze dat willen aan ons schenken. Dat is al enkele keren gebeurd, waarbij wij ons dan verplichten om in dat geval voor een goede conservatie zorg te dragen.

We hebben goede contacten met het Antilliaanse Centraal Historisch Archief op Curaçao, met het Algemeen Rijksarchief in Den Haag, en met Venezolaanse archieven. Omdat ik lid ben van Carbica hebben we ook contacten in de Caraïbische regio.

Documenten worden met insecticide bespoten om ze ongediertevrij te maken.

Als laatste zou ik nog willen wijzen op ons 'slavenarchief' waarin de slavenregisters met namen van in 1863 geëmancipeerden op Aruba, en gegevens over betaalde belastingen op slaters vormen tot nu toe de grootste trekpleisters voor het publiek, ze worden het vaakst ingekeken.

Kanttekeningen bij verhandeling van De Haseth

Historisch betoog doet geen afbreuk aan monogetische theorie

= door Henry Habibe =

BEGIN DIT JAAR werd de kwestie over de oorsprong van het Papiamentu onder de aandacht gebracht door de publicatie in de *Ñapa* van een document uit 1803 in het Papiamentu. De meningen van de heren Charles Gomes Casseres en Henry Habibe kwamen bij die gelegenheid tegenover elkaar te staan: de zgn. 'poligenetische' en de zgn. monogenetische' theorie.

Volgens de eerste theorie zou het Papiamentu ontstaan zijn uit verschillende talen (poli- =veel), terwijl de tweede theorie de oorsprong van het Papiamentu verklaart aan de hand van een uit West Afrika afkomstige Portugese 'pidgin-taal' (mono- =één enkele)

Na ruim drie maanden volgt een bijdrage van de heer Carel de Haseth aan de discussie over genoemde kwestie (*Ñapa*, 19/5/90). Deze bijdrage beslaat twee volle pagina's van de krant (met illustraties uit Hartog, Heuvel en Spruit) en omvat heel veel historische gegevens.

Wat het betoog van De Haseth betreft kan gezegd worden, dat het op het volgende neerkomt:

Er wordt eerst toegegeven: 'Al is niets met zekerheid te stellen over wanneer het Papiaments precies ontstond'. Daarna volgt een statement: 'ligt het voor de hand ervan uit te gaan dat een lingua franca als het Papiaments gevormd wordt vanaf het moment dat sprekers van verschillende talen met elkaar in kontact komen en de behoefte ontstaat aan een gemeenschappelijke taal'.

En hij vervolgt: 'In ons geval dus zou een dergelijk proces rond het midden van de zeventiende eeuw moeten zijn begonnen'. Terwijl de 'historicus' dus zelf niets 'met zekerheid' kan stellen, wil hij toch graag het ontstaan van het Papiamentu gesitueerd zien 'rond het midden van de zeventiende eeuw'. Op de eerste plaats mankeert er iets aan deze 'logika'. Je kunt moeilijk zeggen dat je het ontstaan van een taal dan en dan laat plaatsvinden, terwijl je zelf eerst hebt toegegeven dat je 'niets met zekerheid' daarover kunt zeggen.

Op de tweede plaats is het niet verantwoordelijk te zeggen 'een lingua franca als het Papiaments'. Er bestond vroeger (vóór de XVIIe eeuw!) een lingua franca en we mogen veronderstellen dat die zich o.a. tot het Papiamentu ontwikkeld heeft. Wat De Haseth dan doet is even verwijzen naar een uitspraak van pater Schabel uit 1704 en neemt dan zonder meer aan (zonder de uitspraak op waarheid te toetsen) dat het Papiamentu van Spaanse oorsprong MOET ZIJN (en niet van het Portugees).

Op grond van deze hypothese (niet gebaseerd op TAAL-WETENSCHAPPELIJKE argumenten) gaat hij dan verhalen wat voor taal er door de Indianen gesproken werd bij aankomst van de Nederlanders op onze eilanden, hoe de Spaanse namen van deze Indianen een goed bewijs moeten zijn voor het feit dat zij Spaans spraken, hoe de doopformulieren in het Spaans werden voorgelezen, over het feit dat Peter Stuyvesant Spaans sprak, over diefstal van fruit uit Indiaanse tuinen, over de stelling dat 'de Nederlanders niet geïnteresseerd waren in het geestelijk wel en wee van de Indianen' enz.

Kortom De Haseth wijkt af van de kwestie van de oorsprong van het Papiamentu en verliest zich in morele overpeinzingen omtrent het 'wel en wee' van de Indianen (door de Nederlanders in acht genomen of niet).

Vervolgens maakt hij een uitstapje naar min of meer taalkundige aspecten van de taal van de Indianen (het Nahuatl, het Taino; het Grieks wordt en passant erbij gehaald), de gelijkenis tussen oud-Nederlandse woorden en het Spaans en de grappige veronderstelling als zouden het Portugees en het Guene van het Curaçaose toneel verdwenen zijn. Wat het laatste betreft wordt niet gezegd wanneer.

Grappig is ook de veronderstelling dat de Afrikaanse beïnvloeding van de grammatica van het Papiamentu 'heel wel van iets latere tijd' is, t.w. van het laatste kwart van de XVIIe eeuw. Alsof die in de 'lingua franca' van de XVe eeuw niet al bestond. (zie: Valkhoff, *Studies in Portugese and Creole;* en John C. Birmingham, jr., 'Papiamentu: A Portuguese version of the Lingua Franca')

Het is duidelijk dat zulke irrelevante uitweidingen ons niet verder op weg helpen in de kwestie van de oorsprong van het Papiamentu. Er wordt min of meer angstvallig vermeden om te praten over de periode vóór de zeventiende eeuw. Men gaat niet *linguistisch* te werk, analyseert niet de structuur van de talen, houdt geen rekening met bestaande talen in de omliggende streken (de creoolse talen wel te verstaan!) en laat de geschiedenis van Curaçao pas beginnen met de komst van de Nederlanders in 1634.

Men ontkent hardnekkig dat er daarvóór reeds een 'lingua franca' bestond en dat deze door de Afrikaanse slaven meegebracht werd naar Curaçao (en andere delen van het Caribisch gebied).

Terwijl er interessante studies over de materie bestaan (ik heb er een aantal van genoemd in mijn bijdrage in de *Ñapa* van 10/2/90), blijft men halstarrig deze wetenschappelijke werken negeren en verliest zich liever in historische overpeinzingen als hierboven geschetst.

In de vorige eeuw dacht men inderdaad dat de niet-Indo-europese moedertaal van het Papiamentu één of andere Indiaanse taal zou zijn. Maar in deze eeuw zijn er veel studies tot stand gekomen omtrent de creoolse talen en heeft men de relaties tussen deze talen met elkaar onder de loep genomen om de juiste achtergronden te achterhalen. Twee hiervan werden in mijn bijdrage genoemd: die van Aparecida de Almeida en die van Carmen Valeriano Salazar.

José Pedro Roma, deskundige op het gebied van de creoolse talen heeft bij de discussie over de oorsprong van het Papiamentu duidelijk naar voren gebracht dat men zich rekenschap moet geven van de AFRIKAANSE talen en dat het een vaak gemaakte fout is om de studie van het Papiamentu te isoleren van die der talen in de omliggende landen. Hoewel hij zelf geen aanhanger was van de Afro-Portugese oorsprong van het Papiamentu (al gaf hij toe dat er veel Portugese elementen in het Papiamentu zitten) heeft hij zich wel rekenschap gegeven van het belang van de Afrikaanse elementen in deze taal.

MADURO

Aangezien De Haseth zich (in zijn samenvatting) gesteund voelt door de stelling van de heer A. Maduro (voor wat het ontstaan van het Papiamentu betreft), zou het interessant zijn te verwijzen naar de gereserveerde houding, die Prof. Rona ingenomen heeft t.a.v. de stelling van Antoine Maduro.

In een brief uit 1970 schreef Rona o.a.: 'No creo aconsejable proseguir con la discusión actual que se centra en la cuestión de si el Papiamento tiene o no su origen en el Afro-portugues. Esta es la técnica de varios papiamentistas empezando por Lenz, y la reacción de Maduro es exactamente la misma: Pues para demonstrar lo que él (Maduro) considera verdad, o sea el origen del Papiamento no es Afro-portugues, trata de probar que esas palabras proceden de algun dialecto gallego o español, llegando a transformar el Papiamento en una ensalada rusa con tres palabras aragonesas, ocho gallegas, dos murcianas, etc'.

Ongeveer dezelfde methodologische fout begaat De Haseth door te veronderstellen dat het substraat van het Papiamentu een soort 'slaatje' zou zijn bestaande uit het Spaans, oud-Nederlands, Taino, Nahuatl, etc. Ik heb reeds eerder gesteld en wil het hier graag herhalen: 'Het is een methodologische fout om zich te blijven blindstaren op de overeenkomst van de woorden alleen'.

De kwestie van de oorsprong van het Papiamentu vereist niet alleen kennis van de geschiedenis, maar het is zeker gepast dat men ook inzicht heeft in de socio-lingüistiek en andere taal-wetenschappelijke richtingen. De mono-genetische theorie werd door de bijdrage van De Haseth niet weerlegd. Die blijft als een paal boven water voortbestaan!

De Rashond

= door Nel Basilio =

"HI HI HI!" giechelde een parkietje tegen zijn vriendjes, 'Kijk daar op de grond lopen! Wat is dat nu voor een beest?' Ze zaten met een hele troep in een grote cactus en keken nieuwsgierig naar beneden. 'Het lijkt wel een hond', schetterde er een. 'Daar is hij toch veel te klein voor', riep een ander. 'En zijn kop te groot', lachte een derde. 'Laten we het hem vragen', stelde er een voor. 'Hij ziet er ongevaarlijk uit'. En met z'n allen vlogen ze naar beneden tot vlak voor het beest.

'Waf!' schrok die. Aiaiai, wat moesten de parkietjes toen lachen. 'Het is een hond!' proestten ze. 'Wat een gek beest!' De hond keek hen woedend aan. 'Lach me niet uit', blafte hij. 'Ik ben niet zo maar een gewone hond, hoor. Ik ben een rashond. En die zie je hier op dit gekke eiland van jullie niet zo veel, heb ik gehoord.' Hij keek zo verwaand, dat de parkietjes er toch wel van onder de indruk raakten.

'Wat is een rashond?' fluisterde een parkietje, 'Is die gevaarlijk?' Niemand wist het. En voor alle zekerheid gingen ze op de tak van een struik zitten, een eindje uit de buurt van de rashond. 'Als je ons eiland zo gek vindt, waarom loop je hier dan?' vroeg een pienter parkietje. 'Ja, waarom ben je niet op je eigen eiland gebleven?' riep een ander. Nog steeds met zijn neus in de wind krabde de hond achter zijn oor. Dat was wel een beetje moeilijk, maar het lukte toch. 'Mijn baas heeft me mee genomen, in een vliegtuig', zei hij toen. 'In een vliegtuig! Eh, hij heeft in een vliegtuig gezeten!' schetterden de parkietjes tegen elkaar. 'En toen ik de buurt wilde verkennen, ben ik verdwaald', zuchtte de rashond.

En om niet in huilen uit te barsten, stak hij zijn neus nog eens extra de lucht in en blafte: 'Maar waar bemoeien jullie je mee? Ik heb geen tijd om naar jullie domme gepraat te luisteren. Ik moet mijn huis zoeken'.

'Wel, wel, wel', zeiden de parkietjes verbaasd. 'Wat een onvriendelijk beest! En hij steekt zijn tong ook nog tegen ons uit'. Ze wisten niet, dat honden hun tong uit hun bek laten hangen, als ze het warm hebben. 'We moeten de kaboutertjes waarschuwen', vond er een. 'Dan kunnen die hem uit onze mondi jagen'.

Ai nee, de kaboutertjes waren helemaal niet van plan de vreemde hond de mondi uit te jagen. 'Laten we maar eens kijken, of we hem kunnen helpen', zei kabouter Brr. En samen met Poetsje ging hij op stap. Al gauw zagen ze een groot zwart beest aan een struik snuffelen. 'Daar staat hij al', zei kabouter Brr. 'Hij heeft wel een rare staart', zei Poetsje, 'En zijn kop is ook niet groot en vierkant. Weet je zeker, dat dat die....'.

Verschrikt hield ze op. Het beest had zich omgedraaid. En nu zagen ze pas, dat het een grote zwarte wilde kat was. 'Krrss!', krijste het beest en zakte een beetje door zijn poten, klaar om boven op de kaboutertjes te springen. 'Help!' gilde Poetsje, 'Help!' 'Met dat geschreeuw kun je wel ophouden', siste de wilde kat. 'Ik eet jullie op met huid en haar'. Maar opeens stond daar de rashond naast de kaboutertjes. 'Waf waf, maak dat je weg komt!' blafte hij. 'Kom maar op!' krijste de kat. 'Dacht je, dat ik bang voor je was?' 'Grrr', gromde de rashond en stormde op de kat af. 'Help!' gilde de wilde kat. Voor die grote scherpe tanden was ze toch wel bang. Met een reuzensprong verdween ze tussen de cactussen.

'Ai, riep Poetsje, 'Je hebt ons leven gered. Dank je wel, hondje'. Ze sloeg haar armen om zijn neus en gaf er een klinkende zoen op. 'Wel eh...', de rashond probeerde nog verwaand te kijken, maar het lukte niet meer. 'Het is niets', zei hij verlegen. 'Thuis ren ik altijd achter de katten aan'. En toen barstte hij zo maar in tranen uit.

De kaboutertjes begrepen het best. 'Je bent verdwaald, he?' knikte kabouter Brr. 'En je hebt het warm', zei Poetsje. 'Je hijgt zo. Kom maar mee, dan zullen we je eens lekker verwennen. Dat heb je wel verdiend'.

Zo zat de rashond, die heel deftig Jean Pierre heette, even later in de tuin van de kaboutertjes. Met een groot glas lamoentjes-limonade met een rietje en een flink stuk dadeltaart voor zich. Pinkie had hem een zonnebril opgezet, zodat niemand zijn rood gehuilde oogjes kon zien. En hij voelde zich al een heel stuk beter.

'Nu moeten we nog uit zien te vinden, waar je woont', zei kabouter Brr, 'Dat zal niet meevallen'. 'Nee', zuchtte Jean Pierre. 'We zijn er vandaag pas komen wonen. In mijn eigen land had ik een penning met mijn adres aan mijn haldband. Maar nu... Ik weet alleen, dat de plaats, waar ik nu woon, net zo heet als mijn bazin. Dat zei ze gisteren'. 'En hoe heet je bazin', vroeg Poetsje. 'Julie', zei Jean Pierre. 'Julianadorp' riep Pinkie, 'Je woont in Julianadorp' Ja, toen was het verder heel gemakkelijk voor de kaboutertjes.

Kabouter Br... op de rug van een parkietje naar Julianadorp en zag al gauw een grote verhuiswagen staan. Een paar mannen waren druk met kasten en stoelen aan het sjouwen. En twee kleine meisjes liepen door de straat, keken links en rechts en riepen om de beurt: 'Jean Pierre, Jean Pierre, waar ben je?'

En net toen ze een uurtje later de moed op willen geven, stormde Jean Pierre de hoek van de straat om en gooide hen bijna ondersteboven. Van blijdschap, dat begrepen ze wel. Maar wat ze later niet begrepen, was waarom er altijd zoveel parkietjes in de tuin zaten. 'Jean Pierre is dikke vriendjes met ze', vertelden ze aan iedereen. 'Terwijl hij in Holland altijd achter de mussen aan rende!'

Wereldmilieudag

HEBBEN jullie ook Wereldmilieudag gevierd? Bomen geplant of op pannen geslagen in Wishi? Of brieven geschreven zoals de leerlingen van de Skol Dr Nelly Winkel en de Römerschool?

Hieronder kunnen jullie de brief lezen die de leerlingen van de Römerschool aan onze gezaghebber gestuurd hebben:

Geachte gezaghebber Mr. E. Wilsoe,

Wij, leerlingen van M.M.Römerschool, groeten u. Op 30 mei 1990 hadden we een uitstapje gemaakt naar Malpais. We zagen vogels en vonden dingetjes die de meeste mensen op Curaçao niet de kans krijgen om te zien. Zoals de valki, een vogel die u alleen op Curaçao vind. En we hebben er niet zo veel van. De palabrua, ook één die U alleen op Curaçao vind. De biná ook hetzelfde. Ook de warawara en kinikini. Waarom hebben we er zo weinig van? Omdat de mooiste stukken van Curaçao vernield worden om fabrieken te maken. Wij willen niet zeggen dat er geen fabrieken kunnen komen, we hebben ze hard nodig, maar waarom op Malpais?

Een professor zei dat Malpais de 'Kurason bèrdè' is van Curaçao. Als U iemand het hart wegneemt wat houdt u over? Een dooie mens. Zo zal het ook met Curaçao gebeuren als U Malpais wegvaagt.

Er zijn andere plaatsen waar fabrieken kunnen komen. Bijvoorbeeld: Seru Loraweg, Brievengat en Santa Rosa. Wij hebben gehoord dat de regering van Vaersenbaai een haven wilt maken. Er zijn grote, maar grote plaatsen voor nodig. Er zijn ook grote, maar grote havens die leeg staan; de helft van St. Annabaai. Bij Bullenbaai zijn er 5 grote pieren, er worden alleen 2 gebruikt. En ook Caracasbaai staat leeg.

Kijk! Er zijn veel terreinen op Curaçao om fabrieken te maken zonder problemen ... te maken.

En de toeristen komen niet om in fabrieken te verdwalen. Ze willen zeker graag in echte mondis rondtrekken om later op te scheppen.

Help ons om de toeristen aan te trekken door een natuurpark van Malpais te maken al is het maar met één klein plantje.

De leerlingen van M.M.Römerschool

Om te kleuren

Uit de schoolkrant

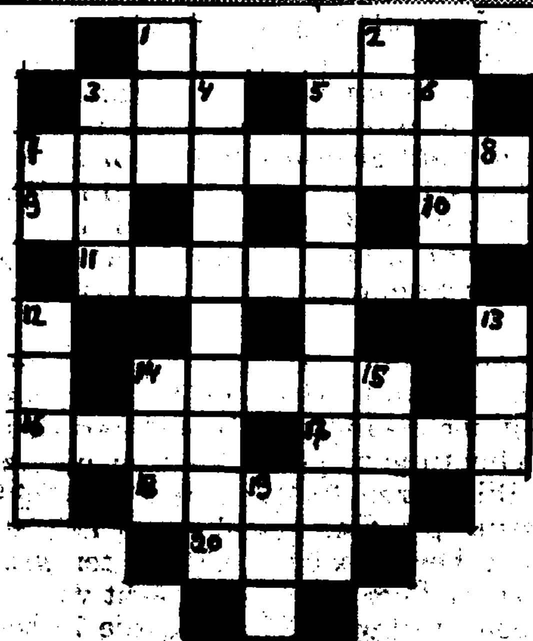
VANDAAG heb ik een verhaaltje uit de schoolkrant van Coromoto College gekozen. Het is van Nadine.

= = = = =

Ik loop in de mondi. Ik zie een kleine hond.
Ik ga naar huis met het hondje.
Ik zoek een naam voor die hond en die hond heet Dentje.
Ik slaap met mijn deur van mijn kamer open.
Dentje komt bij mij en slaapt naast mij.
Ik zet mijn hand op Dentje en aai haar.
Zij heeft een mooie vacht.
's Morgens zet ik een bakje vlees. Ik ga in huis om water voor Dentje te pakken.
Dentje eet alles op.
Ik speel in de koraal met mijn pop.
Ik zet mijn pop op de grond.
Dentje pakt mijn pop in haar mond en rent ermee in de koraal.
Ik zeg tegen Dentje: Stop Dentje, stop!
Ik ren achter Dentje en ik pak mijn pop.
Ik geef Dentje een tik op haar snuitje.
Alavin alavan, e verhaal a kaba.

Puzzel van de we

HORIZONTAAL: 3. Ik ben in mijn...(schik); 5. Schil; 7. Hoofdstad van Nederland; 9. Deel van een mast; 10. Reeds; 11. Gauw kwaad; 14. Oorzaak; 16. Voorbij; 17. Als je nu een broek met wijde pijpen draagt, ben je in de....; 18. Doe je op school; 20. Kloosterzuster.

VERTIKAAL: 1. Heb je nodig om te vissen; 2. Meubelstuk; 3. Je valt met een...; 4. Doet een paard als hij schrikt; 5. Moeilijkheden; 6. Niet hoog; 7. Slede; 8. Milliliter (afkorting); 12. Snoepgoed; 13. Niet weinig; 14. Opstand; 15. Zie horizontaal 20; 19. Kledingstuk voor dames.

OPLOSSING VORIGE KEER

HORIZONTAAL: 1. Big; 3. Roe; 5. Ene; 6. Lik; 8. End; 10. Pan; 12. Den; 14. Rok; 16. Aal.

VERTIKAAL: 1. Bal; 3. Ree; 4. Eed; 7. Ins; 10. Por; 11. Nek; 12. 13.Nul.

Winnaar van deze we

André van der B
Kaya Panacea
Curaçao

Hij ontvangt een waa van f.15,- van Augu Boekhandel.

ZIE VOOR oplossing winnaar de Kinder over twee weken. St oplossing naar de (Scherpenheuvel

P.O.Box 577; Aruba Betico Croes 110; -de heer Linkels, P 122) En zet op de enve KINDERPUZZEL.

Wist je dat ???

ZOLANG er al mensen op aarde zijn, hebben kin speelgoed van hun ouders gekregen. Maar niet altijd maar mee te spelen. In de alleroudste tijden, duiz jaren geleden, was dat speelgoed ons kinderen te be men tegen boze geesten. Nu geloven we daar niet m maar in die tijd wel. De oudste stukken speelgoed pop, de bijtring en de rammelaar. Dit waren dus in di tijden tovermiddelen. Nu zijn alle rammelaren van p Toen waren ze van gebakken klei, van riet of steen, va of van brons.

* * * * * * * *

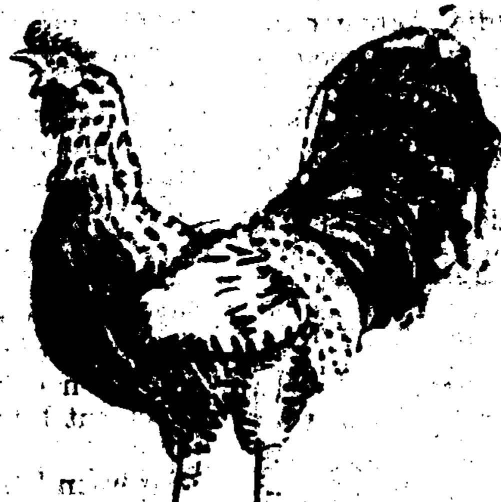

Toen er nog geen computers waren, duurde het wel e dagen, voordat je een reis per vliegtuig en een hotel had gereserveerd. De juffrouw van het reisbureau mo iedereen gaan bellen om te vragen of er wel plaats w hoeft ze maar even op de computer te kijken en ze w antwoord direct.

* * * * * * * *

Vroeger, tweeduizend jaar of nog langer geleden, men de kalender volgens de loop van de maan om de Vandaar de 'maanden', zul je denken. Fout! We hebb wel de naam 'maand'. Maar de Romeinse keizer Caesar heeft in de eerste eeuw vóór Christus op gegeven een indeling van het jaar te maken volg beweging van de aarde om de zon.

* * * * * * * *

Onze vriendjes

WE HEBBEN een hondje en een haan, die samen de samba dansen. Dat gaat zo:
Charlotje (de hond): Waf! Doet twee stapjes naar voren.
Haan: Wat denkt die hond wel! Doet ook twee stapjes naar voren.
Charlotje: Oei! Eén stapje naar achteren.
Haan: Aha, ze is bang! Nog een stapje naar voren.
Charlotje: Ik bang? Pee! Twee stapjes naar voren.
Haan: Ai, valt toch tegen! Dribbelt naar achteren.
Charlotje: Hé, het is best een leuk spelletje. Waf! Springt op vier pootjes tegelijk naar voren.
Haan: Hé hé, rustig aan, of ik pik je! Twee stapp voren.
En dan vindt Charlo toch wel tijd worden tuin in te rennen e bal afgelopen. Tot gende dag!

Onderwijzer: Diere is prachtig, maar je het niet overdrijve zijn mensen, die hun zoenen. Dat is nie gezond.
Kareltje: Mijn tant dat ook altijd en hondje is een paar w geleden dood gegaan.

PRIMAIR BIJ PRODUKTIE: OP TIJD AFLEVEREN

Nederlandse vliegtuigen "van wereldklasse"

Bedrijfscultuur bij Fokker is fundamenteel veranderd

= door anp-redacteur erwin van den brink =

INGENIEUR Bernard Dijkhuizen (41)' de verantwoordelijke man voor het fokker 100-programma' straalt hetzelfde optimisme als het onlangs gepubliceerde jaarverslag van het vliegtuigbouwconcern. Dijkhuizen kijkt met Fokker naar de toekomst en naar de wereld om zich heen en ziet dan afzetmarkten voor Nederlandse straalvliegtuigen "van wereldklasse". Het voorkomen van Dijkhuizen is symbolisch voor wat er de afgelopen jaren is veranderd binnen het concern. Hij is jong en snel. Het prototype van de manager die Fokker nodig had voor de omschakeling van een kleinschalige 'bijna ambachtelijke' vliegtuigbouwer met kleine afnemers in vooral ontwikkelingslanden naar een moderne industriële producent van grote aantallen zeer moderne straalverkeersvliegtuigen.

"Het is een wereld van verschil, een verschil tussen een vliegtuig per maand en meerdere vliegtuigen per week," zegt Dijkhuizen. "Als je een vliegtuig per maand bouwt, kun je heel flexibel zijn. Er is veel tijd om extra dingen te doen, storingen in het produktieproces op te vangen. Wil een klant op het allerlaatste moment nog wat veranderd hebben, dan kan dat omdat zo'n vliegtuig een maand lang in het eindstation, de allerlaatste bouwfase, staat".

IN FASEN

De produktielijn is verdeeld in een aantal stations waarin het vliegtuig tot een bepaalde fase wordt afgebouwd. Waar Fokker naar toe gaat is dat de vliegtuigen op de produktielijn elke 3,5 dag een station opschuiven. "Als je elke 3,5 dag een vliegtuig uit de eindlijn moet persen, dan kun je niet meer zoals vroeger accepteren dat op het laatste moment nog allerlei leuke grappen en grollen aan zo'n vliegtuig gebeuren. Alles moet veel strakker georganiseerd worden". De bedrijfscultuur bij Fokker is de afgelopen jaren fundamenteel veranderd. Het liefdevol gekoesterde improvisatievermogen - snel nog even wat veranderen - had Fokkers jarenlang een extra 'finishing touch' gegeven. Nu begon dat echter tot opstoppingen op de assemblagelijn te leiden. Het produktietempo moest immers worden verdrievoudigd. Dijkhuizen: "ad hoc-beslissingen, dat kan niet meer."

Met de invoering van een zogenaamde matrixorganisatie behoren tevens oeverloze discussies tussen bijvoorbeeld de technische ontwerpers en de marketingdeskundigen tot het verleden. Zulke specialistische disciplines staan nu ten dienste van de programma's. In feite kan dijkhuizen als verantwoordelijke voor alle fasen van het Fokker 100-programma naar eigen inzicht putten uit de deskundigheid van die verschillende disciplines. Ook nu het toestel in produktie is, behoren marktonderzoek naar bijvoorbeeld een vrachtversie of verlengde versie, de eventuele ontwikkeling, produktie en uiteindelijke verkoop daarvan, tot de competentie van de programmaleider.

Volgens Dijkhuizen is de organisatie van de produktielijn van de Fokker- 100 nu op peil. De logistiek, dat wil zeggen de tijdige bestelling van delen van het vliegtuig bij de diverse onderaannemers, de tijdige aanvoer van onderdelen en het goed op elkaar afstemmen van de verschillende stadia van samenbouw op de eindlijn op Schiphol-Oost, heeft Fokker nu onder de knie. Zelfs zo goed dat de benodigde produktieuitbreiding tot 67 toestellen per jaar ruimschoots binnen het bestaande bedrijfsareaal kan plaatshebben.

"In principe", zegt Dijkhuizen, "kan Fokker dit jaar dan ook nog een order aannemen ter grootte van de opdracht van American Airlines, die 75 bestellingen en 75 opties omvat. Waar het echter om gaat, is op wat voor termijn zo'n klant wil dat wij met afleveren beginnen. Vrije posities op de produktielijn zijn er de eerstkomende paar jaar niet".

Het gebouwencomplex van Fokker op Schiphol wordt dit jaar ingrijpend gerenoveerd. Als dat achter de rug is, heeft de vliegtuigbouwer nog een uitloopmogelijk naar een jaarproduktie van 77 toestellen. Voor wat er daarna eventueel in de schoot der toekomst ligt verborgen, heeft Fokker altijd nog de mogelijkheid om uit te breiden op een perceel grond buiten het huidige complex.

Dat is ook de strekking van het antwoord dat Fokker geeft als er Amerikaanse journalisten bellen die vragen of Fokker nog van plan is produktie bij Lockheed uit te besteden. De afgelopen week belden ze weer nadat bekend was geworden dat Lockheed produktiefaciliteiten gaat sluiten. Een eindlijn voor de Fokker-100 in de Verenigde Staten bij Lockheed zit er niet in, aldus Dijkhuizen.

Naast snel en efficiënt produceren van bestelde vliegtuigen houdt de programmaleider zich ook bezig met het kijken naar de toekomst van de Fokker-100. Dijkhuizen:"de luchtvaart is voortdurend in beweging. Belangrijk is dat je om je heen kijkt naar wat er op de aardbol gebeurt en dat je niet naar het verleden kijkt om te proberen een opvolger te ontwikkelen voor een bepaald soort vliegtuig dat toevallig veel is verkocht."

"Ik vind dat wij onze marktverkenning vrij goed doen. Wij hebben niet de neiging die grote vliegtuigproducenten hebben om in hun marktonderzoek een grote behoefte op te voeren aan het soort vliegtuigen dat zij zelf bouwen. Boeing voorspelt graag een kleine markt voor honderdzitters omdat zij geen echte honderdzitter hebben. Wij hebben over die honderdzitter bij tijd en wijle natuurlijk ook onze twijfels gehad: jongens hebben we het wel goed gedaan? uiteindelijk is gebleken van wel".

In 1983 heeft Fokker geprobeerd met McDonnell-Douglas een 150-zitter te ontwikkelen. Dat is vanwege slechte verkoopvooruitzichten - de economie verkeerde in een malaise - niet doorgegaan. Dijkhuizen: "maar toestellen van die omvang verkopen nu als warme broodjes: de Airbus A320, de Boeing 737-300, de MD-90 van McDonnell-Douglas. Dus qua marktanalyse hebben we het toen ook in dat marktsegment bij het rechte eind gehad".

Nadien heeft Fokker op eigen kracht een straalvliegtuig van kleiner formaat ontwikkeld. Werd die maat bepaald door wat Fokker op dat gebied in huis had - de mogelijkheid om de F-28 Fellowship (70 stoelen) 'op te rekken' tot honderd stoelen? Of bepaalden de klanten de grootte van het vliegtuig?

Er was aanvankelijk zeer aarzelende belangstelling van een aantal klanten voor de Fokker-100. Bij Fokker heeft men in de fase dat het ontwerp nog definitief vorm moest krijgen, volgens Dijkhuizen heel goed geluisterd naar de kritiek van een aantal potentiële klanten. Aanvankelijk zou slechts twintig procent van het nieuwe type ook daadwerkelijk nieuw ontworpen zijn, en was de rest van het F-28-ontwerp. Uiteindelijk is nu negentig procent van het vliegtuig nieuw ontworpen.

Door zo te zorgen dat mogelijke kopers hun twijfels over de Fokker overwonnen, heeft Fokker de afzetmarkt voor vliegtuigen met honderd stoelen zelf nader gedefinieerd: een relatief zeer geluidsarm vliegtuig met een laag brandstofverbruik, laag geluidsniveau in de cabine, een goede aerodynamische vormgeving en efficiënte vleugel, met een cockpit waarin de vliegers voornamelijk via computers supervisie voeren over de vlucht. Het kan tevens landen bij zeer slecht zicht en heeft een korte 'turn-around-time' (de tijd tussen landen en opstijgen). "Als Schiphol potdicht zit met mist, landt en vertrekt er maar een vliegtuig: de Fokker-100 van Swissair".

OP MAAT

De Fokker is dank zij de aanpassingen die KLM, Swissair en US-Air eisten een specifiek op de honderstoelenmarkt toegesneden vliegtuig geworden, als het ware door de klanten zelf ontworpen. Doordat het concept zo dicht bij de wensen van de luchtvaartmaatschappijen kwam, werden ook de afzetmogelijkheden duidelijk.

Voor Boeing was dat reden om zijn 737-300 (met 150 stoelen) in een verkorte versie voor 100 stoelen op de markt te gaan brengen. Een noodgreep omdat dat altijd ten koste gaat van de efficientie van een vliegtuig.

"Met een goede marktanalyse alleen ben je er dus niet", zegt Dijkhuizen. "Het produkt moet eveneens goed zijn, want er zijn ook andere honderdzitters, de verlengde British Aerospace bae 146-300, de nieuwe verkorte Boeing 737-500 en straks de kleine McDonnell-Douglas MD90-10."

"Het verschil in leeggewicht tussen de 737-500 en de Fokker-100 is een betalende lading die overeenkomt met zestien passagiers. Dat kun je vermenigvuldigen met gemiddeld acht vluchten per dag en een levensduur van dertig jaar. Dan vervoert de Fokker-100 in zijn leven van dertig jaar zo'n 1,3 miljoen passagiers meer. Reken maar uit wat dat oplevert. Daarom noemen we de Fokker-100 een compromisloze honderdzitter. Hij is er speciaal voor gemaakt".

De markt voor honderd stoelen heeft niet de eeuwigheid. Stel dat Fokker een verlengde versie van de Fokker-100 wil gaan maken, krijgt zij dan niet te maken met hetzelfde probleem als waar vliegtuigfabrikanten mee kampen die bestaande types verlengen of verkorten: dat de kwaliteit van maatwerk wordt gedegradeerd tot confectie? "Dat is zo, dan zullen wij ook met die problemen te maken krijgen", beaamt Dijkhuizen.

Zo laat een Boeing een verlengde versie van het basisontwerp 737-300 vliegen met een vleugel die is ontworpen voor een kleiner vliegtuig. Gemiddeld genomen is zo'n vleugel haast altijd minder efficient.

De vleugel van de Fokker-100 is maatwerk. Kan die daardoor wel een langere versie dragen? Dijkhuizen: "de vleugel zal bij het ontwikkelen van een verlengde versie niet het grootste probleem zijn, daar zit wel rek in. Onze eerste vraag als we over een tachtigzitter of een honderdtwintigzitter praten is: wat voor soort motor hoort er aan. Als er geen motor op maat te krijgen is, dan krijgt die verlengde versie van het vliegtuig een hoger brandstofverbruik. Dan heb je misschien een vliegtuig dat qua capaciteit wel aansluit op een marktvraag, maar waarvan operationele kosten te hoog zijn om er mee te kunnen concurreren."

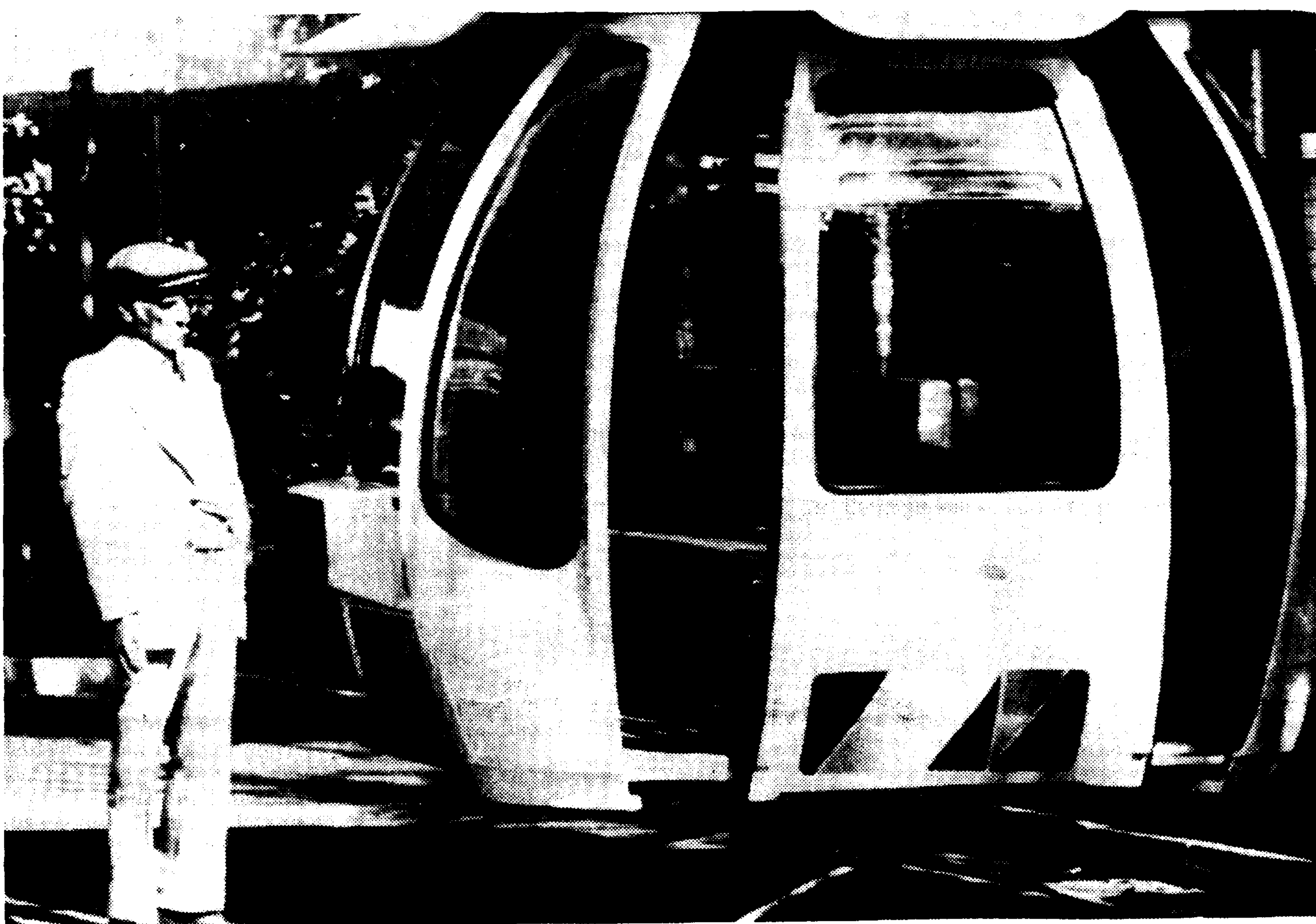
Behalve de brandstofkosten zal echter ook de geluidsproductie de komende jaren in toenemende mate de commerciële aantrekkelijkheid bepalen. Steeds meer luchthavens leggen strenge eisen aan. Dijkhuizen: 'Wij denken bij technologische vernieuwing van de Fokker dan ook met name aan het verder terugbrengen van het geluidsniveau zowel buiten als in de cabine. Wij hebben op het ogenblik een omvangrijk testprogramma lopen waarbij we kijken hoe de geluidsproductie nog verder kan worden verminderd." Fokker heeft onlangs octrooi gevraagd op een uitvinding waarbij de luchtinlaat van de motor wordt bekleed met een geluidwerend materiaal. "Hoe laag de geluidsproduktie is, dat wordt in de toekomst steeds belangrijker."

***

DE OMZET van het Westduitse automobielconcern BMW is in de eerste vijf maanden van dit jaar met 3,2 procent gestegen tot 11,58 miljard mark. De productie van personenauto's groeide met 6,4 procent tot 237.324 stuks en die van motorfietsen met 29,2 procent tot 14.164. De afzet van personenauto's nam met 2,7 procent toe tot 233.763 stuks.

***

Futuristisch transport in Sevilla

Een wat oudere man kijkt nogal sceptisch naar dit futuristisch aandoende transportmiddel in de Spaanse stad Sevilla. De stad is zich aan het voorbereiden op de wereldtentoonstelling onder het motto 'De eeuw der ontdekkingen' welke in 1992 zal worden gehouden ter herdenking van de ontdekking van Amerika door Columbus.

VW en Golf gaan samen

KEULEN - De autoconcerns Volkswagen en Ford Europe onderhandelen over de gemeenschappelijke productie van auto's in Europa. De gesprekken concentreren zich op de productie van grote personenwagens in Spanje of Portugal.

Een definitieve beslissing valt in de komende maanden, zo heeft een woordvoerder van de Ford-fabriek in Keulen verklaard. Hij zei dat de concerns een nieuwe auto willen ontwikkelen met een grote, variabele binnenruimte en met maximaal zeven zitplaatsen. De carosserie voor de auto wordt in elk geval nieuw ontwikkeld. Over onderdelen en componenten bestaat nog geen duidelijkheid. Ford en Volkswagen kunnen bestaande componenten leveren of nieuwe ontwikkelen.

Zeespiegel kan met zes meter stijgen

IJslaag aan Zuidpool staat op instorten

AMSTERDAM.- Wetenschappers houden er rekening mee dat de omvangrijke ijslaag van de Zuidpool binnen afzienbare tijd in elkaar stort. Daardoor zal de zeespiegel met zes meter stijgen, zo meldt de nationale stichting voor wetenschappen van de Verenigde Staten in Washington.

Robert Bindschadler, als glacioloog verbonden aan het Goddard ruimtevaartcentrum van de NASA, spreekt van een periode van tientallen jaren tot enkele eeuwen. Hij is het niet eens met collega's die zeggen dat er de eerste honderd jaar niets te vrezen valt.

Een groep van Amerikaanse deskundigen op het gebied van ijsvorming, oceanen, aarde, het weer en klimatologische omstandigheden in de oudheid constateerden onlangs snelle veranderingen in de ijslaag van West-Antarctica. Deze drijvende ijslaag is verreweg de grootste ter wereld.

Tot hun niet geringe verbazing zagen de onderzoekers dat de normale afkalving van de ijsbergen, de stroming van het ijs en het smeltproces veel sneller verlopen dan werd aangenomen. Een van de vijf onderzochte ijsstromen die op het Ross ijsplateau uitkomen, verliest daar veertig procent meer van zijn massa dan er aan het begin van de meer dan 500 kilometer lange stroom bijkomt.

ZORGEN

Over deze snelle verandering in het gedrag van de ijsstromen maken de wetenschappelijke onderzoekers zich zorgen. Zij willen hun studie voortzetten om meer inzicht in het proces te krijgen, zodat betere voorspellingen omtrent het toekomstig verloop gedaan kunnen worden.

"Tot op zekere hoogte denk ik dat wij het slachtoffer zijn van onze eigen theorie dat ijslagen niet snel kunnen veranderen", aldus Bindschadler. Toen de onderzoekers de snelle veranderingen ontdekten, geloofden zij hun eigen ogen niet. Talloze malen berekenden zij de meetgegevens opnieuw om er zeker van te zijn dat de uitkomsten klopten.

De te verwachten ineenstorting van de ijslaag is niet noodzakelijk het gevolg van de opwarming van de aarde door de uitstoot van kooldioxyde. Volgens de glacioloog kan de huidige instabiliteit van de ijslaag zelf de oorzaak zijn van de snelle veranderingen in het smeltingsproces.

Er kan ook sprake zijn van het natuurlijke proces dat zich sinds de laatste ijstijd afspeelt. Ongeveer 18 000 jaar geleden was die op zijn hoogtepunt. Daarna is het klimaat langzaam maar zeker steeds warmer geworden. Daardoor neemt de kans op het afsmelten van de antarctische ijslaag steeds verder toe.

De bij het onderzoek betrokken deskundigen verwachten dat de zeespiegel als gevolg daarvan met zes meter zal stijgen, omdat dit in de periode tussen twee ijstijden, ook zo moet zijn geweest. Sommigen van hen denken dat dit alleen kon gebeuren door de ineenstorting van de westantarctische ijslaag, die daarna aan het begin van de laatste ijstijd opnieuw gevormd.

Andere onderzoekers zijn daar nog niet helemaal van overtuigd. Charles Bentley van de universiteit van Wisconsin en Mark Meier van de universiteit van Colorado zijn wat voorzichtiger met voorspellingen over een stijging van de zeespiegel. Zij spreken van slechts 30 centimeter in het midden van de volgende eeuw. Niettemin zijn ze van mening dat enige zorg om hetgeen zich nu op de Zuidpool afspeelt, op zijn plaats is.

Tuinder Hazel op St. Eustatius:

"Toch belachelijk dat pond tomaten acht gulden kost"

= Door Moonick Seebregts en Peter Stuivenberg =

WIE OP St. Eustatius loopt, krijgt het idee dat er daar nog van alles mogelijk is. Zoveel land wacht erop om geëxploiteerd te worden! Slechts vijf procent van de grond is bebouwd met huizen. Het land is voor een groot deel vlak. Zelfs de 600 meter hoge vulkaan heeft aan de noordkant niet al te steile wanden. Toeristen komen er nauwelijks (5000 per jaar volgens officiële schattingen), de omstandigheden zijn er ook niet naar; geen stranden, geen warenhuizen, geen industrie en een goede infrastructuur ontbreekt.Zelfs regelmatig vervoer van en naar het eiland ontbreekt, hetgeen heel vervelend kan zijn voor bijvoorbeeld winkeliers, maar ook voor veehouders die door het voer heen zijn. Dat is meerdere kippenfokkers opgebroken: de kippen gingen dood omdat er geen voer meer was.

Officiële cijfers zeggen dat er zeventig tot tachtig veehouders zijn. Dat wil zeggen mensen met vee. De meesten veehouders weten niet hoeveel dieren ze hebben, waar ze lopen en in wat voor conditie de beesten zich bevinden. De runderen bijvoorbeeld, onderhouden zichzelf en bestaan meer uit spieren dan uit vlees. Door te weinig kennis bij de veehouders worden ziekten en zouttekort bij de dieren onderkend. Zo sterven veel runderen een natuurlijke dood. Het is moeilijk voor te stellen dat het eiland in 1742 76 plantages telde en dat nu slechts één procent van het geschikte land wordt gebruikt voor akkerbouw. Momenteel is drie procent van de beroepsbevolking werkzaam in de landbouw, de veeteelt en de visserij. Het eiland telt ongeveer 2000 mensen die voornamelijk Engels spreken. Ook St. Eustatius heeft geen rivieren. De bewoners zijn voor de watervoorziening afhankelijk van de regen (per jaar gemiddeld 1073 mm) en van de waterputten. Het Statiaanse gouvernement heeft ooit een groot reservoir geinstalleerd van 1500 m3 dat het water opvangt dat tijdens een regenbui door de straten loopt.

De 32-jarige Mevrille Hazel is een van de weinige tuinders op het eiland die technisch is geschoold. Hij is geboren op het buureiland St. Christopher waar zijn vader een suikerplantage had. In Engeland volgde hij gedurende twee jaar een opleiding tropische landbouw, die in Venezuela is aangevuld met een cursus over het verbouwen van fruit in de tropen. Deze cursus is speciaal opgezet voor mensen uit het Caribisch gebied, teneinde de fruitteelt in deze regio te ontwikkelen.In 1982 komt Hazel naar de 220 acres grote Lewis plantage op St.Eustatius, die naar zijn zeggen van een Amerikaan is. Hazel: 'De Amerikaan wil landbouw op het eiland stimuleren'. En zo geschiedt; Hazel bewerkt de grond en de Amerikaan legt het geld op tafel.Hazel plant 1500 fruitbomen (mango, advocaat, citroen, cashew en dergelijke) en hij zorgt voor een produktie van onder andere paprika's, watermeloenen, okra's, kool en aubergines. Als irrigatie gebruikt hij twee keer per week het water uit het overheidsreservoir.Hazel: 'Voor de toekomst stond een waterleiding naar de plantage op het programma'.De geiten) en de koeienmest zorgen voor de nodige voedingsstoffen. Om de uitdroging van de aarde door de hete zon te voorkomen, legt hij droog gras rond de planten.Hazel: 'Niemand gelooft erin dat mijn drie medewerkers en ik het zullen redden. Dat zeggen ze omdat iedereen faalt. Tot ik op een gegeven moment 1500 kilo aan produktie heb. Ik durf te zeggen dat in 1987 Statia wat groenten aangaat, zo goed als zelfvoorzienend is. De tomaten, de komkommers en de watermeloenen exporteren we met een privévliegtuigje naar Food Center in St. Maarten. Het vervoer kost 30 cent per kilo. Ik verkoop bovendien wekelijks 250 kilo groenten en fruit aan schepen, die bevoorraad moeten worden'. De overheid gebruikt de plantage om bezoekers, zoals koningin Beatrix die hier in 1987 is, te laten zien hoe goed de landbouw op het eiland erbij staat. De gedeputeerde vertoont de Lewis plantage met een trots of het projekt van de overheid zelf is. Hazel vindt dat niet vervelend: 'Prima hoor, bovendien is er geen ander stuk wat toonbaar is. De proeftuin van de overheid staat er te belabberd bij'. Hazel werkt nu niet meer op 'zijn' plantage. 'Enkele maanden geleden is gebleken dat mijn werkgever niet de rechtmatige eigenaar van het terrein is. Een andere Amerikaan is de oorspronkelijke bezitter en die heeft plannen om er villa's op te zetten. De rechtbank heeft beslist dat ik niet meer op het land mag komen tegen een boete van 1000 dollar per dag.'Hazel ziet er teleurgesteld uit: 'Dit is het enige Nederlandse Bovenwindse eiland waar akkerbouw echt mogelijk is.

En de Lewis plantage is het enige goed bebouwde land op St. Eustatius. Als het gouvernement niet gauw een stokje voor het nieuwe plan steekt, verdwijnt de landbouw hier helemaal. Omdat er niemand is die over de kennis op dit gebied beschikt en die er tegelijkertijd hard voor wil werken. Omdat de scholen ook geen aandacht aan de landbouw besteden, verdwijnen de kennis en de liefde voor de grond bij deze en de komende generatie. Nu de produktie van groenten is gestopt, zie ik met verbazing dat de Statianen accepteren dat ze zestien gulden voor een kilo tomaten moeten betalen'.

Hazel vindt het noodzakelijk dat er landbouw op het eiland is om niet meer zo afhankelijk te zijn van de buitenlandse invoer: 'Daarbij stimuleert een bloeiend landbouwbedrijf andere boeren'.Het is hem ondertussen duidelijk dat het gouvernement niets om landbouw geeft. 'Zij ondersteunt het boerenbedrijf niet. Het dringt niet tot de bestuurders door, dat de bevolking van 'de grond' kan leven. Dit eiland lijkt zich niet te willen ontwikkelen. Wij bedelen liever bij Nederland dan dat wij ons leren bedruipen. Want ik zeg je: een regering die landbouw op zijn eiland een kans geeft, die krijgt oogst. En de bevolking is dan zelfvoorzienend voor wat de groente en het fruit en het vlees betreft. Het beheer over het eigen voedsel vind ik zo belangrijk; legers hebben er oorlogen door verloren. Niet omdat er niet genoeg mensen waren maar omdat ze geen (goed) voedsel hadden'. Hazel wacht nu de stappen van de oorspronkelijke eigenaar af.

Ondertussen is hem een stukje grond aangeboden waar hij groenten op verbouwd. De eerste oogsten zijn binnen. 'Ik ga van Statia weg als ik niet meer nuttig kan zijn. Dan ga ik naar een plek waar mijn werk wel wordt gewaardeerd'. Toch is het verwonderlijk dat het Hazel wel lukt om winsten uit de grond te halen en een Statiaan niet. Hazel: 'Maar ik heb de mentaliteit van de Statiaan niet, ik heb hun geschiedenis niet. Kijk, organiseren is het sleutelwoord. Ik kom met een goed doordacht plan en ik ben selectief in de produkten die ik verbouw. Ik let op ziekten en op de schade die de zon kan aanrichten. De boer hier, begint pas na te denken op het moment dat het regent en dan loopt hij achter'. Bij een blik op de Lewis plantage zijn de hekken vernield en lopen er geiten en koeien over het land. De fruitbomen zien er aangevreten uit.

Veehouders op de naburige eilanden weten dat St. Eustatius vroeger goed vee had. Maar nu, na jaren van inteelt, is het vee dat noch veel vlees noch veel melk geeft, slechts goed voor het slachthuis. Er is tot op heden geen overheidsbeleid om het runderras te verbeteren.Ondanks het pas openen van een slachthuis, dat ongeveer een miljoen gulden heeft gekost, zijn de meeste Statianen niet van plan hun dieren daarheen te brengen. Smalend heet het nieuwe slachthuis in de volksmond 'de kerk', vanwege de gelijkende architectuur. Het slachthuis dat pas is geopend, functioneert nog niet echt. Het grootste probleem is dat de gewoonten van de bevolking moeilijk zijn te veranderen. Bijna iedereen slacht of thuis of in een oud slachthuis in de stad dat volgens hygiënische normen hoognodig toe is aan modernisering. In het oude slachthuis worden gemiddeld drie beesten per week geslacht door wie dat wil en kan. Geinteresseerden die tevoren zijn geinformeerd door de eigenaar van het beest, halen het vlees 's morgens vanaf zes uur op. De prijs ligt rond de acht gulden per kilo voor welk stuk vlees van welk dier dan ook. Lokale restauranthouders met buitenlandse gasten weigeren vlees af te nemen van Statianen die in het oude slachthuis slachten.

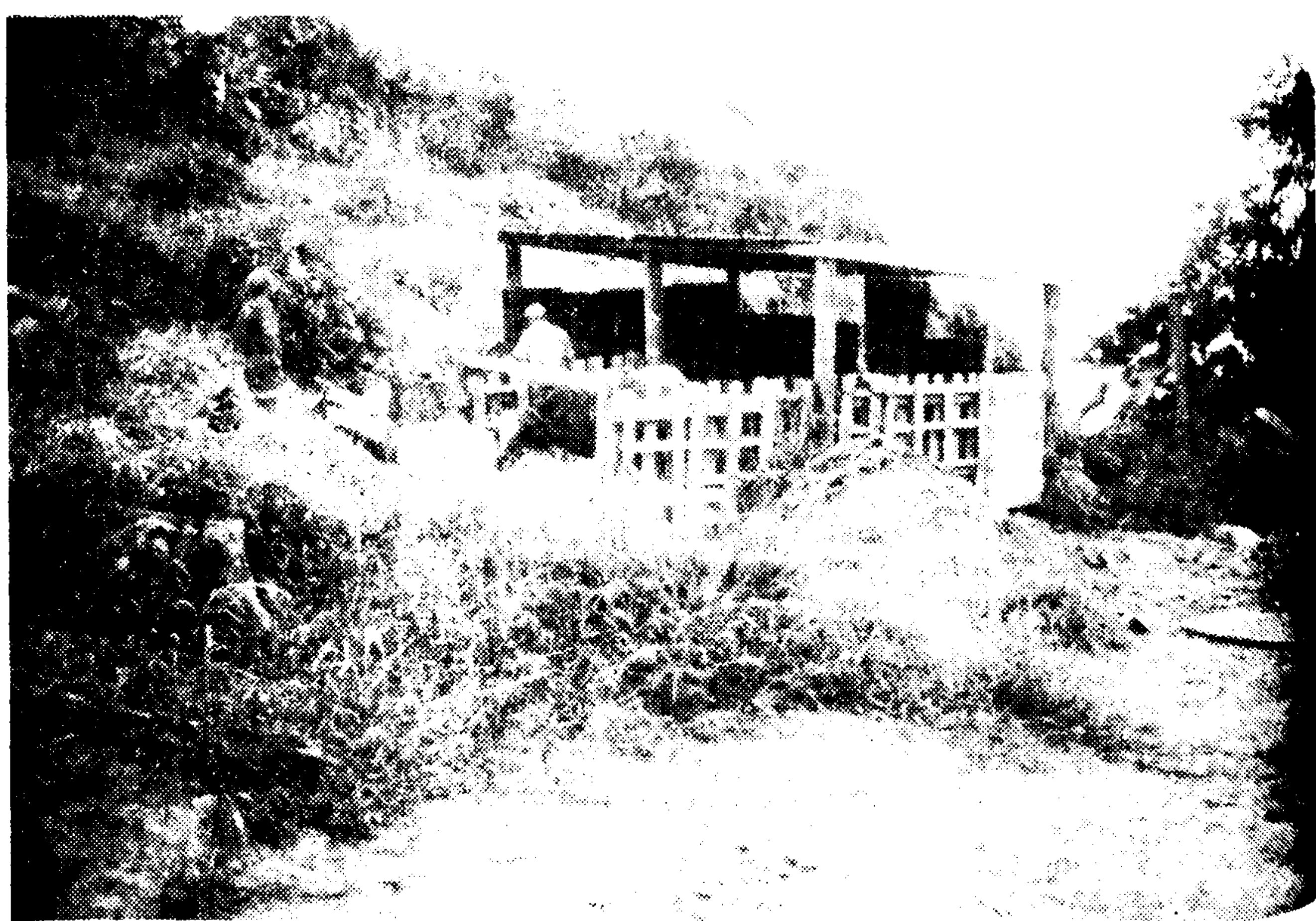
Zij importeren vlees via St. Maarten uit de Verenigde Staten. Een restauranthouder zegt: 'Ik kan het risico niet lopen dat iemand ziek wordt. Ik moet gekeurd vlees, vrij van ziektekiemen, in mijn restaurant serveren'. Het Statiaanse gouvernement, heeft geen geld meer om een keurmeester/slager in het nieuwe slachthuis aan te stellen.En de bevolking vindt een keurmeester een onzinnig idee. 'In plaats van een keurmeester bij het slachthuis, hebben wij liever een dierenarts. Want als de dieren niet goed worden verzorgd is er ook geen goed vlees', zeggen de Statianen.

UITBREIDEN

Koos Sneek was zeventien jaar beroepsmilitair in de Antillen voordat hij trouwde en zich definitief vestigde op St. Eustatius.Op een dag stapte hij naar het gouvernement om te vragen of hij misschien kon meehelpen met de visserij. Hij eindigde, tot zijn eigen verrassing, op het 'departement' van Landbouw en Visserij waar hij enige tijd werkte. Hij probeert te begrijpen waarom de landbouw) en veeteeltsector tegenwoordig zo slecht in elkaar zit.'Dertig jaar geleden werden zoete aardappelen en yams nog naar Curacao geëxporteerd. Op een gegeven moment is die bootverbinding gestopt en dus de produktie ook. Sinds de vijftiger jaren werden veel kiezers baantjes aangeboden om stemmen te winnen. Dat haalde veel mensen van het land weg en dat is zo gebleven. Op het moment werkt 43% van de beroepsbevolking bij Publieke Werken'.Sneek denkt dat het nodig is om de landbouw en de visserij op het eiland te ontwikkelen omdat: 'Het ontzettend gevaarlijk is om alleen afhankelijk te zijn van de inkomsten uit de toeristen) industrie die er nauwelijks is'. Volgens officiële schattingen waren er in 1989 zeventig tot tachtig veehouders met 700 tot 800 runderen. Op het eiland zijn 1500 geiten, 1200 schapen en 100 varkens. De meeste lopen los rond, ondanks de verordeningen om het vee vast te zetten. Want waarom zou de Statiaan het vee achter hek ken zetten als de dieren van de bestuurders ook los rondlopen, is de algemene redenering.

KOEIEN TABOE

Dambrook is naast veehouder mede)eigenaar van een bouwbedrijf. Hij heeft samen met zijn zoon Mervin veertig runderen. 'Ik werk voor het geld en Mervin is meer een man voor op het land'. Als Dambrook in zijn auto arriveert, komt Mervin op zijn ezeltje aangesneld. Dambrook weet niet meer tot wat voor ras zijn koeien horen.'Het is een mix tussen Holstein, Zebu en Pol. Op het eiland zeggen we gewoon: 'vleeskoe'. Alhoewel er nauwelijks vlees aanzit. En 'melkkoe' kunnen we het dier ook niet noemen, omdat de koe praktisch geen melk geeft. Trouwens, koeienmelk drinkt de bevolking bijna niet; dat zou eerst weer gepromoot moeten worden, eer het is te verkopen'. Dambrook is van mening dat het geld dat voor het vlees wordt ontvangen, niet de kosten van het krachtvoer dekt. Vandaar dat op St. Eustatius de koeien los rondlopen en hun voedsel zelf zoeken.'Pas wanneer we een nieuw ras fokken dat meer melk geeft en meer vlees heeft, is het de moeite waard om krachtvoer te kopen', zegt Dambrook. 'Ik wil een beter ras kunnen fokken. Daarom heb ik alvast een Zebu-stier gekocht om mee te experimenteren. En die staat achter het hek. Die is mij te kostbaar!'. Eigenlijk is Dambrook per ongeluk aan zijn koeien gekomen. In 1964 stopten de Fransen met het opkopen van de vleeskoeien. In die tijd waren er veel runderen. Om toch aan geld te komen zakte de prijs van de koeien dramatisch, aldus Dambrook. 'In die tijd heb ik enkele bewoners 'geholpen' door runderen van ze te kopen. Ik ben altijd opgevoed door boeren en ik dacht dat de investering niet slecht was. Op een dag gaat de prijs toch wel weer omhoog'. Dambrook is het er niet mee eens dat het Statiaanse gouvernement de dieren achter een hek wil zetten. 'Als de gedeputeerde wil dat alle koeien achter slot en grendel gaan, moet eerst duidelijk worden van wie welk stuk grond is. Niemand weet meer precies waar zijn of haar terrein ligt. Wij hebben ons nooit ingespannen om dat soort dingen precies bij te houden. Het kadaster zou dit moeten weten, maar de mensen die daar werken lopen vele tientallen jaren achter met de administratie. En om uit te zoeken 'wat nu van wie is', moeten wij allemaal bij elkaar komen, naar St. Maarten gaan en daar veel geld betalen om de uitzoekerij te betalen,' aldus Dambrook.

Een koeiestal tegen een berg helling. De bewoners weren de runderen uit de woonwijken: 'het stinkt te veel'.

Dambrook voor het pas geopende slachthuis, dat door de boeren nauwelijks wordt gebruikt.

BESTEMMINGSPLAN

Gedeputeerde Ingrid Whitfield deelt de portefeuille 'Landbouw en Veeteelt' met een andere gedeputeerde. Zij zegt: 'Iedereen weet globaal waar zijn stukje grond ligt. Het is in ieder geval geen reden om de runderen niet achter hekken te plaatsen. Voor hen die het echt niet weten heb ik twee hectare grond te huur, zodat ze daar hun vee op kunnen laten grazen. Tot nu toe is er niet veel belangstelling'. Whitfield, die voorheen dertien jaar op de afdeling administratie van het 'departement' van Financiën werkte, vertelt dat de jaarlijkse begroting voor landbouw 196.805 gulden bedraagt. Het merendeel van dit geld gaat op aan salarissen van mensen die werken in de 'proeftuinen'. Alleen: de enige 'proeftuin', die St. Eustatius rijk is, functioneert in feite niet. Er wordt geld betaald aan personen, waarvoor geen prestatie wordt terug verlangd. Whitfield: 'Voor het jaar 1989 stond er niets op de begroting, dus ik zit in feite met een lege portemonnee. Ik kan dus niets doen aan de verbetering van de landbouw en de veeteelt'.Het bureau 'Penfold and Brasell' uit Venezuela heeft in 1988 een, door de EG gefinancierd, bestemmingsplan voor St. Eustatius ontworpen. Het instituut doet onder andere het voorstel om een derde van het eiland geschikt te maken voor landbouw en veeteelt.

Whitfield: 'We hebben onze landbouwgronden nog steeds niet beschermd, maar dat is een van de onderwerpen die ik wil behandelen tijdens mijn ambtsperiode'.

De 30 jarige Cherubin is door de orkaan Hugo zijn kippenfarm met 250 kippen kwijtgeraakt: 'De dieren hadden een shock opgelopen en het zou maanden duren eer ze weer gingen leggen. Ik had 100 White Leghorns. Die andere 150 waren voor het vlees. Een geslachte kip brengt 5 tot 6,50 gulden op. De afzet is geen probleem, omdat iedereen altijd vroeg wanneer ik weer ging slachten'. Cherubin is met kippen begonnen als hobby, maar was net bezig een grote schuur van negentien vierkante meter op te zetten voor 600 leghorns en 200 broiler meat. Tot Hugo kwam. Het gouvernement stelde iedereen schadeloos die veeteelt als broodwinning heeft en daar hoort Cherubin niet bij. Nu werkt hij als schilder in de bouw en heeft een aanvraag ingediend bij de Ontwikkelingsbank om met 16.000 gulden een nieuw bedrijf te beginnen. Tot dan voorziet hij in zijn onderhoud met schilderen.

Michael Chang haalde op 11 juni 1989 het wereldnieuws door het tennistoernooi van Roland Garros in Parijs te winnen, dit jaar kwam hij niet verder dan de kwartfinale.

Jonge kampioen kon belofte niet waar maken

Michael Chang: terugval van de held van Roland Garros

= door John Hoofs =

VORIG JAAR werd hij wereldnieuws door strompelend en struikelend Ivan Lendl te vernederen op het centre-court van Roland Garros in Parijs. Een paar dagen later werd hij gehuldigd als jongste winnaar aller tijden van een Grand Slam toernooi. Chang was op die elfde juni 1989 precies 17 jaar en 3 maanden oud. De kleine Amerikaan van Aziatische afkomst speelde zich met zijn mysterieuze glimlach en stoïcijnse voordracht in de harten van veel tennisfans. De tennisjeugd had een nieuw idool. De tennisindustrie een reclamedrager voor het Verre Oosten.

Hij stond er keurig op. Donkergrijs costuum. Wit overhemd. Bordeauxrode das. Scheiding in het zwarte haar. Een beleefde jongen van 17 op bezoek bij de machtigste man van de wereld: George Bush. De president van de Verenigde Staten had al een paar keer door zijn staf laten informeren wanneer die kleine tennisser van Aziatische komaf eens tijd had om naar het Witte Huis te komen.

Enig huldebetoon voor zijn sensationele zege op Roland Garros was wel op zijn plaats. Maar Bush moest acht maanden wachten vooraleer Chang een plaatsje voor hem vrij had in zijn overvolle agenda.

Waar wielrenner/zakenman Greg Lemond na zijn Touroverwinning van vorig jaar ongeveer rechtstreeks naar Bush vloog voor een feestelijke ontvangst en het aanbieden van de met allerlei merknamen volgeplakte gele trui, meldde Chang zich pas driekwart jaar na datum bij de president.

De foto van de tennisser met Bush, glimlachend terzijde gestaan door Changs ouders, haalde nauwelijks de krantekolommen. Chang? O ja, dat kleine manneke dat van Lendl had gewonnen in Parijs. Wat deed hij nu? Zo ongeveer waren de reacties.

Want sportsucces is vluchtig als ether, een sportman zo goed als zijn laatste heldendaad. Die van Chang is twaalf maanden oud. Een zege die het predikaat 'historisch' kreeg opgeplakt. Een beetje tennisfan weet nog precies met welke lagen en listen de uitgeputte Chang in die beslissende vijfde set de 2 koppen grotere Lendl op de knieën dwong.

Onderhands serveren. Saaie boogballen zwanger van topspin om het tempo te drukken. Sluwe returns. Ritmeversnellingen. Steunend en kreunend sleepte hij zich van de ene naar de andere hoek van de baan, de indruk wekkend dat hij elk moment dood kon neervallen. Om een tel later te verrassen met een meesterlijke passeerslag, een kwikzilverig sprintje of een berekende lob.

Lendl ging ten onder aan die provocaties in wat algemeen als een 'fascinerend straatgevecht' werd omschreven. Zijn zege in de finale twee dagen later op Stefan Edberg completeerde het sprookje van Chang, die uit het niets een van de vier toptoernooien van het jaar kwam winnen.

ONMISKENBAAR

Vanaf dat moment draaide de publiciteitsmachine op volle toeren. In alle kranten verschenen grote verhalen over de beminnelijke Amerikaanse Aziaat. Geboren in Hoboken, oneerbiedig de 'vuilnisbelt van New York' gedoopt. Frank Sinatra kwam er ook ter wereld. Vader Joe Chang is chemicus.

Emigreert in 1966 van Taiwan naar de Verenigde Staten, waar hij snel trouwt met de eveneens van Taiwan overgekomen Betty, die hij leert kennen via een 'blind date', een afspraakje met een onbekende. Betty Chang is dochter van een diplomaat en research-chemicus. De Changs maken al snel de oversteek van de westkust, waar ze zich vestigen in Placentia, een van de vele randgemeenten van miljoenenstad Los Angeles, vlakbij Disneyland. In 1972 wordt Michael geboren. Twaalf jaar later is hij Amerikaans tenniskampioen in zijn leeftijdsklasse. Zijn talent is zo onmiskenbaar dat hij al met 15 jaar prof wordt. Zes maanden later, we schrijven 1987, is hij de jongste speler die de eerste ronde van de open Amerikaanse kampioenschappen in Flushing Meadow overleeft. In 1988 wint hij zijn eerste proftoernooi. 'De toekomstige nummer 1 van de wereld heeft zich aangediend', verklaart de verslagen Johan Kriek plechtig.

Intussen heeft de Amerikaanse sportschoenenfabrikant Reebok zijn oog laten vallen op Michael. Nog voor hij goed en wel begint aan zijn opmars op de wereldranglijst, schuift de firma hem al een contract met heel wat nullen en dollartekens onder de ogen.

Hoewel de Changs elke cent kunnen gebruiken, omdat het tennis van Michael de studie moet betalen van de 2 jaar oudere Carl aan de prestigieuze universiteit van Berkeley die veel geld kost, wordt het aanbod van Reebok eerst in beraad genomen. De familie discussieert uitputtend over de verplichtingen die een dergelijk publiciteitscontract met zich meebrengt en vraagt zich hardop af of de jaarlijkse vergoeding van 500 duizend dollar hen wel gelukkiger zal maken. 'Geld is slechts papier', zegt Michael Chang bij die gelegenheid. 'Iedereen wordt naakt geboren en zal de wereld ook naakt verlaten'.

Wijze woorden voor een manneke dat amper begonnen is aan zijn puberteit. Maar Michael is zeer intelligent. De middelbare school voltooit hij twee jaar eerder dan voorgeschreven. Vanaf dat moment is hij 'on the road' met moeder Betty als een schaduw in zijn kielzog. Waar Michael gaat is Betty ook. 'Ik ben een vriendin waar hij altijd op kan terugvallen', zegt moeder Chang. 'Stel je voor dat die jongen in zijn eentje zou rondreizen. Dat kan toch niet'.

De inbreng van vader Chang, die in Californië blijft werken als chemicus, beperkt zich tot het opzetten van een kaartsysteem van alle tegenstanders van Michael in het profcircuit. Joe Chang bestudeert honderden video-banden en noteert de sterke en zwakke punten van alle spelers op steekkaarten. Met die gegevens voedt hij zijn zoon. 'Tennis is als scheikunde', zegt Joe Chang. 'Negentig procent informatie en tien procent creativiteit'.

Toen kwam Parijs 1989. Wereldwijd krantekoppen toen het Aziatische manneke de tennisreuzen Lendl en Edberg velde. Een paar dagen later speelde hij in het Brabantse Rosmalen. Lang voor Roland Garros had hij zich verplicht voor 5000 dollar naar het toernooi in Nederland te komen. Chang hield zich ondanks zijn net verworven status van superster aan het contract, vroeg niet meer geld.

In Rosmalen werd hij belaagd door de media. Bij het managementsbureau Advante kwamen meer dan 100 verzoeken voor 'exclusieve' interviews binnen. Chang sprak alleen met de Amerikaanse televisie en het prestigieuze weekblad 'Time'. Zijn sponsorcontracten werden verdubbeld. Zijn startgeld vloog omhoog. Iedereen wilde Chang. Van vliegmaatschappijen met belangen in het Verre Oosten tot firma's van sportkleding.

En dat allemaal met dank aan de 'Lord', want Michael Chang schroomde niet zijn sportieve voorspoed toe te schrijven aan de hulp van Onze Lieve Heer. De familie is religieus, als spreekt moeder Betty liever van 'believers', mensen die geloven.

'We zijn niet religieus in de zin dat we elke dag in de kerk zitten en bidden', zegt moeder Chang. 'Wij zijn er wel van overtuigd dat de Heer elk van ons een doel, een talent heeft meegegeven. Michael kreeg van Hem talent om te tennissen. Het is mijn taak mijn rol als moeder en echtgenote zo goed mogelijk te vervullen. Ik beschouw het als een zware zonde als ik niet alles zou doen om het talent dat ik van de 'Lord' heb gekregen niet optimaal te gebruiken.

Michael put zijn kracht uit zijn relatie met de Heer. Hij bidt en leest de bijbel. 'Door veel in de bijbel te lezen ben ik niet alleen als mens maar ook als tennisser beter geworden', aldus Chang.

Maar de Heer heeft niet kunnen verhinderen dat het na Roland Garros vorig jaar niet zo best is gegaan met Chang. Hij won nauwelijks nog iets van betekenis. In december raakte hij zwaar geblesseerd aan de rechterheup. Boze tongen beweren dat de kwetsuur een gevolg is van het jachtige leven dat de jonge Chang sinds die memorabele 11de juni 1990 leidt. Kapotgespeeld.

Oververmoeid. Gesloopt door de stress en de verplichtingen. Wat Chang is overkomen is meer dan een nauwelijks volgroeid lichaam kan verwerken. Althans zo wordt gefluisterd. Feit is dat hij maandenlang niet serieus tegen de bal had geslagen voordat hij zich meldde voor de editie 1990 van Roland Garros. In Tokio won hij van Kühnen en Jones om vervolgens roemloos door Krickstein aan de kant te worden geschoven. Het Aziatische debuut van Chang was vooral een media-gebeurtenis. Japanse schoolmeisjes begroeven hem onder de bloemen. Chang werd als een held binnengehaald, maar toptennis was er nog niet bij.

VRIJE VAL

In de eerste vier maanden van 1990 verdiende hij welgeteld 22.340 dollar aan prijzengeld. Chang staat daarmee op de 139ste plaats van de verdienstenranglijst. Op de wereldtabel is hij afgezakt naar de tiende plaats en een vrije val wordt voorspeld. Niettemin vraagt Chang een startgeld van 125 duizend dollar vooraleer hij zijn racket uit de hoes haalt. De organisatoren van het toernooi in Rosmalen kwamen daar tot hun schrik achter toen ze Chang opnieuw wilden contracteren. Hij hoeft niet te komen.

Voor het begin van het toernooi van dit jaar in Parijs werd er druk gespeculeerd over de kansen van Chang. Zou hij op de rode klei opnieuw zijn onmiskenbare talent kunnen demonstreren? Bevestigen dat hij niet een eendagsvlieg is geweest? Bewijzen dat hij niet als dat aardige Aziatisch jochie dat in één klap rijk werd om daarna weg te zinken in de anonimiteit de geschiedenis zal ingaan?

In ieder geval werd Chang -de winnaar van vorig jaar- slechts als elfde geplaatst voor Roland Garros '90. Hij bracht het tot de kwartfinales waarin hij door zijn onstuimige landgenoot An[illegible] Agassi werd uitschakeld.

Heeft Chang geleerd van 1989? De voortekenen zijn niet bijzonder gunstig. Het managementsbureau Advantage is inmiddels vervangen door het grotere ProServ, dat hem op jaarbasis één miljoen dollar beloofde.

Cynici verwachten dat Chang daar opnieuw een slopend tennisjaar vol exhibities, reizen en toernooien tegenover zal moeten stellen.

Geen vermomde hulp trainers meer

Roemenen onwennig bij afwezigheid Securitate

BARI - De spelers van het Roemeense elftal hupplen ongestraft over het veld in het fonkelnieuwe Stadio Nuove Comunale in Bari. Na jaren worden de spelers niet meer bespied door leden van de Securitate, de na de machtswisseling opgeheven staatsveiligheidsdienst van Ceaucescu.

"Wij spelen in Italië met een glimlach op de lippen", zei manager Jenei bij aankomst in de Zuiditaliaanse havenstad. "Wij hebben hoge verwachtingen van dit toernooi.

De spelers genieten van de vrijheid. Hebben diep patriottische gevoelens sinds de revolutie. Het kan ons elftal in dit wereldkampioenschap opstuwen naar grote hoogte. De moraal is na de val van Ceaucescu honderd procent verbeterd."

De spelersgroep wordt in Italië vergezeld door Cornel Dicu, in 1970 deelnemer aan het eindtoernooi in Mexico en thans staatssecretaris van sportzaken.

"Het verschil met vroeger is, dat er nu geen twee leden van Securitate vermomd als hulptrainers rondlopen. De spelers zijn relaxed. Niet gespannen zoals vroeger toen de mannen van de Securitate grote invloed hadden op het dagelijkse leven van de spelers."

"Zij konden de spelers naar willekeur privileges ontnemen. Premies onthouden. Uitsluiten voor buitenlandse trips. Nederlagen leverden altijd repercussies op."

Dinu verklaarde in alle openheid dat er in de Roemeense selectie spelers zijn die vrezen dat een terugkeer van de Securitate onder het nieuwe bewind mogelijk is. "Dat is uitgesloten. Het beleid heeft een draai van 180 graden gemaakt. De spelers zijn nu zelfs vrij om een contract met een buitenlandse club aan te gaan."

Volgens Dinu moeten de spelers een ontwenningskuur volgen om niet constant over hun schouder te kijken waar de vertegenwoordigers van Securitate lopen.

"Ze hebben geen moeite met de vrijheid, maar moeten er aan wennen dat ze zich vrij kunnen uitspreken. Dat er geen sancties volgen. Dat er geen straffen volgen als ze verliezen. Voor de spelers is het een gecompliceerd proces. En we hebben niemand die het hen precies kan uitleggen. Ze moeten het allemaal zelf ervaren."

De spelers zijn verrukt over de nieuwe ontwikkelingen. "Voor mij is het alsof ik uit het gevang kom", zei de 31-jarige aanvaller Camataru. Voor Raduciou, het 20-jarige talent van Dinamo Bukarest, biedt de revolutie de kans in het buitenland te gaan voetballen.

"Dat is altijd mijn droom geweest. Maar eerst willen wij in Italië presteren. De wereld laten zien dat de mentaliteit van de Roemeen veranderd is. Op elk terrein. Ook op het voetbalterrein."

Kritiek op sportmedisch congres:

Dure en onzinnige voeding voor sporters

AMSTERDAM.- De in Meppel geboren Canadese wetenschapper Arend Bonen, hoogleraar aan de Dalhousie universiteit in Halifax, is deze week bij het internationale sportmedische congres in Amsterdam van leer getrokken tegen de vooroordelen en misverstanden die bij sporters en trainers bestaan over de juiste voeding. Hij noemde de sportvoeding, een medebepalende factor voor het leveren van prestaties, een ondergeschoven kindje en veegde de vloer aan met de fabrikanten van dure en vaak onzinnige voedingsmiddelen voor de actieve sportbeoefenaar. Wat de gemiddelde sporter aan eten naar binnen stopt, is volgens Bonen gebaseerd op een idee dat varieert van naïef tot gevaarlijk.

"Een goed voedingsprogramma is erop gericht de actieve spier te onderhouden om vroegtijdige of buitensporige vermoeidheid tijdens de training te voorkomen en de bouwstoffen te leveren voor een stijgende eiwitaanmaak. Ongelukkig genoeg bestaan daarover veel misverstanden, die in stand worden gehouden door atleten zelf en door multinationals. Spierglycogeen is de belangrijkste voedingsstof voor sportlieden. Een dieet met voldoende koolhydraten en vitamine b is daarom aan te bevelen. Eiwitten vormen een onbetekenende energiebron en zijn niet in grote hoeveelheden nodig."

Bonen benadrukte dat spieromvang niets te maken heeft met de eiwitinname, maar met aanleg en training. "Duursporters hebben meer eiwitten nodig dan krachtsporters." De bodybuilder, die denkt door eieren, biefstukken, vitaminepreparaten, proteïnedrankjes en een beetje trainen een machtige torso te ontwikkelen, heeft zich verkeerd laten voorlichten.

"Vitamines zijn ook minder belangrijk dan de meeste sporters en sportartsen denken, tenzij het een atleet is die voornamelijk op hamburgers en patat leeft. Veel wezenlijker zijn mineralen, in het bijzonder ijzer en calcium", aldus Bonen, die ook nog wees op de duidelijke aanwijzingen voor een relatie tussen insufficiënte voeding en overtraining.

ONDER DE LOUPE

Film- en popsterren nieuw thema op zegels

= door Victor Hafkamp =

VEEL POSTZEGEL-uitgiften verschijnen ter gelegenheid van jubilea van organisaties, steden, nationale onafhankelijkheid of revolutie en ter herdenking van de geboorte- of sterfdata van internationale beroemdheden. Sommige posterijen zijn erg vindingrijk als het de reden voor een postzegelemissie betreft. Zo gaven de Verenigde Staten in maart een blokje zegels uit, omdat vijftig jaar geleden vier beroemde films een 'Academy Award' ontvingen.

Die jaarlijkse prijsuitreiking was dit jaar voor de 62ste keer en de zegels kwamen aan de vooravond van het evenement uit. De ontwerpers trokken de aandacht, niet alleen van veel verzamelaars maar ook van filmliefhebbers. Thomas Blackshear uit Novato, de ontwerper van de zegels, maakte van de vier exemplaren een soort minifilmposter. Op de vier zegels van 25 cents zien we achtereenvolgens Clark Gable, Vivien Leigh als Rhett Butler en Scarlett O'Hara in 'Gejaagd door de wind', Gary Cooper als legionair van het Franse Vreemdelingenlegioen in 'Beau Geste', John Wayne als de Ringo Kid in de western 'Stagecoach' en Judy Garland als Dorothy met haar hond Toto uit de 'Wizard of Oz'. De officiële presentatie van de zegels was uiteraard in Hollywood, het mekka van de Amerikaanse filmindustrie.

NIEUW THEMA

Het lijkt erop dat de internationale posterijen film, toneel, pop en lichte muziek hebben ontdekt als een aantrekkelijk thema op postzegels. De laatste jaren komen er op dit gebied veel zegels uit. San Marino komt elk jaar met een serie, opgedragen aan de groten van film en theater. Vorig jaar was de balletdanser-acteur Rudolf Noerejew de centrale figuur op drie postzegels, dit jaar droeg de postdienst van het bergstaatje in Noord-Italië drie zegels op aan de in 1989 overleden acteur Sir Lawrence Olivier. De serie verscheen op de openingsdag van de grote internationale postzegelexpositie 'Stamp World 1990' London, in de hoop dat veel Britse bezoekers zo'n serietje met de portretten van een van hun grote acteurs zou kopen. De belangstelling viel overigens tegen, ondanks het feit dat de consul van San Marino in Londen, naar de tentoonstellingshal kwam om tijdens een korte plechtigheid een speciale herdenkingsplaat te onthullen.

Op de zegels van San Marino (600,700 en 1500 lire), zien we de beroemde Britse acteur respectievelijk als 'Hamlet' in het gelijknamige stuk van Shakespeare Olivier, als 'Richard de Derde' en vervolgens als de beruchte nazi-arts in de film 'De marathonman'.

In dezelfde rol is Olivier ook nog eens afgebeeld op een van de acht zegels die de Afrikaanse staat Sierra Leone aan Olivier opdroeg. Szell, de Nazi, is in beeld gebracht op een exemplaar van 30 Leones. Andere filmrollen van Olivier in deze serie zijn die in 'Beau Geste' en 'De woeste hoogte'. Verder zien we hem in klassieke toneelrollen in 'Anthonius en Cleopatra', Hendrik de Vijfde, Oedipus, Othello en Richard de Derde.

Vorig jaar verschenen in een aantal landen zegels ter herdenking van Charles Chaplin die in 1889 werd geboren. Grenada beeldde Chaplin onlangs nog eens af op een zegel van 2 dollar uit een serie van acht zegels, waarin ook een plaats is gereserveerd voor William Shakespeare, de grote Engelse toneelschrijver. Ook zegels ter ere van Shakespeare horen thuis in een collectie gewijd aan de wereld van toneel en show.

Frankrijk levert 18 juni zijn aandeel met een leuke serie met portretten van beroemdheden van het Franse chanson. De serie bestaat uit zes zegels van 2.30 francs, alle met een toeslag van 50 centimes. De afgebeelde figuren zijn achtereenvolgens Aristide Bruant, Edith Piaf, Maurice Chevalier, George Brassens, Tino Rossi en Jacques Brel. De zegels worden ook verkocht in carnets (boekjes) waarin zes zegels zijn samengevoegd.

PAUS

De uitgifte van een speciale postzegel voor de zeventigste verjaardag van paus Johannes Paulus de Tweede in de Duitse Democratische Republiek is een van de symptomen van de grote veranderingen in dat land. De autoriteiten hebben daar in het verleden alles wat met godsdienst te maken had, stelselmatig doodgezwegen en religieuze ontwerpen op postzegels waren daar in de afgelopen jaren taboe. Nu verscheen op 15 mei een zegel van 35 pfennig met de portret van de paus. Omdat de kerkleider zoveel reist en bijna alle landen die hij bezoekt er wel een of meer zegels voor uitgeven, kan een verzamelaar die in dit thema is geïnteresseerd, al snel een aardige collectie opbouwen. Sommige filatelisten combineren een collectie zegels van het Vaticaan met een thematische collectie die de rezien van de paus tot onderwerp heeft. Malta in de Middellandse Zee heeft ter gelegenheid van het pauselijke bezoek op 23 mei twee zegels uitgegeven en bracht die zegels ook nog eens uit in velletjes van tien (vijf stuks van elke waarde). Het vroegere Portugese Guinee in Afrika (algemeen Guinee Bissau genoemd) bracht twee zegels (500 en 1000 pesos) uit met het portret van de paus. En er zijn recentelijk meer series uitgekomen t.g.v. van het bezoek van de paus aan een aantal landen. Ik noem het eiland Mauritius in de Indische Oceaan (vijf zegels), Zambia (vier).

De prentbriefkaart die de Nederlandse Antillen voor het recente pauselijke bezoek lieten verschijnen past natuurlijk ook in zo'n thematische collectie die veel verzamelaars met poststukken aanvullen.

POSTKANTOREN

Oude en moderne postkantoren is het thema dat de landen van de CEPT, de Conférence Européenne de Post et Telecommunications, voor hun Europazegels 1990 hebben vastgesteld. Nederland levert zijn aandeel op 12 juni. Er komen dan zegels van 55 en 75 cent uit met een identieke afbeelding: het nieuwe hoofdkantoor van de PTT Groningen en het historische postkantoor in Veere, Zeeland.

Meer dan zestig zegels met postkantoren van vroeger en nu is dit jaar de oogst van de traditionele Europazegels die nu nog in alle Europese landen buiten het oostblok jaarlijks uitkomen. Joegoslavië is het enige Oosteuropese land dat wel meedoet. Gezien de ontwikkelingen in Oost Europa is de kans groot dat de landen in dat deel van de wereld spoedig CEPT-lid zullen worden. Dat wordt dan een lawine aan Europazegels elk jaar, als de leiding van de CEPT in dat geval besluit de traditie voor te zetten.

KIESKEURIG

Lichaamsverzorging

= door Pedro Casimiri =

HET OLB - Opleiding voor Lichaamsverzorgende Beroepen - heeft na overleg met het bedrijfsleven en in samenspraak met o.a. de Vereniging Opleidingsinstituten Voetverzorging,een nieuwe opleiding lichaamsverzorging opgezet.

Uit enquêtes was gebleken dat er behoefte bestond uit hoger opgeleiden in deze sector. Vooral voor leidinggevende functies bij de cosmeticahandel en de cosmeticaproductie was die behoefte duidelijk aanwezig. De bestaande opleidingen op het gebied van lichaamsverzorging op MBO-niveau, hetgeen inhoudt dat men toelaatbaar is met een MAVO-of LBO-diploma, vond men in het algemeen niet van voldoende niveau en diepgang voor de hogere kaderfuncties.

De nieuwe opleiding is op HBO-niveau. De minimale toelatingseis is dan ook havo. Gezien de vakken waarin les gegeven wordt geeft een vakkenpakket met scheikunde, biologie en handelskennis de beste aansluiting.

De nieuwe opleiding besteed ruime aandacht aan de schoonheidsverzorgende bekwaamheden, medische kennis, en kennis met betrekking tot een commerciële bedrijfsvoering. De opleiding wordt verzorgd door de Geïntegreerde Opleiding Lichaamsverzorgende Beroepen - GDLB.

Er wordt onderricht gegeven in schoonheidsverzorgende vakken als gezichtsmassage, lichaamsmassage, lymfedrainages, pincement, voetreflexzonemassage, visage, manicure, voetverzorging, camouflage, methoden van electrisch ontharen en haarverzorging.

Het commerciële gedeelte van de opleiding wordt vooral praktisch onderwezen. Vakken waarvoor aandacht bestaat zijn economie, marketing, management. Nederlands recht en verkoopkunde en verkooptechnieken behoren ook tot het vakkenpakket. De sociale poot van de opleiding wordt gevormd door de vakken psychologie en onderwijskunde. Dermatologie, plastische chirurgie, natuur- en scheikunde vormen het medische gedeelte van de opleiding. In totaal loopt de student een stage van 400 uren. Deze stage kan worden doorgebracht bij schoonheidsinstituten, poliklinieken, hotels, cosmeticaproducenten en importeurs van schoonheidsartikelen. Er zijn 7 hoofdrichtingen te onderscheiden. De student legt voor ieder onderdeel een examen af. Voor elk onderdeel apart verkrijgt men vervolgens een diploma.

Omdat de opleiding erkend wordt door de Nederlandse Overheid, en het hier om een dagstudie gaat, is Studiefinanciering WSF 18+ mogelijk. Afgestudeerden van deze opleiding kunnen zich vestigen als zelfstandig ondernemer of in dienst treden van hotels, schoonheidsklinieken of producenten/ importfirma's van cosmetische producten. Er zijn op dit ogenblik in Nederland twee opleidingen. Eén in Almelo -Hagengracht 7, 7607 EC Almelo, en één in Hengelo, Markt 512, 7551 CK Hengelo. Deze opleidingsinstituten kunnen meer informatie verschaffen.

Dammen

= door Raoul Alias =

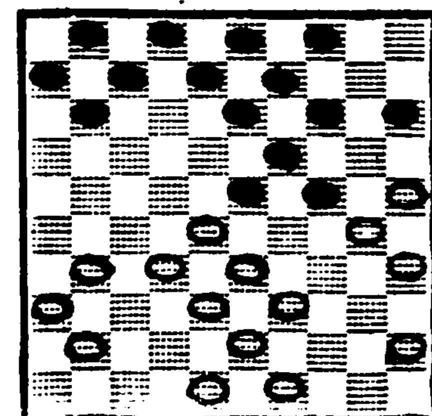
DE VOORZITTER van de Pan-Amerikaanse Dam Federatie, de heer L. Leitoe vertrekt op 10 juli a.s. naar Nederland om te gaan vergaderen met het bestuur van de Werelddambond. De vergadering zal ook het agendapunt 'organisatie 6de Pan-Amerikaanse zone-toernooi' behandelen. Hopelijk komt men met een voorstel om het zone-toernooi, dat november vorig jaar had moeten plaatsvinden, alsnog te spelen zodat de leden van de P.A.D.F. een reële kans krijgen om zich te plaatsen voor het W.K. 1990, dat in november in Nederland (Groningen) wordt georganiseerd.

De heer Leitoe is sinds maar 1987 voorzitter van de Curaçaose Dambond, tegenwoordig de Fundashon di Dam Korsow geheten. De F.D.K. werd in 1967 opgericht. Over de periode 1967-1984 heb ik jammer genoeg weinig of geen informatie kunnen krijgen. Alleen is mij verteld dat er in die periode slechts twee keer een officieel persoonlijk kampioenschap is georganiseerd. In 1974 (winnaar werd de heer Pan A Tjok) en in 1975 (toen werd Jo Margaritha kampioen van Curaçao). Sinds 1985 is het kampioenschap van Curaçao jaarlijks gehouden. Norwin Lau werd in 1985 kampioen. In 1986 was het C. Agatha die met de hoogste eer ging strijken. In 1987 en 1988 won Carlos Loreville twee keer achter elkaar deze titel en in 1989 was het Rudsel Wolf die het kampioenschap van Curaçao op zijn naam schreef. Ook organiseert de F.D.K. sinds 1986, met uitzondering van 1989, het Curaçaos damkampioenschap voor teams. Kodela werd in 1986 kampioen, in 1987 veroverde Boppal de titel en in 1988 verraste Libby's iedereen door op overtuigende wijze als eerste te eindigen.

Het kampioenschap voor teams 1990, de 4de editie dus, werd gehouden van 21 mei tot 8 juni maar op het moment dat ik deze regels schrijf heb ik de eindstand nog niet ontvangen. Het persoonlijk damkampioenschap 1990 van Curaçao wordt gespeeld in september, oktober en november.

Vandaag een partij die in de laatste ronde van het kampioenschap 1989 werd gespeeld tussen C. Loreville (wit) en C. Agatha. Bij het ingaan van deze laatste ronde zag de stand er als volgt uit: 1. Lau en Loreville 12 pnt. 2. Emers 11 pnt. en 3/4 Wolf en Agatha 10 pnt.

1. 33-28 19-23 2. 28x19 14x23 3. 39-33 10-14 4. 44-39 14-19 5. 50-44 5-10
6. 32-28 23x32 7. 37x28 10-14 8.41-37 17-21 9.37-32 21-26 10.34-30 26x37
11.42x31 16-21 12.47-42 21-26 13.30-25 26x37 14.42x31 18-23 15.40-34 12-18
16.34-29 23x34 17.39x30 20-24 18.44-39 18-23 19.46-41? (zie diagram)

Als Loreville een zet eerder schijf 46 zou hebben opgespeeld, dan was er nu niets aan de hand en uit zuivere positionele redenering was het zelfs veel beter om 46-41 vanaf de 15de zet te spelen. Na de tekstzet haalt Agatha op simpele doch effectieve wijze dam.

19...24-29 20.33x24 13-18 21.24x22 11-17 22.28x10 17x46 23.10-5 9-14 24.5x28 46x5.

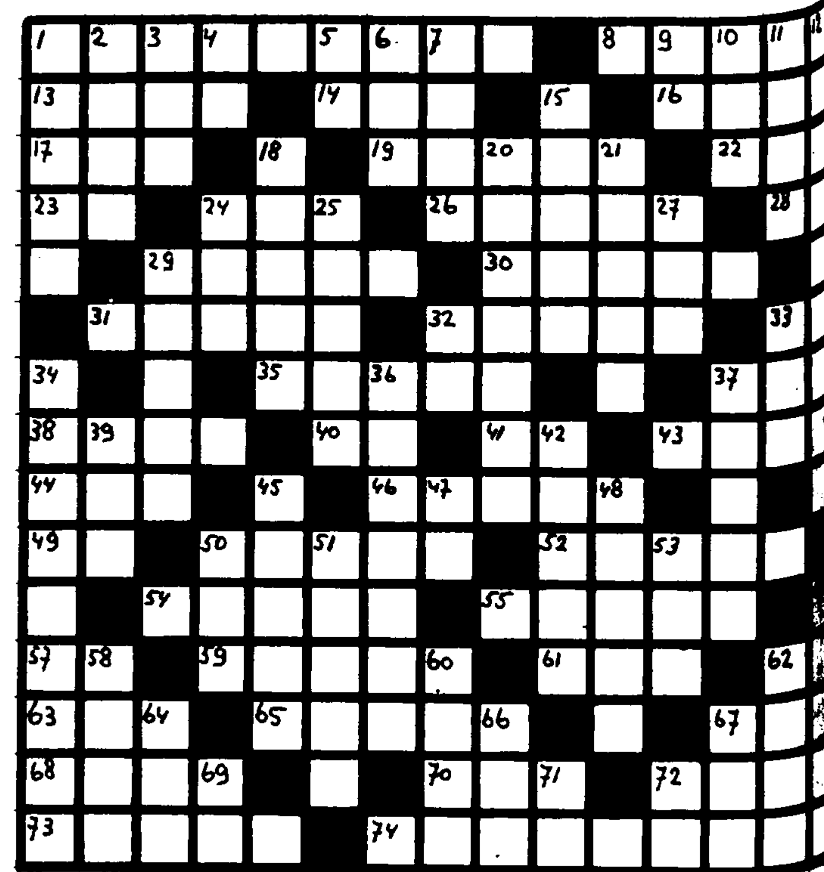
De partij is in feite hier al beslist maar Loreville spartelt nog een aantal zetten tegen en stelt Agatha in de gelegenheid om de partij op een nog elegantere wijze uit te maken.

25.30-24 4-10 26.39-34 8-13 27.31-26 3-8 28.34-30 7-12 29.43-39 1-7 30.39-34 6-11 31.38-33 11-17 32.34-29 17-22 33.49-43 12-18 34.43-39 22-28 35. 33x22 18x27 36.39-33 7-12 37.45-40 12-17 38.40-34 13-19 39.24x13 8x19 40.29-24?? 10-14 41.24x13 17-21 42.26x17 27-31 43.36x27 14x20 44.25x14 5x45 en uit.

***

DE ITALIAANSE luchtvaartmaatschappij Alitalia heeft vorig jaar een verlies geleden van 221 miljard lire (Nf 338 miljoen) na een winst van 48 miljard lire in 1988. De verslechtering van het resultaat was het gevolg van stakingen en het uitvallen van vluchten in de eerste helft van vorig jaar. De omzet nam in 1989 met twaalf procent toe tot 4.824 miljard lire (Nf 7,4 miljard).

Kruiswoordpuzzel

HORIZONTAAL: 1. Deel van een stad; 8. Kleur; 13. Hijsinstrument; 14. Onderdeel van een samengesteld geheel; 16. Cellenbouwsel van was; 17. Grondsoort; 19. Lekkernij; 22. Spoedig; 24. Deel van een koeiemaag; 26. Inwendig orgaan; 28. Jongensnaam; 29. Logement; 30. In overvloed; 31. Pook; 32. Glazen buis; 33. Voorzetsel; 35. Vakantie; 37. Heks; 38. Plaats in Noord Brabant; 40. Voorzetsel; 41. Tasto solo; 43. Griekse godin; 44. Tijdsbepaling; 46. Noppes; 49. Radon; 50. Water in Zuid Holland; 52. Componist; 54. Soort bier; 55. Ochtendkwaaltje; 57. Haagse Post; 59. Voorspoed; 61. Voorzetsel; 62. Persoonlijk voornaamwoord; 63. Plaats in de Noordoostpolder; 65. Van een bepaalde grondsoort; 67. Bijwoord; 68. Van een Europees land; 70. Hert; 72. Loopvogel; 73. Trottoir; 74. Vervoermiddel.

VERTIKAAL: 1. Levenssap; 2. Melkklier; 3. Europeaan; 4. Telegraaf Restant; 5. Namelijk; 6. Keg; 7. Vergeefs; 9. Slede; 10. Jongensnaam; 11. Vreemde; 12. Plattegrond; 15. Gewas; 18. Lengtemaat; 20. Betreffende; 21. Vermoorden; 24. Pluk haar; 25. Verhindering; 27. Tocht; 29. Dun; 32. Dierengeluid; 33. Deel van een hoofd; 34. Ontmoetingsplaats; 36. Middelpunt; 37. Insekt; 39. Min; 42. Stijf; 45. Munitie; 47. Persoonlijk voornaamwoord (volks); 48. Bosgod; 50. Spinneweb; 51. Verbouwen; 53. Smeer; 56. Geestelijke; 58. Schik; 60. Binnenste; 62. Fraai; 64. Nederlandse Radio Omroep; 66. Ontkenning; 67. Familielid; 69. Selenium; 71. Oude lengtemaat; 72. Bijwoord.

WINNAAR VORIGE WEEK

Uit het grote aantal inzendingen van dez Amigoe-kruiswoordpuzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Tiny Pronk
Shiribana 5A
Aruba

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe. (tot drie uur)
Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdagmiddag vijf uur en duidelijk en op enveloppe vermelden: KRUISWOORDPUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Governador Debrot 154 t.n.v. Hubert Linkels

OPLOSSING VORIGE WEEK

HORIZONTAAL: 1. Gal; 4. Sfeer; 8. Maf; 11. Beton; 13. Ale; 14. Maria; 16. Altoos; 18. Meneer; 19. Lee; 20. Rotatie; 21. Ate; 22. Innen; 24. Kuras; 27. Ton; 28. Arr.; 30. Wel; 32. Er; 34. Of; 35. Ui; 37. Te; 38. Roeien; 39. Erelid; 40. SS; 41. St.; 43. El; 44. Ne.; 45. Pil; 47. Els; 49. Lijk; 51. Sleep; 53. Deken; 55. Eta; 56. Genegen; 57. Ria; 59. Leggen; 61. Liever; 63. Sneer; 64. Pet; 66. Greta; 67. Ork; 68. Kanon; 69. Als.

VERTIKAAL: 1. Gelei; 2. Attent; 3. Loo; 5. Fa; 6. Elkaar; 7. Ee; 8. Man; 9. Areaal; 10. Fiets; 11. Bal; 12. Noren; 14. Meeuw; 15. Are; 17. Son; 18. Mik; 23. Notitie; 25. Redelijk; 26. Werst; 28. Af; 29. RU; 31. Leder; 33. Ros; 34. Ons; 36. Iel; 37. Tin; 42. Te; 53. Es; 45. Plager; 46. Leger; 48. Loeren; 49. Lenig; 50. Kervel; 51. Steno; 52. Pen; 53. Del; 54. Niets; 55. Els; 58. Ara; 60. Gek; 62. Era; 64. Pa; 65. T.o.